

Umeå kommun

Långsiktig finansiell analys

Kommunens utveckling
fram till år 2033

Innehåll

1. Sammanfattning
2. Inledning
3. Samhällsekonomi
4. Kommunalekonomisk utjämning
5. Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys
6. Befolkningsutveckling
7. Behovsutveckling
8. Investeringar
9. Framskrivning av verksamheternas nettokostnader
10. Skatteintäkter och utjämning
11. Avskrivningar och finansiella kostnader
12. Resultaträkning
13. Kassaflöde och finansiering
14. Balansräkning
15. Känslighetsanalyser
16. Slutsatser
17. Bilaga 1 – Metod

Sammanfattning

Efter några starka år resultatmässigt under pandemin ser de ekonomiska förutsättningarna sämre ut kommande år för rikets kommuner. Sveriges ekonomi bedöms utvecklas svagt de närmaste åren. Till detta kommer också ett högre ränteläge och inflation än vad som varit fallet de senaste åren. Samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna blir sämre ser befolkningen i Umeå kommun ut att fortsätta växa vilket medför stora investeringsbehov samtidigt som det innebär kostnadsökningar i verksamheterna.

Umeå bedöms ha goda möjligheter att klara de ekonomiska utmaningarna, men det kommer krävas effektiviseringar och/eller intäktsökningar för att kunna bibehålla och förbättra kommunens ekonomi. År 2023 och 2024 beräknas bli tuffa år ekonomiskt som följd av hög inflation, vilket bland medför höga pensionskostnader. År 2023 bidrar dock bedömt fortsatt höga krafthandelsintäkter positivt. År 2024 beräknas det ekonomiska resultatet (exkl. exploateringsintäkter) bli sämre, vilket även beror på sämre utveckling av skattekraften. Det historiskt höga regleringsbidraget (högt statsbidrag) bidrar till att ekonomin inte drabbas mer negativt av omvärldsfaktorerna de närmaste åren. På sikt bedöms dock regleringsbidraget minska.

Kommunens höga investeringsnivåer (i snitt 1,8 miljarder årligen inkl. exploateringsverksamheten jämfört med ett snitt på 0,75 miljarder årligen de senaste 10 åren) medför att det blir svårt att uppnå hög självfinansieringsgrad trots resultat på närmare 1 procent och höga exploateringsintäkter, vilket även gör det svårt att bibehålla och öka soliditeten. Kommunens låneskuld per invånare beräknas öka med över 120 procent fram till år 2033 (exkl. vidareutlåning till koncernbolagen), från 21 tkr till 47 tkr räknat i dagens prisnivå. En ökning av resultatet med 1 procentenhet skulle minska låneskulden (i fasta priser) med ungefär 6000 kronor per invånare fram till år 2033. I löpande priser beräknas det motsvara en minskad låneskuld med över 1 miljard kronor.

Kommunens resultatmål på 1% beräknas uppnås år 2023 trots utmanande omvärldsfaktorer, vilket bland annat beror på fortsatt höga krafthandelsintäkter. Under perioden 2024-2033 beräknas kommunen nå ett årligt resultat på i snitt 0,5%. Det ekonomiska resultatet behöver vara betydligt högre för att bibehålla en god ekonomi med de höga investeringsnivåerna.

Den genomsnittliga självfinansieringsgraden (exkl. exploateringsintäkter) beräknas bli 45% under åren 2023-2033, vilket kan jämföras med de senaste fem åren då nivån låg på 125 procent i snitt.

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrund

Umeå kommun har ca 130 000 invånare och är en kommun som har haft och fortfarande har en relativt kraftig tillväxt. Kommunkoncernens årliga kostnader uppgår till ca 12 miljarder kronor, varav kommunen ca 10 miljarder. Efter några starka år resultatmässigt under pandemin ser de ekonomiska förutsättningarna sämre ut kommande år för rikets kommuner. Prognosen är att landet går in i en lågkonjunktur 2023. Samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna blir sämre ser befolkningen i Umeå kommun ut att fortsätta växa vilket medför stora investeringsbehov både i bolagen och i kommunen samtidigt som det innebär kostnadsökningar i verksamheterna. Till detta kommer också ett högre ränteläge och inflation än vad som varit fallet de senaste åren.

Mot bakgrund av detta vill Umeå kommun genomföra en långsiktig finansiell analys på 10 års sikt. Analysen syftar till att beskriva hur kommunen finansiella ställning ser ut att utvecklas på sikt och ska ge kommunen ett underlag som kan utgöra vägledning i ett antal strategiska frågeställningar.

Den finansiella analysen genomförs, efter upphandling, av Sweco Sverige AB. Analysen har i huvudsak genomförts under vår/sommar år 2023.

Uppdraget

Framtagande av en långsiktig finansiell analys för Umeå kommun fram till år 2033 samt årliga uppdateringar av densamma.

Uppdraget innebär att ta fram en nyanserad och objektiv bild av hur Umeå kommuns finansiella ställning, exklusive de kommunala bolagen, ser ut att utvecklas under de kommande ca 10 åren. Underlaget som uppdraget ska utmynna i ska kunna ge kommunen en vägledning i ett antal strategiska frågeställningar. Underlaget ska minst ta i beaktande följande parametrar:

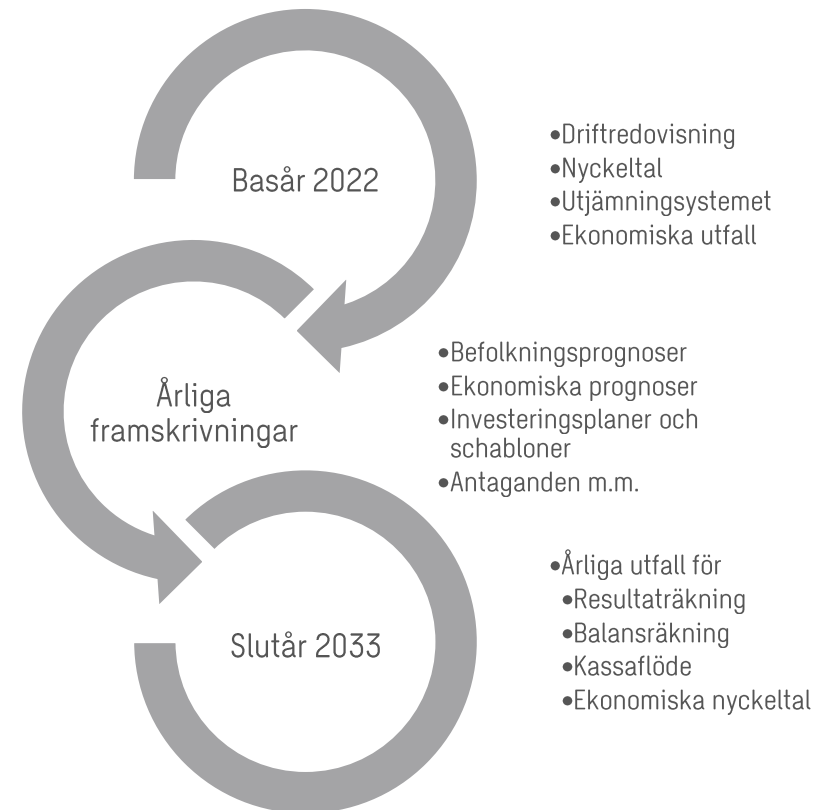
- Den demografiska utvecklingen och dess utmaningar för kommunens verksamheter
- Hur förväntas kostnaderna utvecklas i kommunen, exkl. demografi (räntor, pensioner, löner etc.)?
- Hur förväntas utveckling bli för intäkter från skatter, statsbidrag/utjämningsystem och avgifter?
- Kommunens finansiella mål (1% resultatkrav)

Swecos modell för långsiktig kommunalekonomisk analys

Sweco har under lång tid utvecklat en metodik för att göra långsiktiga kommunalekonomiska (finansiella) analyser. I flera uppdrag till bland annat kommuner och Samordning för bostadsbyggande (Fi N 2017:08) har en kommungenerell kalkylmodell tagits fram som kan användas för att göra scenarioanalyser för kommunens framtida ekonomiska utveckling. Kommunen kan få tillgång till hela kalkylmodellen för att göra egna antaganden och känslighetsanalyser vid behov.

Modellen är i grunden en årlig demografisk framskrivning av kommunens ekonomi baserat på kommunens befolkningsprognos. Till detta tillkommer andra prognoser såsom befolkningsprognos för riket, skatteunderlagsprognoser, ekonomiska prognoser för löner, räntor och inflation samt prognos för pensionsskulden.

För den långsiktiga analysen används ekonomiska prognoser och antaganden från exempelvis SKR och Konjunkturinstitutet.

Kommunen

Driftredovisning (underlag)

Intäkter

Kostnader

Per verksamhetsområde:

- Volymuppräknig (demografi)
- Prisuppräknig (löner, lokaler m.m.)
- Effektiviseringar
- Ambitionshöjningar

Resultaträkning (utfall)

Verksamhetens intäkter
Verksamhetens kostnader
Avskrivningar
Skatteintäkter
Generella statsbidrag och utjämning
Finansiellt resultat
Årets resultat

Skatter och bidrag (underlag)

Skatteintäkter
Generella statsbidrag och utjämning:

- Kostnadsutjämning
- Inkomstutjämning
- Regleringsbidrag/-avgift
- LSS-utjämning
- Fastighetsavgift

Kommunkoncernen

Investeringar (underlag)

Utgifter

Intäkter

Exploateringskalkyler
Investeringschabloner
Investeringsplaner
Budget
Övriga antaganden

Balansräkning (utfall)

Materiella och immateriella
anläggningstillgångar
Finansiella anläggningstillgångar
Omsättningstillgångar
Eget kapital
Avsättningar
Skulder

Kassaflödesanalys (utfall)

Löpande verksamhet
Investeringsverksamhet
Finansieringsverksamhet
Årets kassaflöde

Årlig framskrivning

- en förenklad innehållsskiss

Övriga viktiga beräkningar, indata och antaganden i modellen (exempel)

- **Befolkningsprognoser**
Schabloner (kostnad för nya anläggningar m.m.)
- Skatteunderlagsprognos (beräknas i modell)
- Prognos för pensionsskulden

- Övriga indata till modellen hämtas från offentliga källor såsom SCB, SKR, Konjunkturinstitutet, Skolverket, Kolada och Socialstyrelsen

Samhällsekonomi

Samhällsekonomi

Prognoser och antaganden på lång sikt

- Den långsiktiga finansiella analysen innehåller olika prognoser och antaganden för ekonomins utveckling på kort och lång sikt.
- De ekonomiska prognoserna som används på kort och medellång sikt är hämtade regeringens vårproposition 2023 (april -23) och Konjunkturinstitutet (juni-23).
- De huvudsakliga ekonomiska prognoserna som används i den långsiktiga finansiella analysen visas i tabellen nedan.
- De ekonomiska prognoserna som används i den långsiktiga analysen sträcker sig 5-10 år framåt i tiden. Därefter används mer grovare antaganden om utvecklingen.
- Antagandena på längre sikt baseras både på historiska nivåer och trender i ekonomin. Antaganden på längre sikt är väldigt osäkra och bedöms vara mer försiktiga snarare än allt för positiva.

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Swecos egna antagande 2033
Kl:s prognos jun-23	Timplöner, enligt nationalräkenskaperna, procentuell förändring*	2,9	3,9	2,2	3,8	3,9	3,9	3,7	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
	KPI, procentuell förändring	2,2	8,4	8,7	2,7	1,2	2,1	2,2	2,4	2,4	2,2	2,0	2,0	2,0
	KPIF, procentuell förändring	2,4	7,7	6,1	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
	Reporänta, årsgenomsnitt	0,00	0,75	3,39	3,16	1,85	1,75	1,75	1,97	2,18	2,25	2,25	2,25	2,25
Vårprop 23	Skatteunderlagsprognos för riket, procentuell förändring	5,3	5,0	4,4	2,4	4,5	5,3							
Sweco	Skatteunderlagsprognos för riket, procentuell förändring							4,6	4,5	4,4	4,1	4,2	4,2	4,2

⁹ *Kalenderkorrigerade värden. Timplönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

Samhällsekonomi

Trender och utmaningar

Kommunerna i Sverige har nyligen tagit sig ur en lång pandemi med alla de utmaningar som det har inneburit för kommunens verksamheter. Samtidigt har statsbidragen ökat, vilket medfört att kommunsektorn klarat ekonomin under pandemin förhållandevis väl.

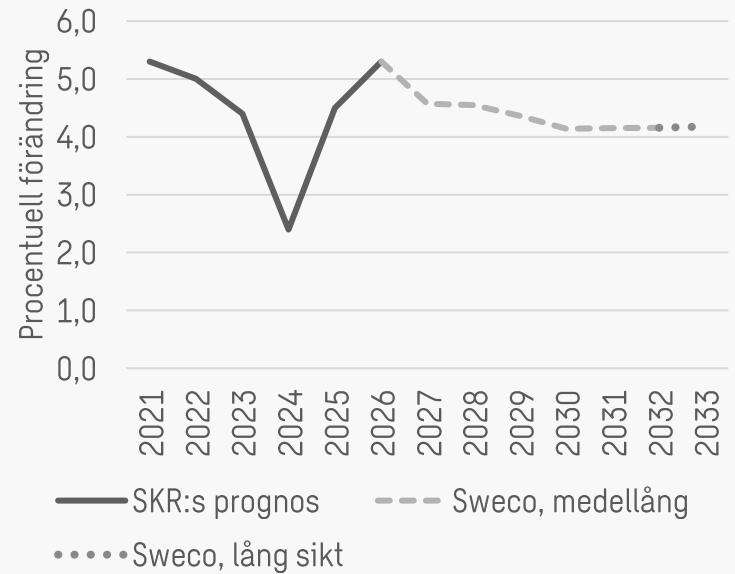
Ekonomi återhämtade sig snabbt efter nedstängning och restriktioner, men utmaningarna har sedan ökat igen som följd av bland annat kriget i Ukraina.

Kommande årens höga inflation, ökade pensionskostnader och demografiska utveckling medför ökade kostnader för kommunerna. Till detta tillkommer utmaningar som följd av lägre ekonomisk tillväxt och förväntad svagare utveckling av statsbidraget.

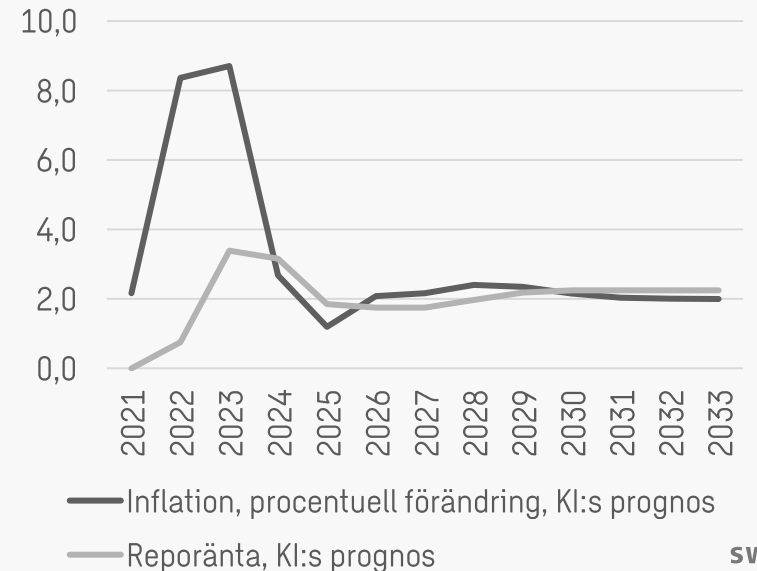
Kommunernas investerings- och finansieringsverksamhet påverkas av den höga inflationen, framför allt inom byggsektorn, och som följd av högre räntor.

Skatteunderlagsprognosen för riket fram till år 2026 är framtagen av regeringen. För perioden 2027-2033 är prognosen framräknad av Sweco baserat på demografiska förändringar samt KI:s prognoser för löneutvecklingen.

Skatteunderlagsprognos för riket

Prognoser från KI samt egna antaganden på lång sikt

Samhällsekonomi

Kommunens skatteunderlag

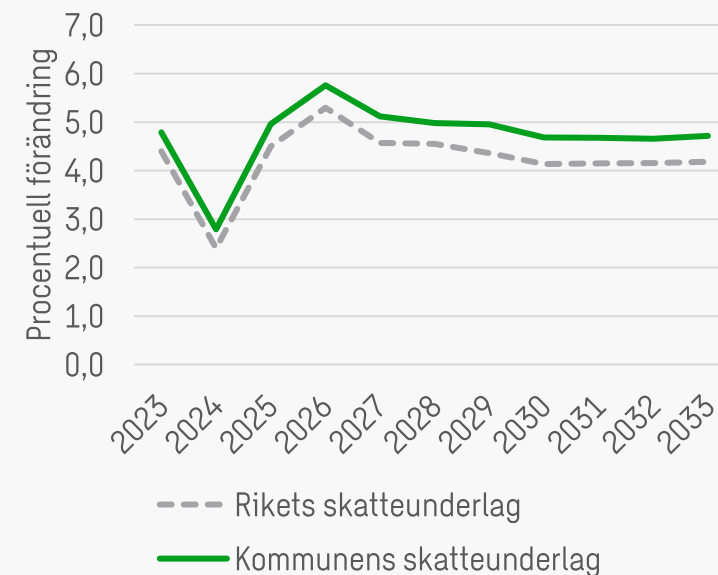
Kommunens skatteunderlag påverkas av två huvudsakliga faktorer – invånarnas skattekraft (inkomster) samt antal invånare. Kommunens skatteunderlag beräknas procentuellt öka mer än i riket under analysperioden. Det förklaras i huvudsak av att befolkningen beräknas öka mer i Umeå. Kommunens skattekraft per invånare beräknas öka i ungefär samma takt som i riket.

Under prognosperioden antas kommunens andel av riksmedelvärdet först öka för att sedan minska. Kommunens prognostiserade andel av riksmedelvärdet baseras enbart på demografiska förändringar medan övriga skillnader i socioekonomi antas vara stabila över tid.

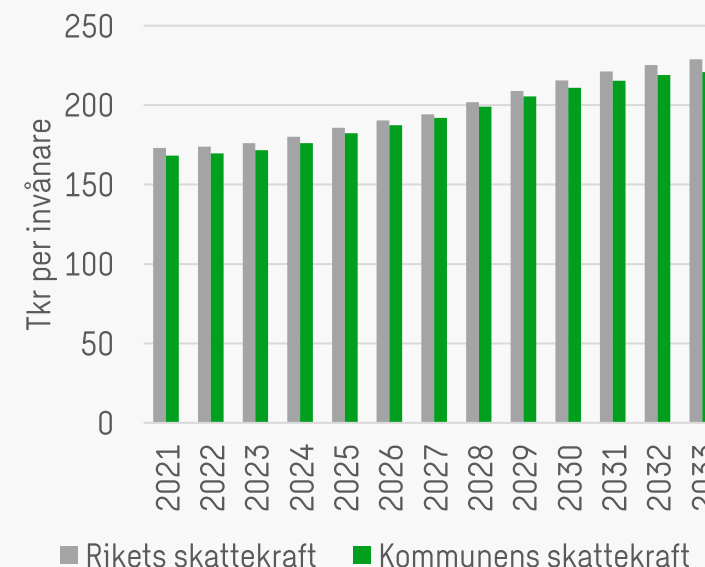
I början av prognosperioden beräknas kommunens andel av riksmedelvärdet öka till 98,8 procent år 2027. Därefter beräknas kommunens andel av riksmedelvärdet sjunka till att vara 96,4 procent år 2033.

Skattekraftens förändring över tid påverkar kommunen i låg utsträckning på grund av inkomstutjämnningen mellan kommuner.

Skatteunderlagsprognos för kommunen och riket

Kommunens skattekraft jämfört med riket

Kommunalekonomisk utjämnning

Kommunalekonomisk utjämning

Kort introduktion

Syftet med utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och regioner att tillhandahålla service oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka. Utjämningen består av följande delar.

Inkomstutjämning

Räknas ut baserat på skattekraft per invånare, och är i huvudsak statligt finansierat. Kommuner som har en skattekraft lägre än 115 procent av medelskattekraften i riket per invånare får ett bidrag medan kommuner som har en skattekraft som är högre betalar en avgift.

Kostnadsutjämningen

Kostnadsutjämningen beaktar strukturella skillnader i behov. Den är mellankommunal och utjämnar för skillnader i behov som kan bero på demografi, geografi eller socioekonomiska förutsättningar.

Strukturbidraget

Är ett permanent "införandebidrag" efter 2005 års utjämningsreform, och är statligt finansierat. Strukturbidraget ändras inte mellan åren.

Införandebidrag

Mildrar effekterna av 2020 års förändringar av kostnadsutjämningen. Införandebidraget trappas av och upphör helt efter år 2023 för kommuner.

Regleringsposten

Är skillnaden mellan det generella statsbidraget (anslag för kommunalekonomisk utjämning) och kommunernas anspråk utifrån ovanstående delar. Regleringsposten, som kan vara såväl positiv som negativ, fördelas lika till kommuner. Regleringsposten påverkas av ändrade statsbidrag mellan åren, men också av hur kostnaden för inkomstutjämningsystemet ändras.

LSS-utjämningsystemet

Eftersom kostnaderna för kommunernas LSS-verksamhet är väldigt ojämnt fördelade finns ett separat utjämningsystem för denna verksamhet. Anledningen att det inte ingår som en delmodell i det kommunalekonomiska utjämningsystemet är att man inte kunnat hitta opåverkbara faktorer som samvarierar med kostnader för LSS.

Kommunalekonomisk utjämning

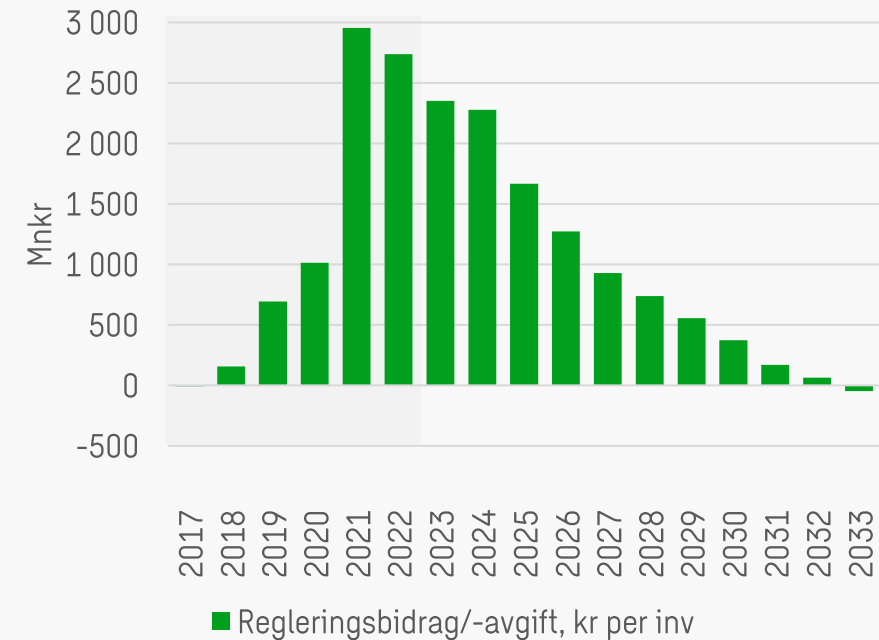
Statsbidraget

Staten skjuter årligen in pengar i utjämningsystemet för att kommunerna ska kunna finansiera hela det kommunala uppdraget. Exempelvis låg statens bidrag till kommunerna på totalt 110 miljarder år 2021 (utjämning och generella statsbidrag). Huvuddelen avser anslag till utjämningsystemet, vilket i huvudsak används för att finansiera inkomstutjämningen där de flesta kommunerna får ett bidrag. Om det totala utfallet i inkomstutjämningen blir lägre än anslaget så får kommunerna även ett regleringsbidrag, medan kommunerna betalar en regleringsavgift i motsatt fall.

På lång sikt har statsbidraget i huvudsak utvecklats i samma takt som kommunernas skatteunderlag, vilket brukar benämnas som att statsbidraget varit värdesäkrat över tid. Det kan dock variera mellan åren. Under pandemin har staten skjutit in mer pengar till kommunerna, vilket medfört ett historiskt högt statsbidrag.

Statsbidraget förväntas urholkas de närmaste åren, vilket innebär att statsbidraget inte bedöms öka i samma takt som skatteunderlaget. Statsbidraget antas vara delvis värdesäkrat fram till år 2033. Det innebär att regleringsbidraget minskar och förväntas bli en avgift år 2033. Detta bedöms vara ett försiktigt antagande i analysen.

Regleringsbidrag/-avgift, kronor per invånare, löpande priser

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Kommunens ekonomiska målsättningar

Kommuner ska ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet enligt kommunallagen. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Umeå kommun har haft hög befolkningstillväxt och beräknas även ha hög tillväxt framöver. Investeringsnivåerna har varit höga de senaste tio åren och antas vara ännu högre under prognosperioden.

Umeå kommun har en relativt låg soliditet (inkl. pensionsskuld), 20 procent jämfört med kommunsnittet som år 2021 var 30,6 procent. Soliditeten har dock ökat i kommunen de senaste tio åren.

Umeå kommuns målsättningar har haft fokus på att ha positiva resultat samt att öka självfinansieringsgraden av investeringarna över tid, vilket på sikt bör stärka soliditeten ytterligare.

Planeringsdirektiv 2023-2026

Finansiella mål för kommunen

- Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till lägst 1 procent
- Självfinansieringsgraden ska öka i förhållande till snittet de senaste fem åren, exklusive exploateringsintäkter

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Umeå har en relativt hög skuldnivå

Sweco har analyserat Umeå kommuns finansiella ställning i jämförelse med jämförbara kommuner. Vi har jämfört kommunens finansiella ställning med de jämförbara kommunerna under 2022 (eller i vissa fall 2021 beroende på tillgängliga data). Vi har också tittat på kommunens utveckling under de senaste 10 åren i jämförelse med riket och större städer.

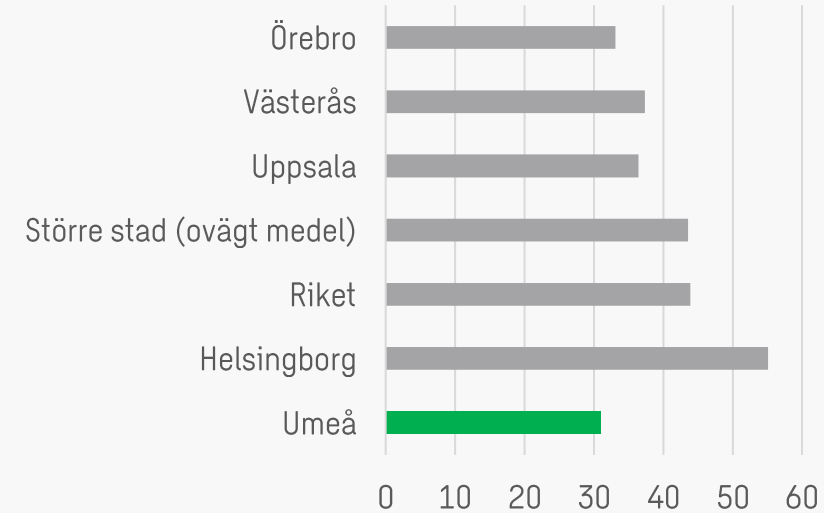
När soliditet och skuldnivåer jämförs är det viktigt att ta hänsyn till om kommunkoncernens lån finansieras via internbank, vilket är fallet i Umeå kommun, eller om upplåning sker via borgen. I figurerna till höger har vi endast inkluderat kommuner som har internbank i huvudsak där kommunen har vidareutlåning till koncernföretagen. En ytterligare sak som kan påverka jämförelserna (framförallt nyckeltal som soliditet och skuld) är hur långt kommunerna kommit med att redovisa finansiell leasing. Umeå har hög leasingskuld jämfört med de andra jämförelsekommunerna (förutom Västerås som har något högre leasingskuld per invånare).

Ser vi tillbaka har kommunens soliditet, inklusive pensionsåtagande, ökat under de senaste tio åren. Att soliditeten ökat beror främst på minskning av pensionsskulden. Exklusive pensionsåtagandena har kommunens soliditet legat stabilt på mellan 28–31 procent under de senaste tio åren.

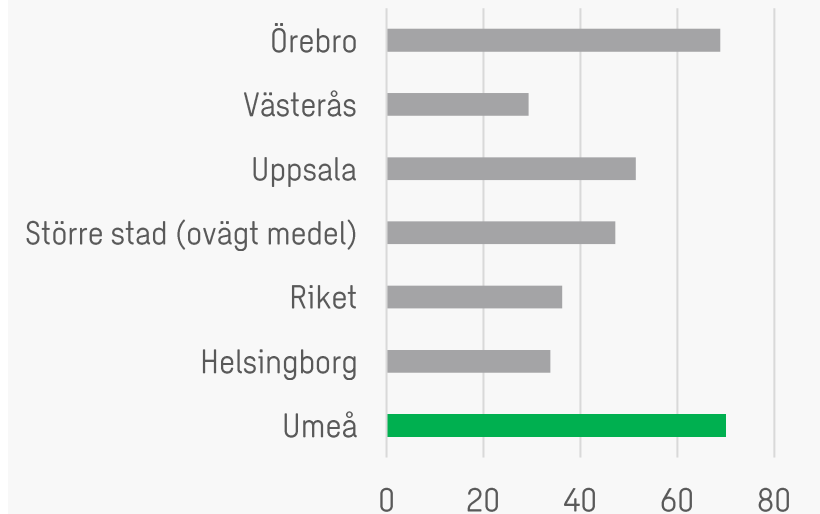
Som framgår av den översta figuren till höger var Umeås soliditet, exklusive pensionsåtagandena, år 2022 relativt låg (31%) i jämförelse med de andra kommunerna. Närmast är Örebro (33%). Viktigt att notera är att Umeå kommun inte har något soliditetsmål och därmed inte direkt styrts mot en viss soliditet under de senaste åren.

Även när det gäller skuldnivån sticker Umeå ut med en relativt hög skuld per invånare.

Soliditet kommun (%), 2022

Summa skuld kommun tkr/inv, 2021

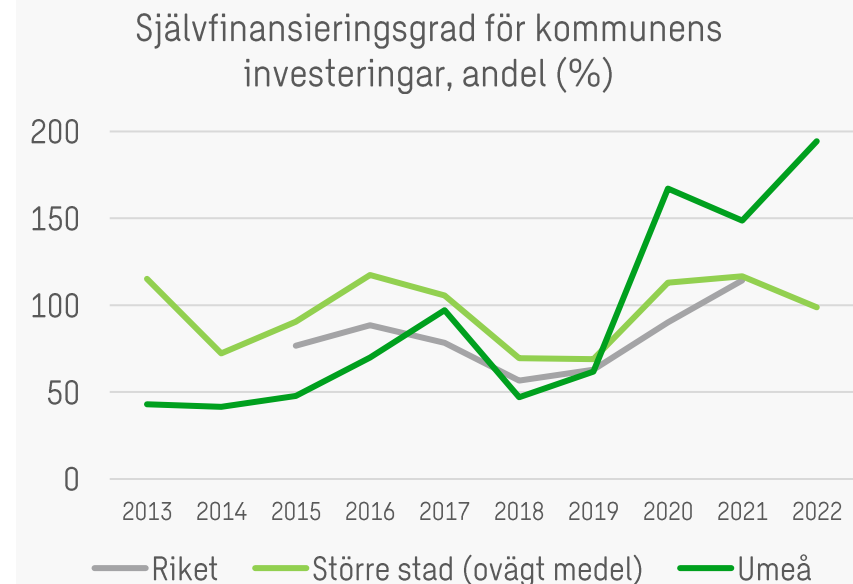
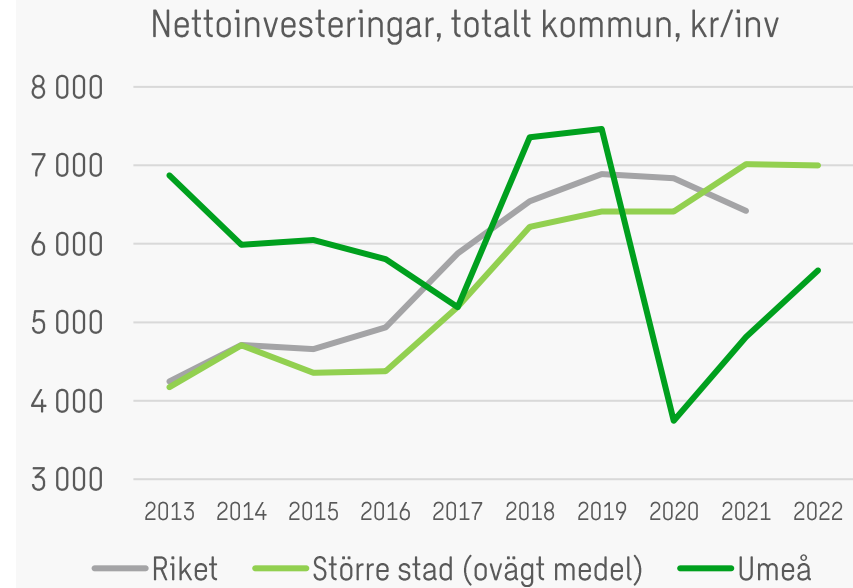

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Varierande investeringsnivå över tid

Umeå kommuns nettoinvesteringar har legat över snittet jämfört med riket och större städer mellan 2013-2016 och mellan 2018-2019. Under 2013-2017 hade kommunen en självfinansieringsgrad under 100 procent, vilket är en del av förklaringen till den relativt höga skulden och lägre soliditeten.

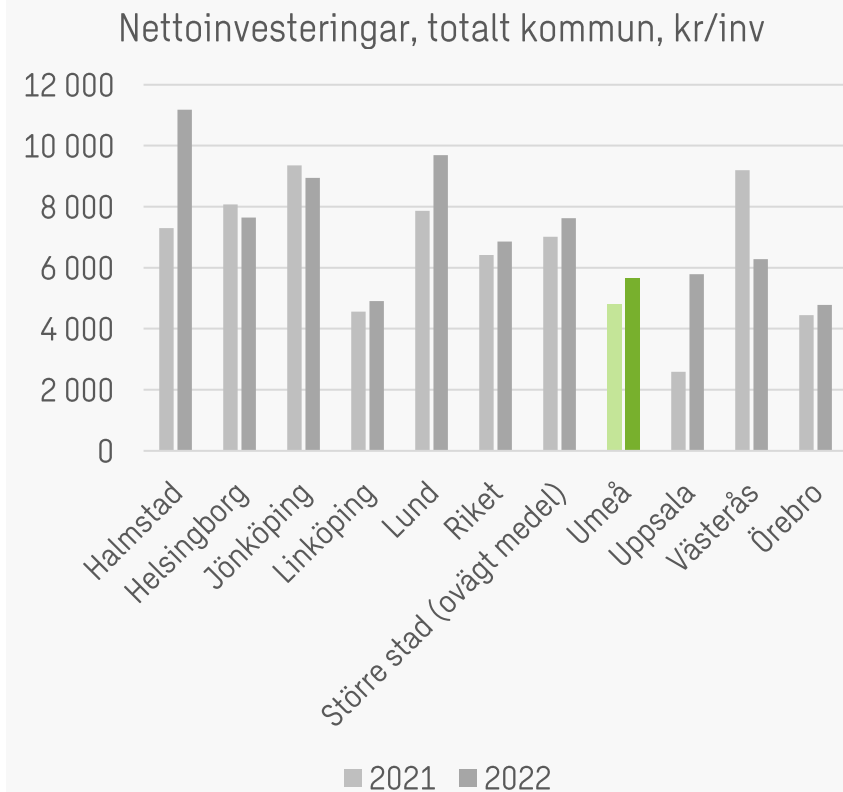
Sedan 2020 har kommunens investeringar legat under både snittet i riket och bland större städer, samtidigt som kommunens självfinansieringsgrad ökat till över 100 procent.

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Varierande investeringsnivå över tid

Jämför vi kommunens investeringar under de två senaste åren mer specifikt med ett antal utvalda tillväxtkommuner framgår att Umeå kommuns investeringsnivåer liknar Linköping, Uppsala och Örebro. Övriga kommuner har legat på högre investeringsnivåer under de senaste åren.

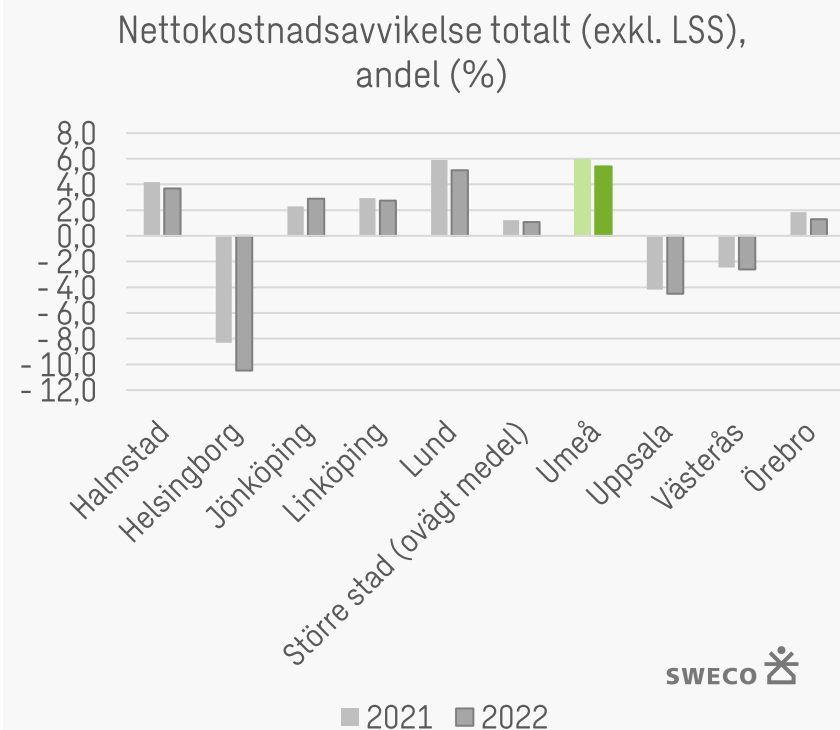
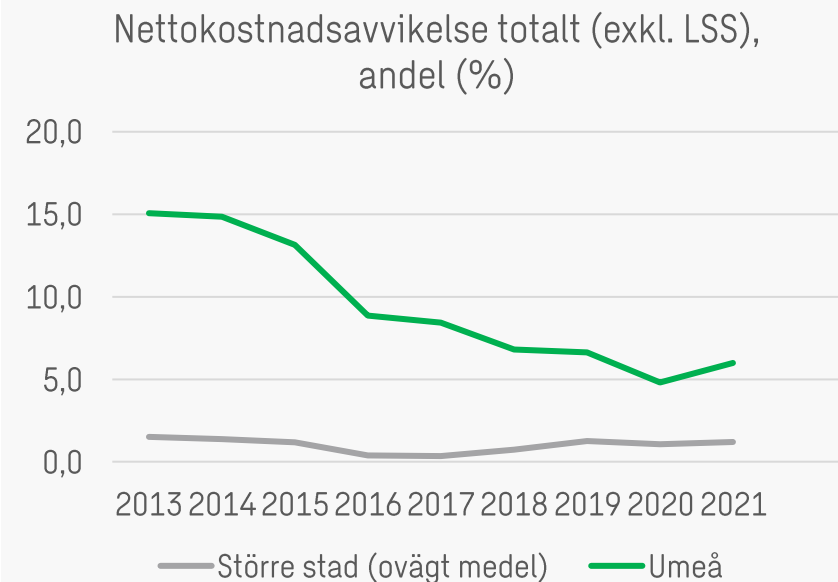
Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Minskade kostnader och förbättrade resultat

Nettokostnadsavvikelse är ett nyckeltal som visar hur mycket i procent som en kommuns nettokostnader avviker från de förväntade kostnaderna för olika verksamheter. De förväntade kostnaderna bygger på kostnadsutjämnningen och visar vad kommunens verksamheter borde ha för kostnader givet de strukturella förutsättningar som råder i den specifika kommunen.

Umeå kommuns verksamheter (exklusive LSS) hade sammantaget 15 procent högre kostnader än förväntat år 2013. Denna avvikelse har sedan stadigt minskat fram till 2020 då avvikelsen var knappt 5 procent. Snittet för större städer har legat strax under 1 procent under samma tidsperiod.

Jämför vi Umeå under de senaste två åren med utvalda kommuner kan vi konstatera att Umeås kostnadsnivå liknar Lunds, som båda ligger på högre nivåer än de andra kommunerna.

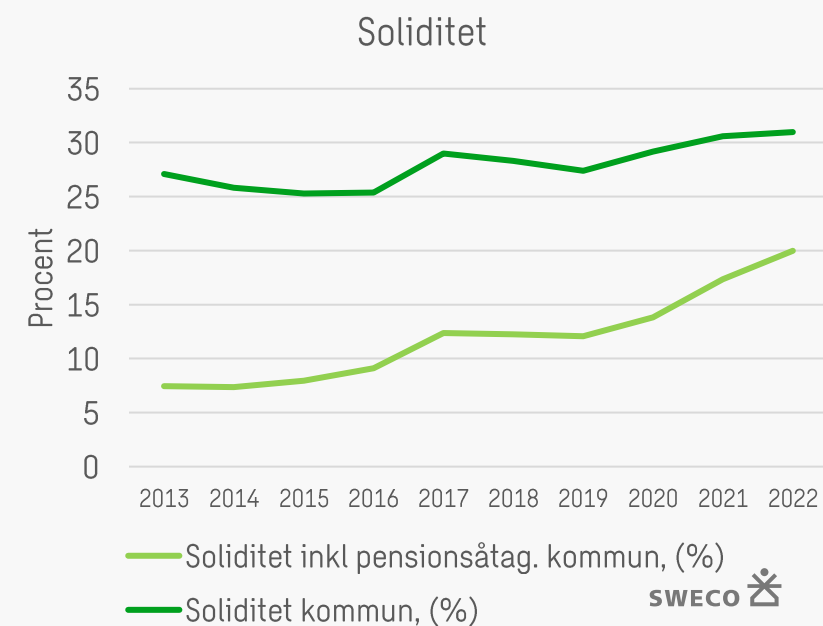
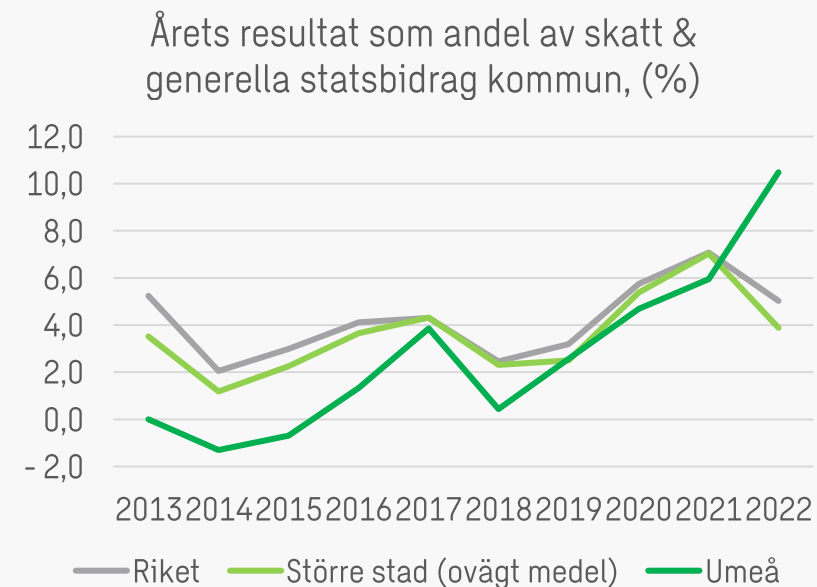

Kommunens ekonomiska förutsättningar och omvärldsanalys

Minskade kostnader och förbättrade resultat

Minskningen av nettokostnadsavvikelsen och lägre investeringsvolymmer speglas till stor del i kommunens resultatutveckling, även om intäktssidan givetvis också har spelat en viktig roll för resultatet. Mellan 2013-2021 hade Umeå kommun ett lägre resultat än både riket och jämförbara kommuner. Vi kan dock konstatera att Umeås resultatutveckling har varit positiv sedan 2018 och att detta är ett generellt mönster för kommuner i Sverige.

Kommunens soliditet har ökat sedan 2013. Allra tydligast ökning skedde dock efter 2019. En förklaring till detta är att kommunen med hjälp av positiva resultat har kunnat amortera på sina lån och betalat av på pensionsskulden, vilket förbättrar soliditeten.

Befolknings- utveckling

Befolkningsutveckling

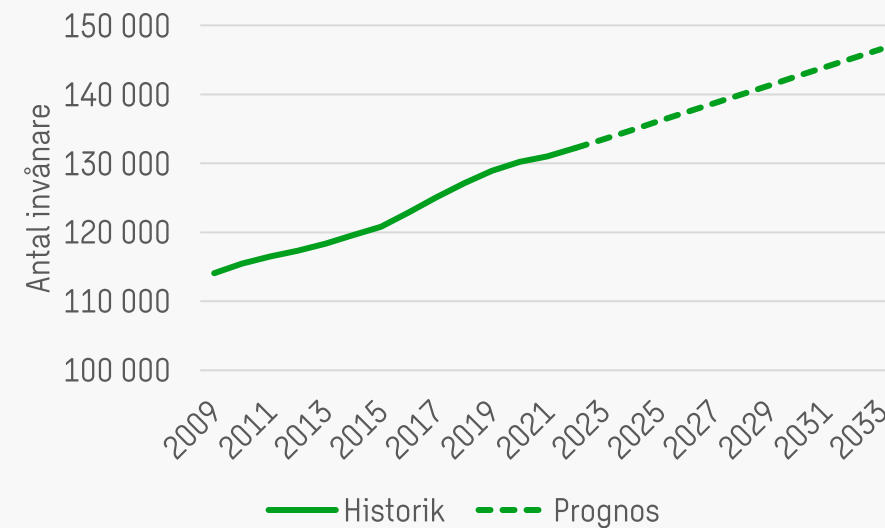
Mer än 145 000 förväntas bo i kommunen år 2033

De senaste tio åren har befolkningen ökat årligen med i genomsnitt 1,2 procent (under samma period var tillväxten i riket 1,0 procent).

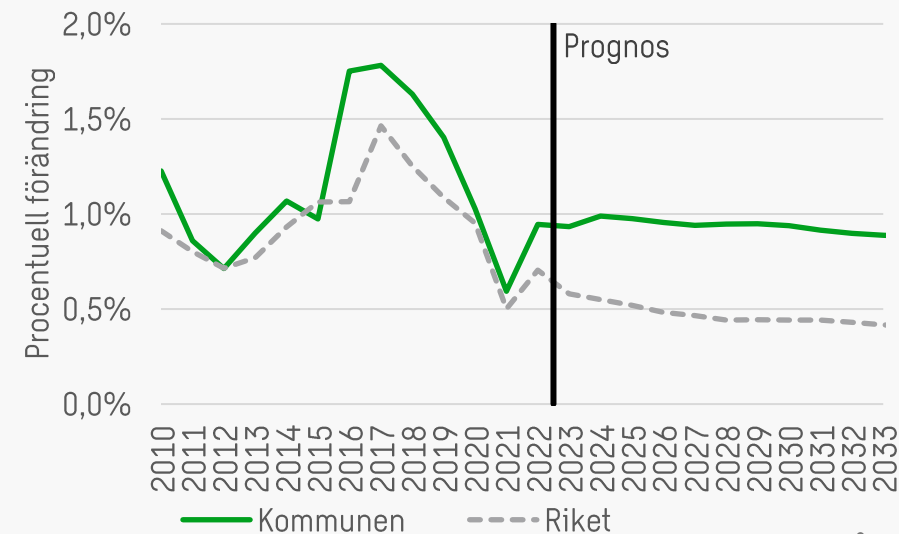
Befolkningen förväntas öka som mest de närmaste åren och över tid avtar befolkningstillväxten något. Fram till 2033 beräknas befolkningen öka med i genomsnitt 0,9 procent årligen (nästan dubbelt jämfört med riket).

- De senaste 10 åren har kommunens befolkning ökat med nästan 14 000 invånare – från drygt 118 000 invånare år 2013 till strax över 132 000 invånare år 2022.
- De kommande 11 åren, fram till år 2033, förväntas befolkningen fortsätta öka med drygt 14 000 invånare till att bli ungefär 146 500 invånare.

Befolkningsprognos kommun

Befolkning, procentuell förändring i kommun och riket

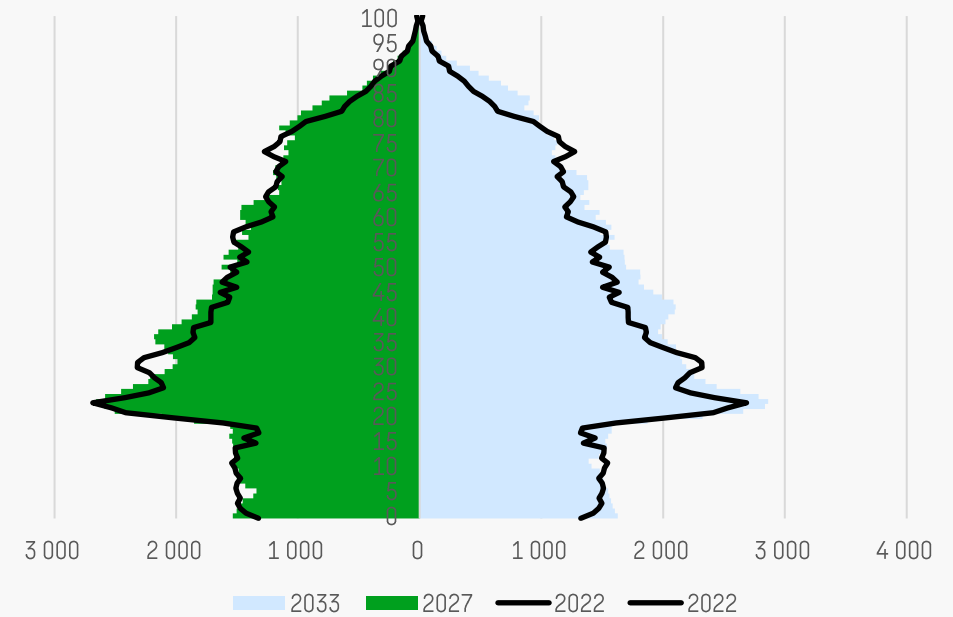
Befolkningsutveckling

Personer 90 år och äldre förväntas öka med 66 procent fram till år 2033

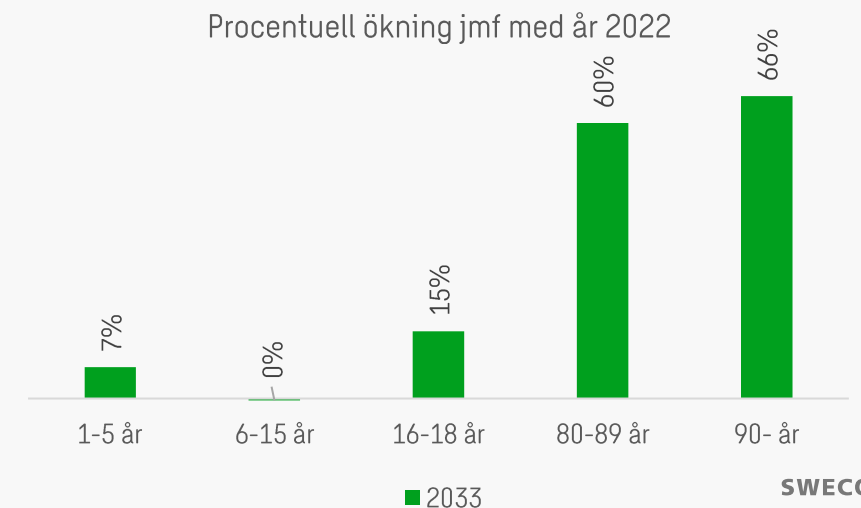
Det är i huvudsak den äldre befolkningen som förväntas öka kraftigt procentuellt under analysperioden. Det är en trend som också återspeglas i riket. Fram till år 2033 kommer antalet 90 år och äldre öka 66 procent. Det är dock en mindre grupp i befolkningen. År 2022 förväntas 0,7 procent av befolkningen vara 90 år eller äldre och år 2033 är den siffran 1,1 procent. Även gruppen 80-89 åringar ökar också betydligt, 60 procent, under prognosperioden.

Näst störst ökning sker bland ungdomar i gymnasieålder 16-18 år. Fram till år 2033 förväntas antalet barn 1-5 år öka marginellt med 7 procent och ingen ökning sker bland barn i åldrarna 6-15 år.

Åldersfördelning 2035 och 2050 jmf med 2021 (antal)

Befolkning, procentuell förändring i olika åldersgrupper

Befolkningsutveckling

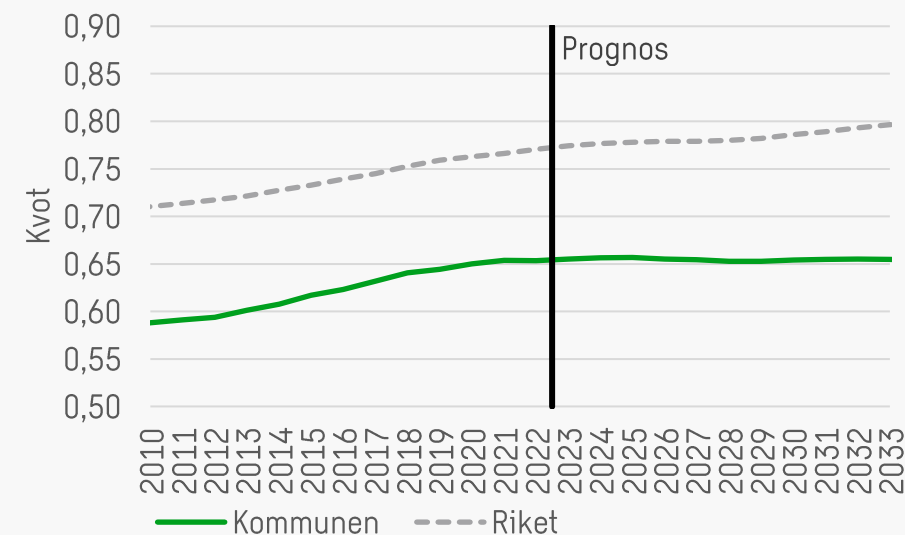
Demografisk försörjningskvot

Umeå har idag en lägre försörjningskvot jämfört med riket, vilket i huvudsak beror på en lägre andel äldre i befolkningen. De närmaste åren förväntas försörjningskvoten ligga kvar på samma nivå, alltså betydligt lägre än nivån för riket.

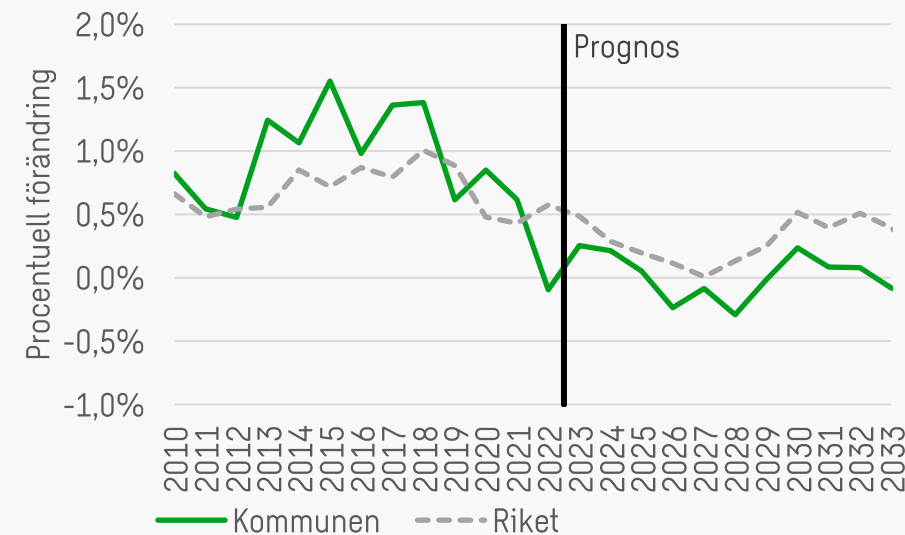
Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år. Ett värde över 1 innebär att gruppen äldre och yngre är större än den i arbetsför ålder, vilket innebär att de som arbetar behöver försörja fler personer än en kommun där värdet är under 1. Försörjningskvoten är ett förhållandevis grovt mått på de demografiska utmaningarna i kommunen och riket, men stämmer ganska väl in på kommunens förväntade ekonomiska utveckling.

Försörjningskvoten har ökat i både Umeå och riket de senaste tio åren. Framöver kommer försörjningskvoten fortsätta öka i riket, dock mindre än ökningen under de senaste åren. År 2033 förväntas kvoten vara 0,77. I Umeå sker dock ingen ökning under prognosperioden, utan försörjningskvoten ligger kvar på omkring 0,65 som år 2022.

Försörjningskvot i kommunen och riket

Procentuell förändring av försörjningskvoten

Behovsutveckling

Behovsutveckling

Metod och antaganden

I framskrivningen görs inga antaganden om ändrade servicenivåer eller ambitionshöjningar. Exempelvis antas andelen inskrivna barn i förskola vara samma över hela framskrivningsperioden, likaså andelen brukare med hemtjänst inom olika åldersklasser.

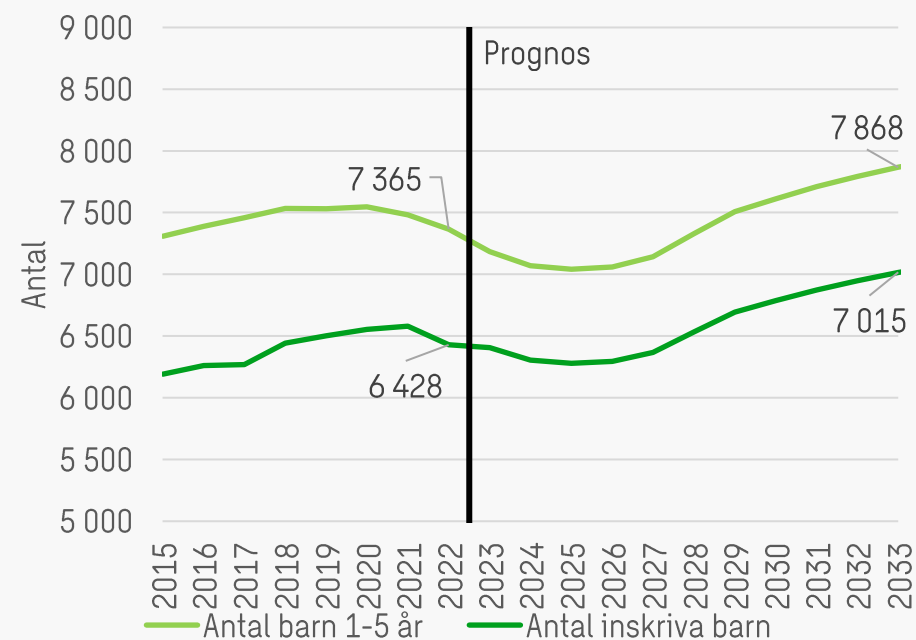
I detta avsnitt presenteras behovsutvecklingen för pedagogiska verksamheter samt vård och omsorg med fokus på verksamheter med stora lokalbehov.

Behovsutveckling Förskola

- Inskrivningsgraden i förskolan var 88 procent år 2022 i åldrarna 1-5 år. Inskrivningsgraden har ökat något över tid. Nivån är något högre i jämförelse med andra kommuner, snittet i riket ligger på 86 procent och i större städer på 87 procent. I analysen antas samma inskrivningsgrad under hela framskrivningsperioden. Möjligtvis är detta en underskattning då inskrivningsgraden kan fortsätta öka, men påverkan av en ökad inskrivningsgrad bedöms som liten eftersom förändringarna är förhållandevis små.
- Under perioden 2015-2022 har antalet inskrivna barn i förskola ökat med 238 barn, vilket motsvarar en ökning på 4 procent.
- Antalet inskrivna barn i förskolan var 6 428 år 2022. Till år 2033 antas de öka något till 7 015 barn, vilket är en ökning på 9 procent.

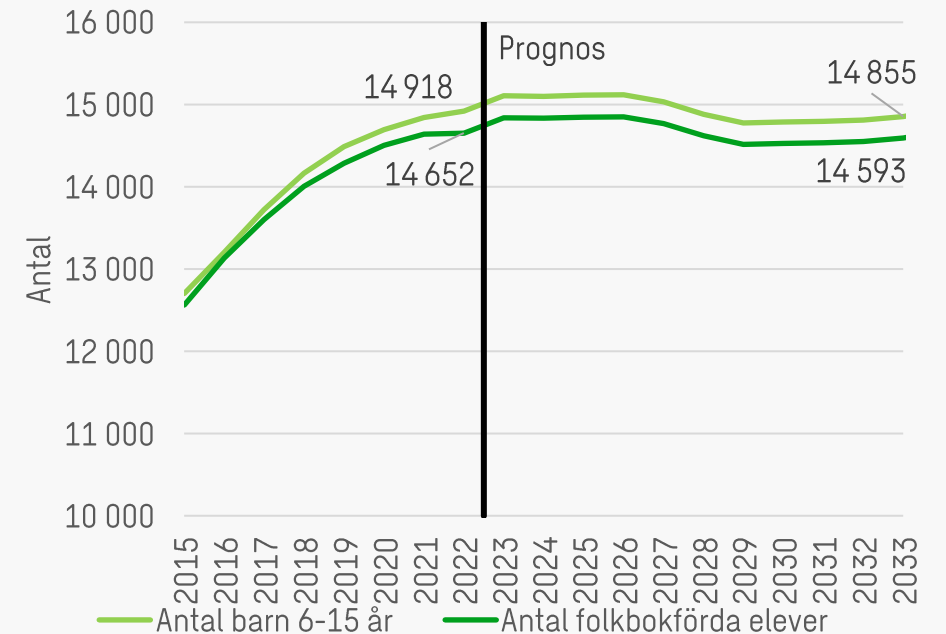
Historik och framskrivning av antalet barn i förskola

Behovsutveckling Grundskola

- Antalet studerande grundskoleelever i kommunen år 2022 var 14 815, något fler än antalet folkbokförda elever som var 14 652. Det förklaras av högre in- än utpendling bland elever. Av de som studerade i kommunen var det 85 procent som studerade i kommunens skolor.
- Under perioden 2015-2022 har antalet folkbokförda elever ökat med 2 090 barn, vilket motsvarar en ökning på 17 procent.
- Antalet folkbokförda grundskoleelever var 14 652 år 2022. Till år 2033 antas de minska marginellt till 14 593.

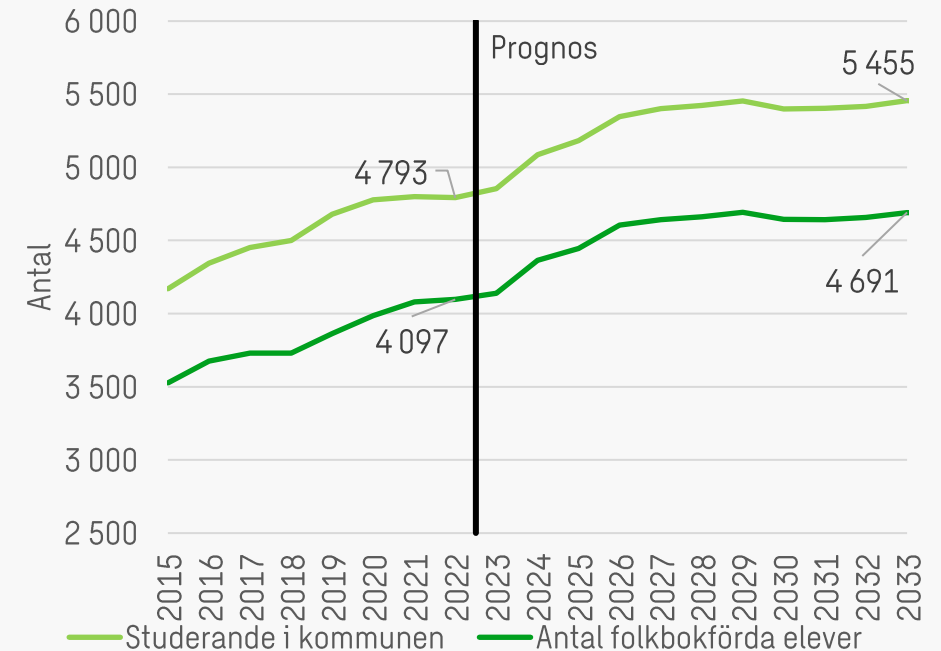
Historik och framskrivning av antalet elever i grundskola

Behovsutveckling Gymnasieskola

- Antalet studerande gymnasieelever i kommunen år 2022 var 4 793 vilket var fler än antalet folkbokförda elever som var 4 097. Det förklaras liksom för grundskolan av högre in- än utpendling bland eleverna. Av de som studerade i kommunen var det 79 procent som studerade i kommunens skolor.
- Under perioden 2015-2022 har antalet folkbokförda elever ökat med 571 elever, vilket motsvarar en ökning på 16 procent.
- Antalet folkbokförda gymnasieelever var 4097 år 2022. Till år 2033 antas de öka till 4 681 elever (en ökning på 14,5 procent motsvarande 594 elever).

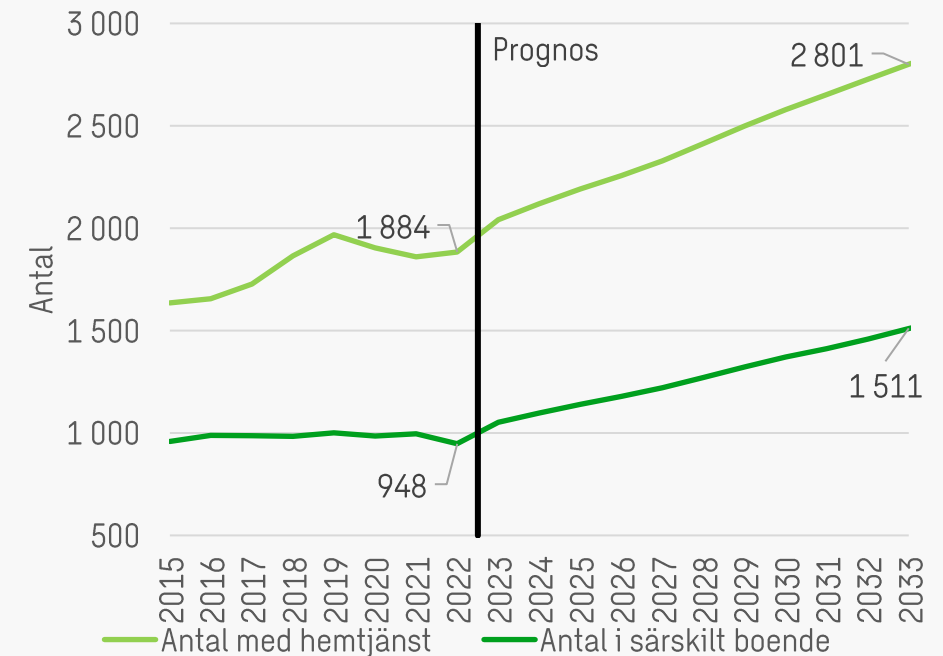
Historik och framskrivning av antalet elever i gymnasieskola

Behovsutveckling Äldreomsorg (basscenario)

- År 2022 var det 948 brukare inom äldreomsorgen som hade särskilt boende. Antalet brukare med hemtjänst var samma år 1 884.
- Andelen äldre med särskilt boende varierar beroende på ålder. I åldrarna 65-74 år var det 0,9 procent som hade särskilt boende år 2022. I åldrarna 75-79 år var det 2,7 procent, 80-84 år 6,4 procent, 85-89 år 12,8 procent och bland de som var 90 år eller äldre var det 20,4 procent som hade särskilt boende.
- Från och med år 2023 antas servicenivåerna motsvara ett genomsnitt av nivåerna under perioden 2017-2022. År 2023 antas behovet öka, som följd av ökad äldre befolkning och ändrade servicenivåer jämfört med år 2022, till 1 053 brukare med särskilt boenden och 2 042 brukare med hemtjänst. Till år 2033 antas antalet brukare med särskilt boende öka till 1 511 (en ökning på 59 procent motsvarande 563 brukare).
- I avsnittet med känslighetsanalyser görs en mer ingående analys av äldreomsorgen med avseende på olika servicenivåer och förhållanden mellan särskilt boende och hemtjänst.

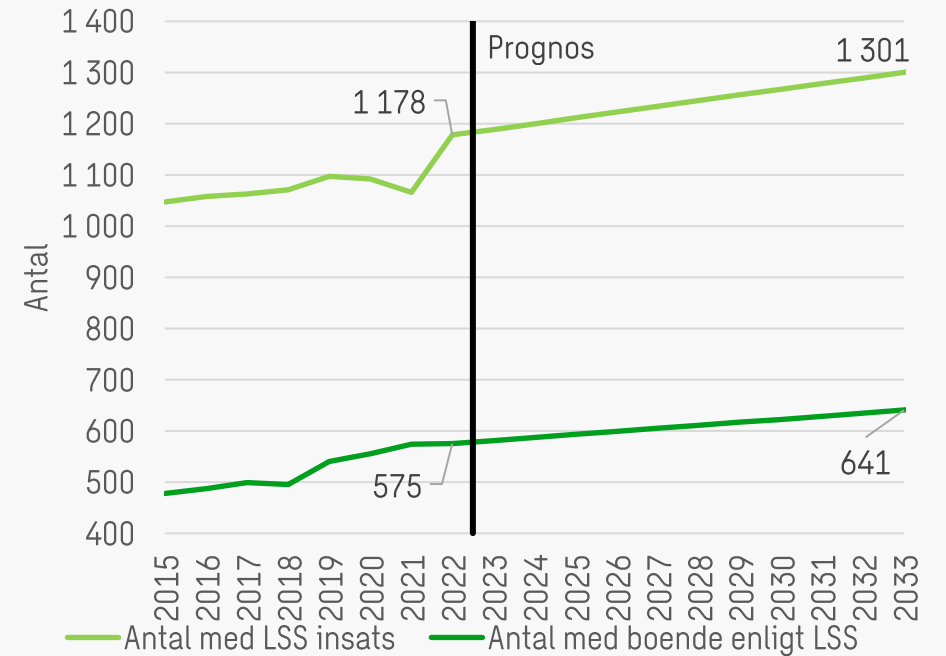
Historik och framskrivning av antalet brukare i äldreomsorgen

Behovsutveckling LSS

- Att prognostisera eller skriva fram behovet av insatser inom LSS är svårt. Behoven skiljer sig kraftigt mellan kommuner och behoven följer sällan den demografiska utvecklingen. I denna analys antas att behoven utvecklas i takt med den demografiska utvecklingen, vilket innebär att andelen med insats enligt LSS i olika åldersgrupper antas vara stabilt över tid.

Historik och framskrivning av antalet brukare med LSS boende

Investeringar

Investeringar

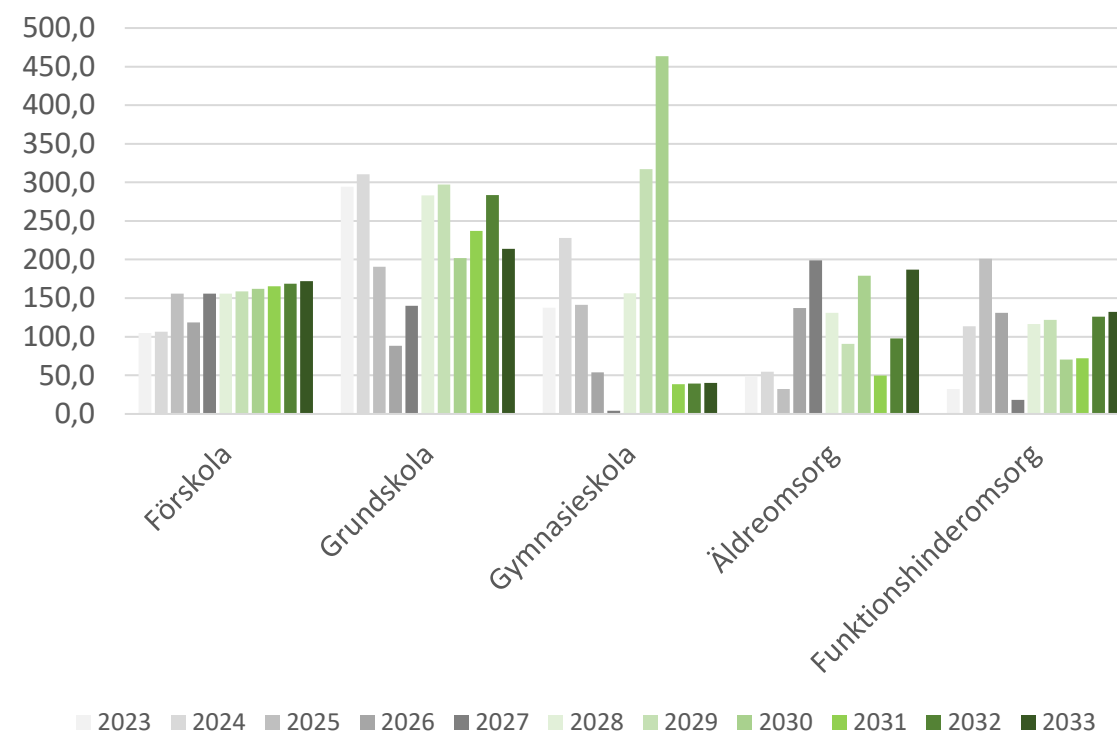
Kommunens investeringar fram till 2033

Framskrivningen av investeringar fram till och med år 2033 baseras på kommunens investeringsunderlag över den kommande 10-årsperioden. I figuren till höger har vi valt ut verksamhetsområden som också beskrivs i kapitlet om behovsutvecklingen. Den gråa färgskalan, till och med 2027, avser de investeringar som fanns med i den budget kommunfullmäktige antog i juni 2023. Investeringar senare under perioden, till och med 2033, markeras med en grön färgskala.

Störst investeringsvolym finns inom grundskolan (2 540 miljoner kronor), följt av förskola (1 623 miljoner kronor) och gymnasieskola (1 619 miljoner kronor). Som framgick av den förväntade behovsutvecklingen sker den procentuellt största ökningen inom gymnasieskolan och förskolan. Grundskolan är dock den skolverksamhet med flest inskrivna elever. Även äldreomsorgen har stor investeringsvolym (1 207 miljoner kronor) under perioden, till följd av en förväntad ökning av andelen äldre i kommunen.

I de angivna volymerna ingår både ny- och reinvesteringar.

Investeringsutgifter, mnkr

Investeringar

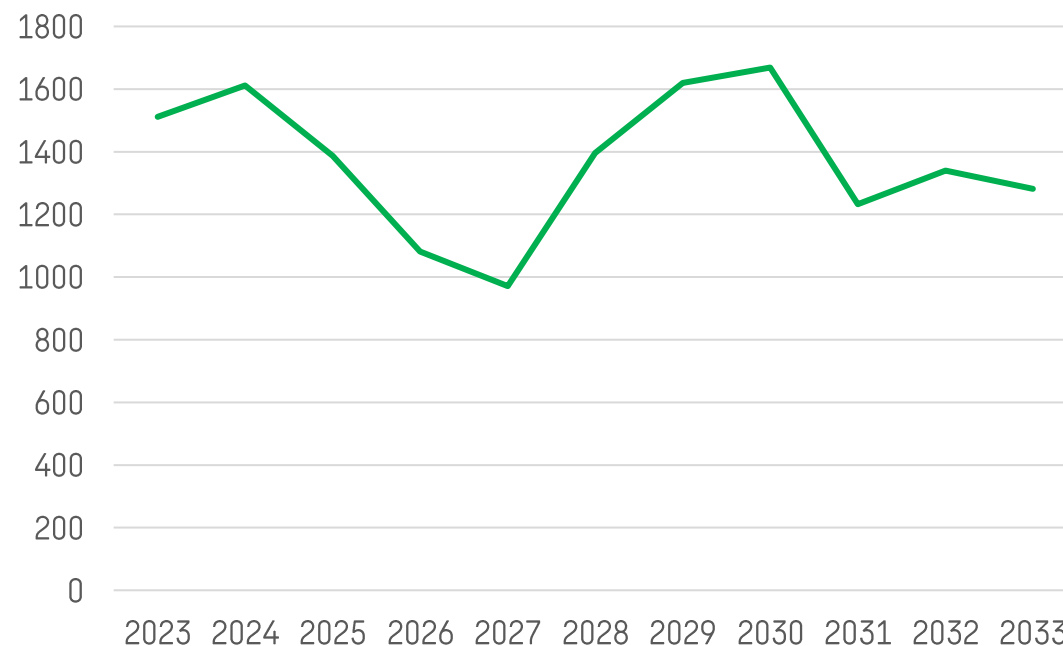
Kommunens investeringar fram till 2033

Figuren till höger visar den totala investeringsvolymen under prognosperioden. Här ingår bland annat, förutom de verksamhetsområden som redovisades på förra sidan, IT, gator, parker och vägar, kultur- och fritid, brand- och räddningstjänst och kommungemensamma investeringar.

Störst investeringsvolym finns inom tekniska nämndens verksamhetsområden. Här finns framförallt investeringar i gator, vägar och parker men också vissa fastighetsinvesteringar och IT-investeringar, totalt 5529 miljoner kronor. Inom kultur- och fritid investeras totalt 602 miljoner kronor. Under perioden ligger det 586 miljoner kronor i kommungemensamma investeringar, exempelvis digitalisering, samt 671 miljoner kronor i brand- och räddningsverksamhet.

Totalt förväntas kommunens investeringar uppgå till 15 100 miljoner under perioden 2023-2033. Högst investeringsvolym förväntas mellan åren 2023-2025 och mellan åren 2028-2030.

Investeringsutgifter, mnkr

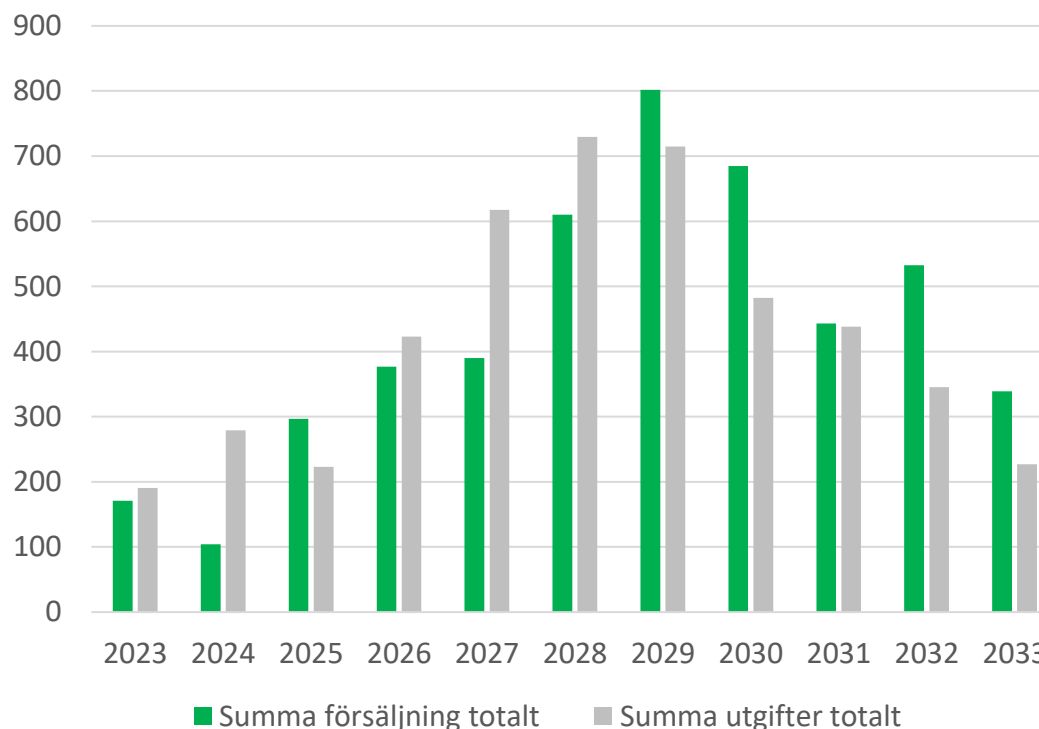
Investeringar

Kommunens exploateringsverksamhet till 2033

I analysens huvudscenario har exploateringsintäkterna exkluderats från analysen av kommunens resultat och i kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna (i enlighet med kommunens målformulering), vilket bedöms vara ett försiktigt antagande (investeringar i anläggningstillgångar inom exploateringsverksamheten påverkar däremot avskrivningarna och den totala investeringsvolymen). I figuren framgår uppskattade utgifter och försäljningar inom exploateringsverksamheten under prognosperioden.

Högst volym, både vad gäller utgifter och försäljning, sker i mitten av perioden, mellan 2027-2030. Totalt beräknas utgifterna till 4 669 miljoner (i genomsnitt på 424 miljoner årligen) och försäljningen till 4 750 miljoner (i genomsnitt 431 miljoner årligen) under perioden.

Exploateringsverksamheten, mnkr

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Metod och antaganden

Kommunens befolkningsprognos är grunden i framskrivningen av verksamhetens kostnader och intäkter. Kommunens driftredovisning skrivs fram årligen fram till år 2050. Kommunen delas upp i **28 verksamheter** och för varje verksamhet används olika åldersgrupper och nyckeltal för behovsframskrivningen.

Varje verksamhet delas i sin tur in i **13 olika kostnads- och intäktsposter**. Löner och övriga personalomkostnader räknas upp med antagen löneutveckling för olika verksamhetsområden. Köp av huvudverksamhet räknas upp med en kombination av löner och inflation, likaså övriga interna kostnader, taxor och avgifter, övriga externa intäkter samt interna intäkter. Lokalkostnader (exklusive kapitalkostnader) och övriga kostnader räknas upp med vald inflationstakt.

Kapitalkostnaderna (avskrivningar och räntor) beräknas för hela kommunen och fördelas inte ut per verksamhet. Det finns dock en mer schabloniserad kapitalkostnads-post per verksamhet som inte inkluderas i den slutliga resultaträkningen. I den slutliga resultaträkningen justeras även de kalkylerade personalomkostnaderna med en särskild framtagna prognos för pensionskostnaderna.

Volymuppräknig

- Verksamheternas kostnader och intäkter räknas upp årligen baserat på den demografiska utvecklingen. Här tas även hänsyn till exempelvis inskrivningsgrader i skola, pendling och andel brukare i olika åldersgrupper.

Prisuppräknig

- Efter volymuppräknig görs prisuppräknig för de olika posterna i driftredovisningen. Här används i huvudsak prognoser för inflation och löneutveckling.

Effektiviseringar och ambitionshöjningar

- Slutligen appliceras eventuell effektivisering och ambitionshöjningar på verksamheternas kostnader.

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Kostnadstrycket per invånare ökar

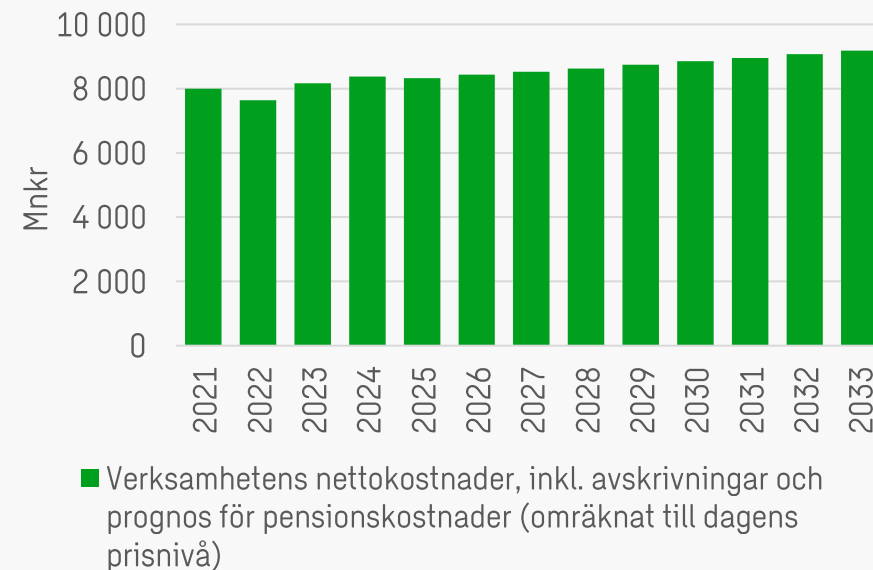
I figurerna till höger visas nettokostnad i miljoner kronor samt kronor per invånare i dagens prisnivå. Här ingår framskrivning av kommunens avskrivningar baserat på kommunens investeringsunderlag samt egen prognos för pensionskostnadernas utveckling. Hänsyn har även tagits till ökade kostnader inom äldreomsorgen som följd av planerade nya inhyrda externa boenden samt bedömd utveckling av krafthandelsintäkterna. I figuren längst ner till höger visas även den demografiska framskrivningen som enbart utgår från nivåerna i 2022 års driftredovisning för verksamheterna (hänsyn tas dock till minskade krafthandelsintäkter).

År 2023 och 2024 förväntas pensionskostnaderna öka kraftigt som följd av hög inflation. Utvecklingen under år 2023 och år 2024 avviker även som följd av minskade krafthandelsintäkter. Det demografiska kostnadstrycket ökar egentligen även något år 2025 – den minskade nettokostnaden per invånare (i dagens prisnivå) år 2025 beror i huvudsak på minskad pensionskostnad.

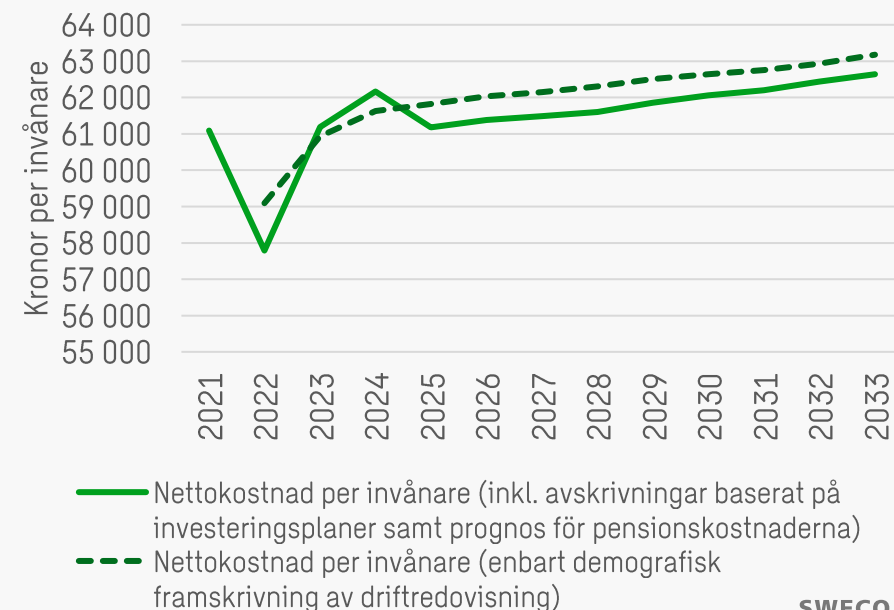
År 2022 hade kommunen höga krafthandelsintäkter (354 mnkr netto) från kommunens andel i Stornorrfors vattenkraftverk. Dessa intäkter beräknas minska under år 2023 och 2024, vilket också påverkar nettokostnadsutvecklingen. Krafthandelsintäkterna beräknas minska till 230 mnkr år 2023, 167 mnkr år 2024 och 160 mnkr år 2025 och framåt i nettointäkt.

År 2022 (basåret i analysen) avviker på många sätt och därför har även år 2021 inkluderats i jämförelserna i figurerna till höger. Jämförelsen med år 2021 är omräknat till dagens prisnivå baserat på löneökningar och inflation i hela ekonomin. Nettokostnaderna från år 2023 och framåt avser volymuppräknning exklusive prisuppräknningar.

Nettokostnader, miljoner kronor (omräknat till 2022 års prisnivå)

Nettokostnader per invånare (omräknat till 2022 års prisnivå)

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

I figurerna till höger har kommunens verksamheter grupperats in i fyra verksamhetsområden:

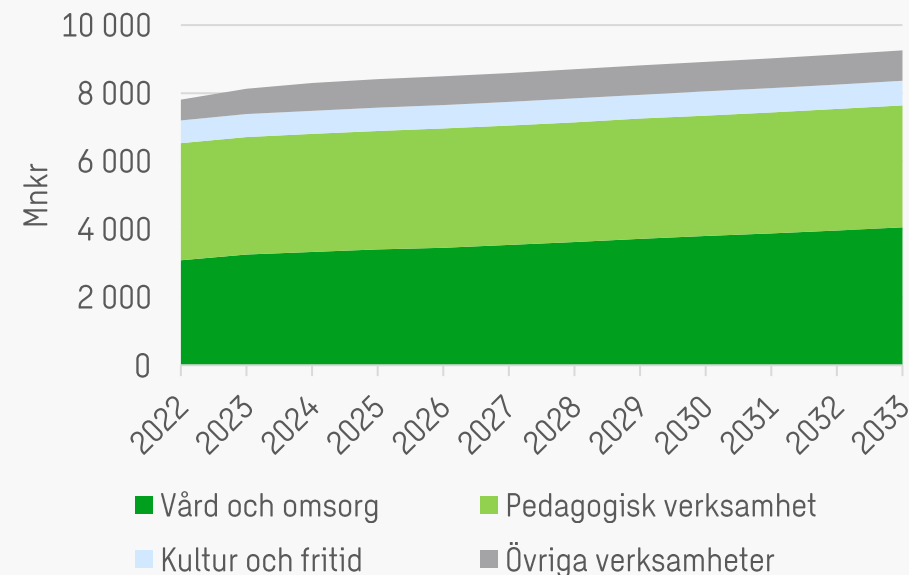
- Kultur och fritid
- Pedagogisk verksamhet (förskola, grundskola, fritids, gymnasiet och vuxenutbildning)
- Vård och omsorg (äldreomsorg, funktionshinderomsorg och individ- och familjeomsorg)
- Övriga verksamheter (politisk verksamhet, infrastruktur, särskilt riktade insatser och affärsverksamhet (inklusive krafthandelsintäkter))

Observera att figuren högst upp till höger inte summeras till samma total som i figuren på föregående sida. Det beror på att framskrivningen av respektive verksamhets nettokostnader inte beaktar kommunens investeringsplaner/investeringsunderlag och framtagna prognos för pensionskostnaderna, utan här används kalkylerade kapitalkostnader och kalkylerade personalomkostnader från driftredovisningen för att illustrera kostnadsutvecklingen inom verksamheterna.

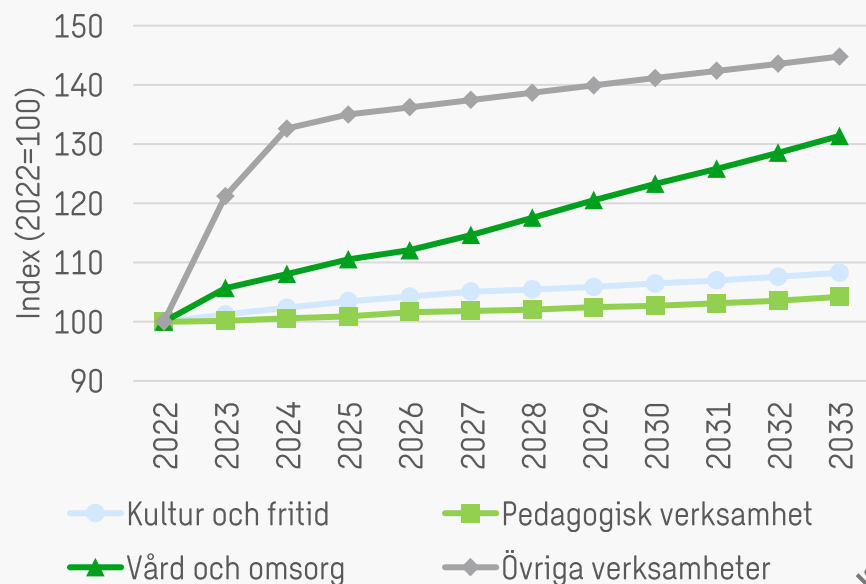
Enligt grupperingen ovan var den pedagogiska verksamheten störst år 2022. Det beräknas dröja fram till år 2027 innan vård och omsorg blir det största verksamhetsområdet i kommunen. Därefter kommer vård och omsorg att fortsätta öka sin andel av kommunens nettokostnader. Den indexerade nettokostnadsutvecklingen för övriga verksamheter sticker ut på grund av höga krafthandelsintäkter år 2022 som beräknas minska under år 2023 och 2024.¹

¹ I figurerna till höger inkluderas framskrivning av kalkylerade kapitalkostnader och personalomkostnader. Det innebär att framskrivningen per verksamhet, som visas i figurerna, inte tar hänsyn till den antagna investeringstakten. I den slutliga resultaträkningen justeras dessa kalkylerade poster från driftredovisningen med kommunövergripande beräkningar för avskrivningar och prognos för pensionskostnaderna.

Nettokostnader per verksamhet, exkl. prisuppräkning

Indexerad nettokostnadsutveckling, exkl. prisuppräkning

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Pedagogiska verksamheter

Förskola och pedagogisk omsorg

Fram till år 2026 förväntas nettokostnaderna för förskola och pedagogisk omsorg minska med 4 procent (i dagens prisnivå). Fram till år 2033 beräknas nettokostnaderna öka med 7 procent jämfört med år 2022.

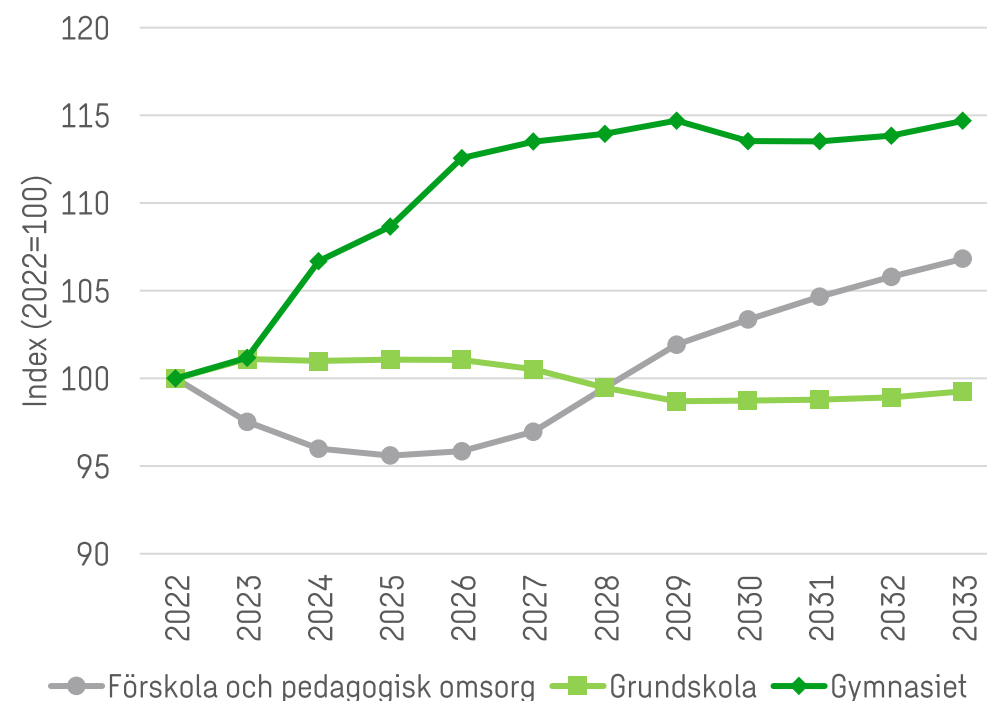
Grundskola

Nettokostnaderna för grundskolan ligger i stort kvar på samma nivå som år 2022, exklusive prisuppräknings.

Gymnasiet

Fram till år 2026 förväntas nettokostnaderna för gymnasiet öka med 13 procent (i dagens prisnivå). Fram till år 2033 beräknas nettokostnaderna öka med 15 procent jämfört med år 2022.

Demografisk framskrivning. Indexerad kostnadsutveckling, exkl. prisuppräknings.

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Vård och omsorg

Äldreomsorg

Fram till år 2033 förväntas nettokostnaderna för äldreomsorgen öka med 58 procent (i dagens prisnivå). Här beaktas även ökade kostnader som följd av planerade nya inhyrda externa boenden. Ökningen beräknas vara något högre år 2023 som följd av en antagen ökning av servicegraderna efter pandemin (antar genomsnittliga servicenivåer för perioden 2017-2022). (I avsnittet med känslighetsanalyser ges olika scenarier för servicenivåerna och hur dessa påverkar kommunens ekonomi som helhet.)

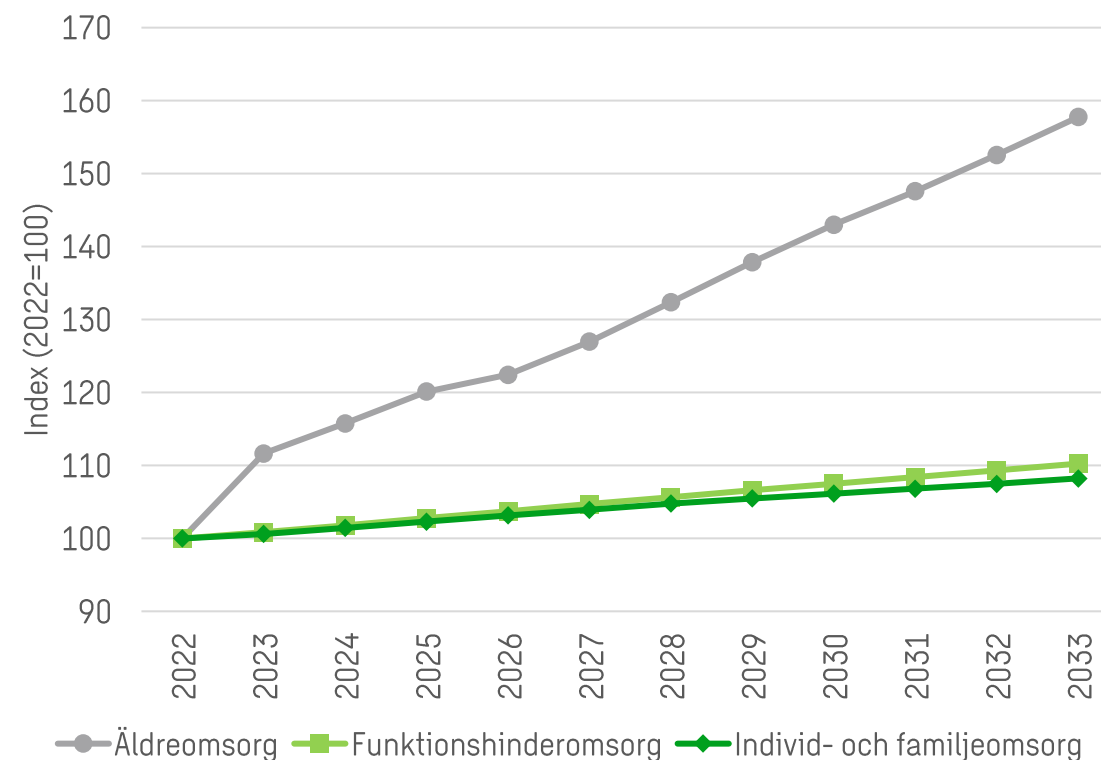
Funktionshinderomsorg

Fram till år 2033 förväntas nettokostnaderna för funktionshinderomsorgen öka med 10 procent (i dagens prisnivå).

Individ- och familjeomsorg

Fram till år 2033 förväntas nettokostnaderna för individ- och familjeomsorgen öka med 11 procent (i dagens prisnivå).

Demografisk framskrivning. Indexerad kostnadsutveckling, exkl. prisuppräkning.

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader Inklusive prisuppräknningar

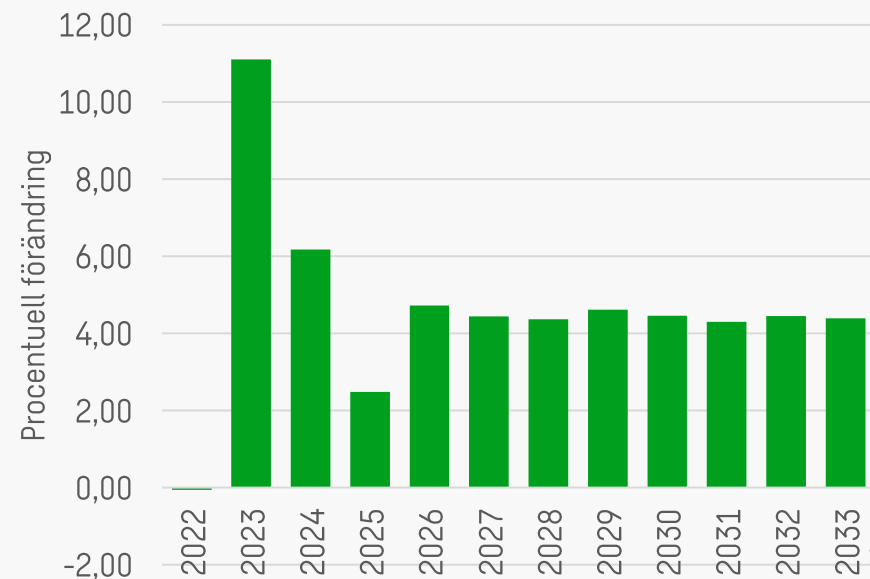
Inkluderat för prisuppräknningar (framförallt inflation och löneutveckling) beräknas verksamhetens nettokostnader år 2033 bli 13,1 miljarder jämfört med dagens nivå på 7,6 miljarder (inklusive avskrivningar). Det motsvarar en årlig ökning på i genomsnitt 5,05 procent. År 2023 och 2024 sticker ut på grund av hög inflation, höga pensionskostnader och minskade intäkter från krafthandeln jämfört med år 2022.

Det är dock på problematiskt att jämföra med år 2022 på grund av de höga krafthandelsintäkterna under året. Därför har även jämförelser med år 2021 inkluderats i figurerna. Om ett genomsnitt för åren 2021-2033 beräknas blir den genomsnittliga årliga ökningen av verksamhetens nettokostnader 4,6 procent. Under perioden 2026-2033, efter de större variationerna i början på perioden, beräknas verksamhetens nettokostnader öka med i genomsnitt 4,5 procent årligen.

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader inkluderat för prisuppräknningar

Procentuell årlig förändring, inkl. avskrivningar

Skatteintäkter och utjämnning

Skatteintäkter och utjämning

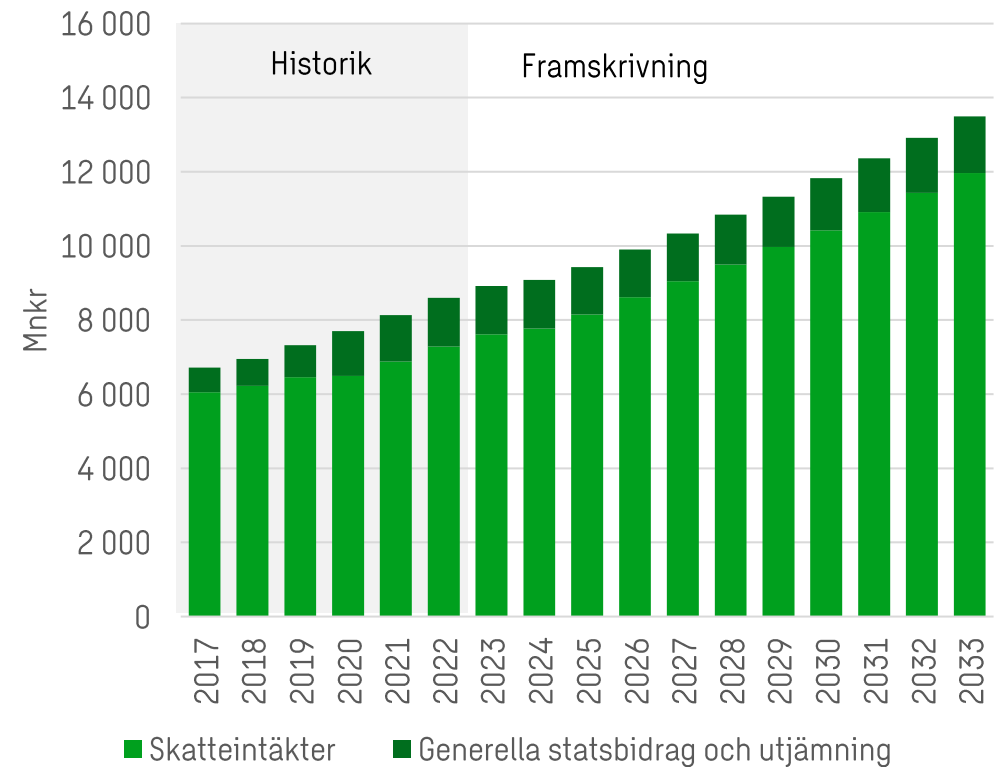
Finansiering av verksamheten

Kommunens skatteunderlag per invånare bedöms i huvudsak följa utvecklingen i riket. Skattekraftens förändring över tid påverkar dock kommunen i låg utsträckning på grund av inkomstutjämningen mellan kommuner.

År 2022 uppgick kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning till 8,6 miljarder kronor. År 2033 beräknas det uppgå till 13,5 miljarder. Det motsvarar en genomsnittlig årlig ökning på 4,2 procent.

Intäktsutvecklingen beräknas vara något lägre de första åren, vilket bland annat beror på ökad avgift i kostnadsutjämning och minskat regleringsbidrag samt en svagare utveckling av skattekraften de närmaste åren. Under perioden 2022-2025 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 3,1 procent årligen. Under perioden 2026-2033 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt 4,6 procent årligen.

Skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning

Skatteintäkter och utjämning

Kommunalekonomisk utjämning

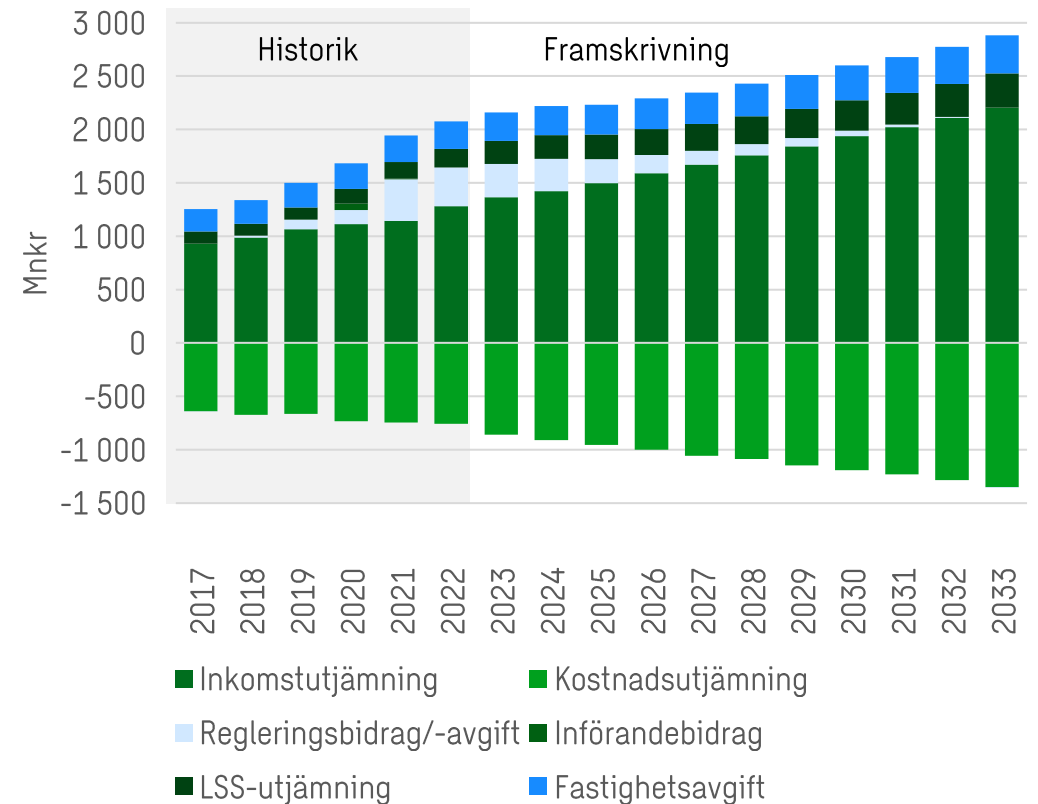
Kommunens intäkter från inkomstutjämningen beräknas öka stabilt under perioden.

Fastighetsavgiften är också en del av kommunens intäkter, men den bedöms öka mer blygsamt. Den antas öka med både inflationen och befolkningstillväxten.

Regleringsbidraget är idag på en historisk hög nivå, vilket beror på högt statsbidrag, och bedöms på sikt minska och bli en avgift.

Kommunens utgift i kostnadsutjämningen har legat på en ganska stabil nivå. Från och med år 2023 ökar utgiften något som följd av bättre demografiskt struktur i kommunen jämfört med riket.

Utfallet i den kommunalekonomiska utjämningen

Skatteintäkter och utjämning

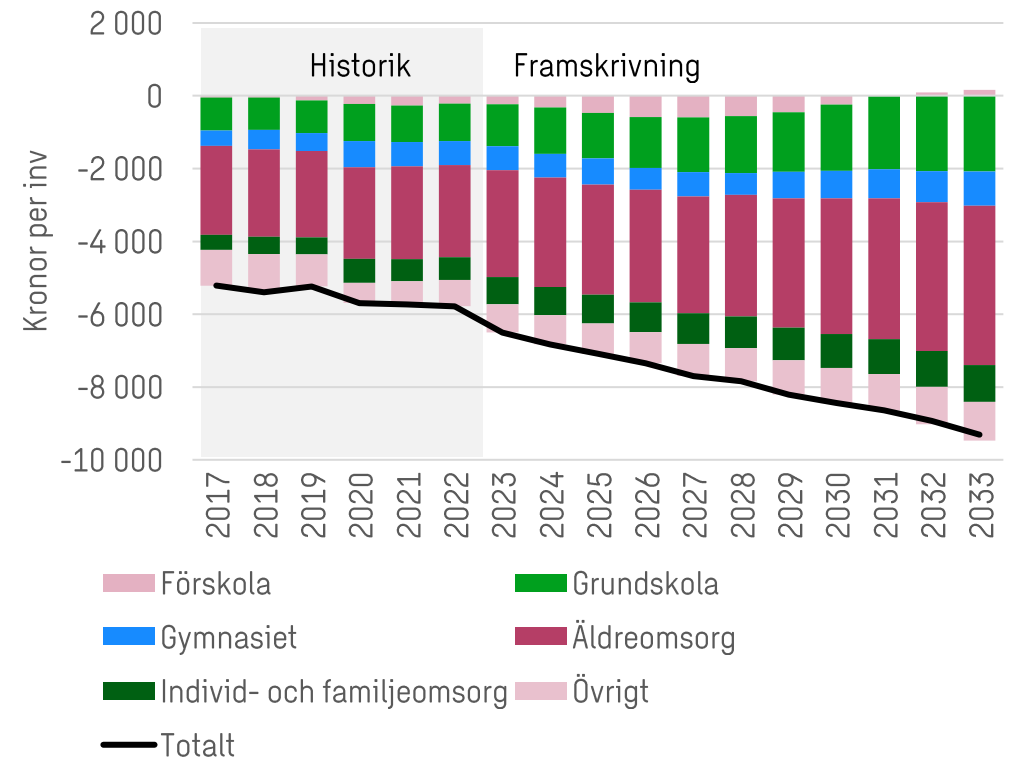
Kostnadsutjämning

Kommunens bidrag och avgifter i utjämningsystemet skrivs fram baserat på dagens nivåer med hänsyn till skillnader i demografisk utveckling mellan kommunen och riket samt prisuppräknningar.

Idag får kommunen inte något utjämningsbidrag inom någon av delmodellerna, utan kommunen betalar en avgift inom samtliga delmodeller. Anledningen är att Umeå kommun generellt har en mer fördelaktig befolkningsstruktur i jämförelse med riket. Detta antas fortsätta över hela prognosperioden, förutom för förskolan där kommunen till en början förväntas behöva betala en allt större avgift för att i slutet av perioden få ett bidrag i delmodellen.

År 2022 betalade kommunen mest inom ramen för delmodellen för äldreomsorg. Detta förväntas även vara fallet år 2033. Här har dock avgiften ökat för samtliga delmodeller, även om den största ökningen sker inom äldreomsorgen. Totalt sett förväntas kommunens avgift till kostnadsutjämningen nästan fördubblas under prognosperioden.

Utfall i kostnadsutjämningsens olika delmodeller

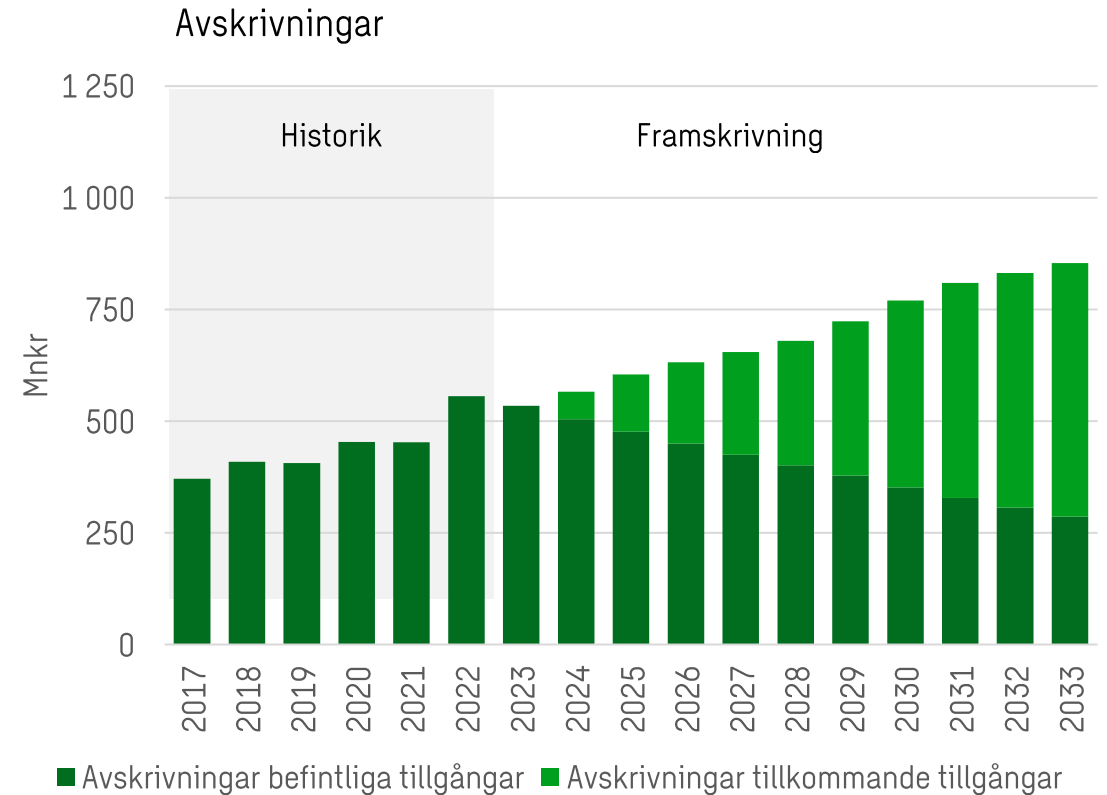
Avskrivningar och finansiella kostnader

Avskrivningar och finansiella kostnader

Avskrivningar

Kommunens investeringar kommer medföra att avskrivningarna ökar. År 2022 låg kommunens avskrivningar på 556 miljoner och år 2033 förväntas avskrivningarna uppgå till 854 miljoner kronor. År 2033 förväntas 66 procent bestå av avskrivningar på tillgångar anskaffade under prognosperioden, medan resterande 34 procent avser avskrivningar på tillgångar anskaffade till och med år 2022.

I analysen har en genomsnittlig avskrivningstakt på 27 år antagits för tillkommande tillgångar under prognosperioden.

Avskrivningar och finansiella kostnader

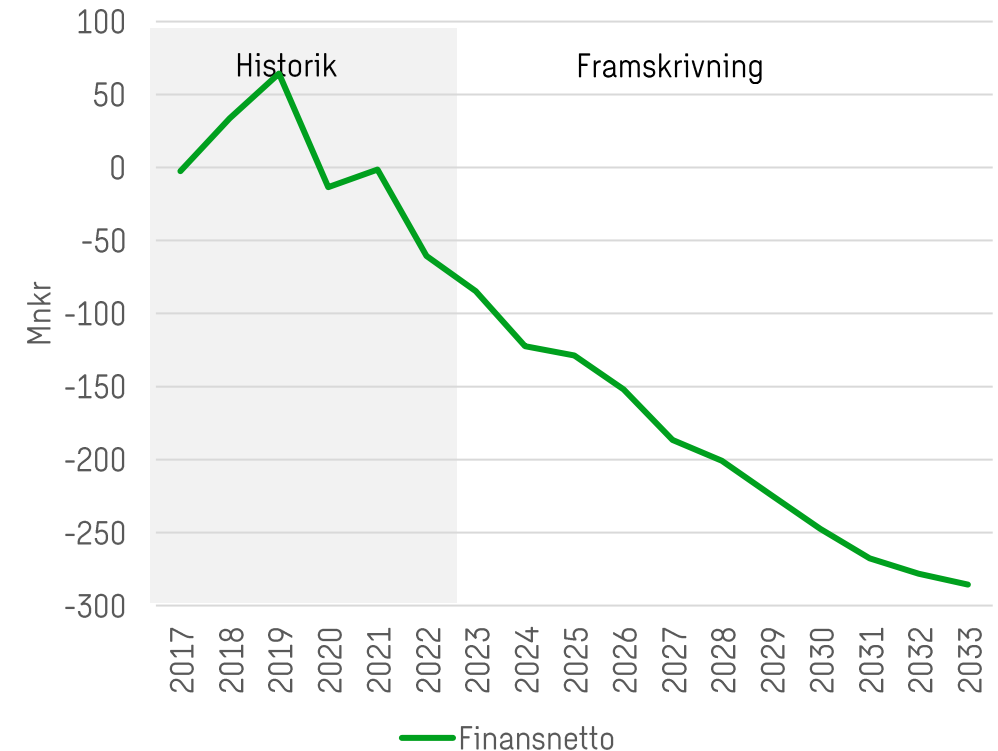
Finansiella kostnader och intäkter

I kommande avsnitt kommer finansieringen av kommunens investeringar analyseras mer ingående. I analysens basscenario kommer kommunen behöva ta lån för att finansiera sina investeringar. Kommunen har också en relativt hög låneskuld sen tidigare. I kombination med prognostiserad ökad räntenivå så kommer det medföra ökade kostnader. I finansnettot ligger även prognostiserade räntekostnader för pensionskulden.

I framskrivningen har det antagits att bolagens investeringar fortsätter på historiska genomsnittliga nivåer, vilket påverkar kommunens ränteintäkter då en del av bolagens investeringar antas komma att lånefinansieras.

Sammantaget medför detta att finansnettot minskar. År 2022 låg finansnettot på -61 miljoner. År 2033 beräknas finansnettot minska till -286 miljoner kronor.

Finansnetto

Avskrivningar och finansiella kostnader

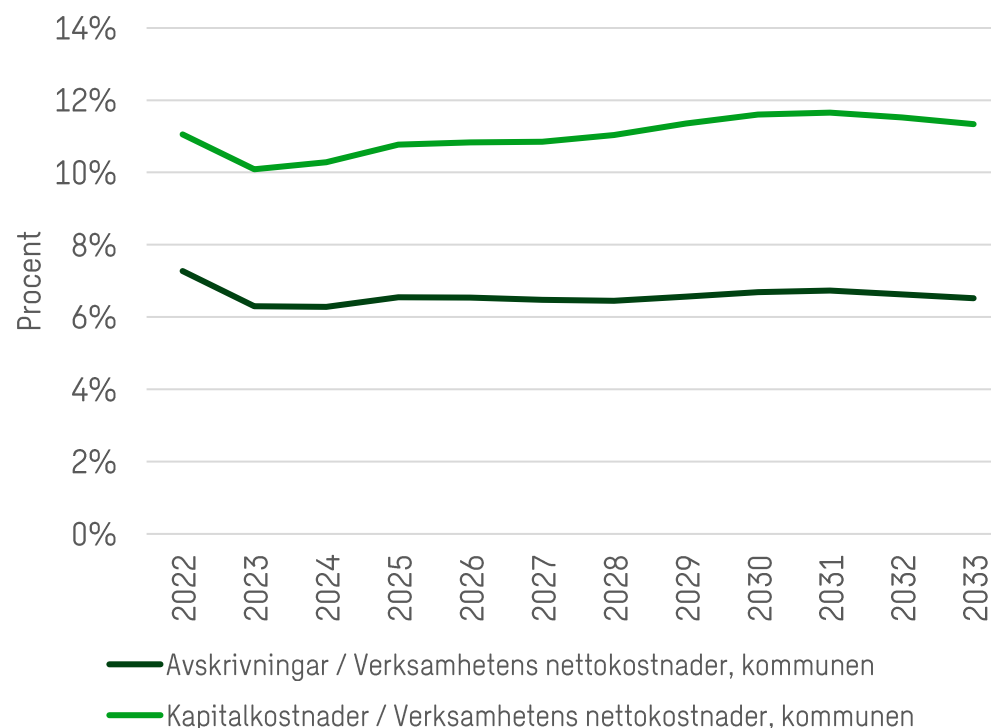
Nyckeltal

Avskrivningarnas andel av verksamhetens nettokostnader var 7,3 procent år 2022. År 2023 beräknas avskrivningarna minska något och därefter ligga på en stabil nivå runt 6,5 procent.

Umeå kommuns avskrivningar i relation till verksamhetens nettokostnader är nivåmässigt något högre än de flesta jämförelsekommunerna¹ samt något högre jämfört med snittet bland större städer.

Givet en internränta på 3 procent kommer kommunens kalkylerade kapitalkostnad, inklusive avskrivningar, som andel av nettokostnaderna minska år 2023 och därefter öka för att i slutet på perioden ligga på ungefär samma nivå som år 2022 (strax över 11 procent). Observera att den kalkylerade/uppskattade kapitalkostnaden inte ingår i verksamhetens nettokostnader som den redovisas i resultaträkningen, men i driftredovisningen redovisas en kalkylerad kapitalkostnad för att uppskatta respektive verksamhets kostnad.

Avskrivningar och kalkylerad kapitalkostnad

Resultaträkning

Resultaträkning

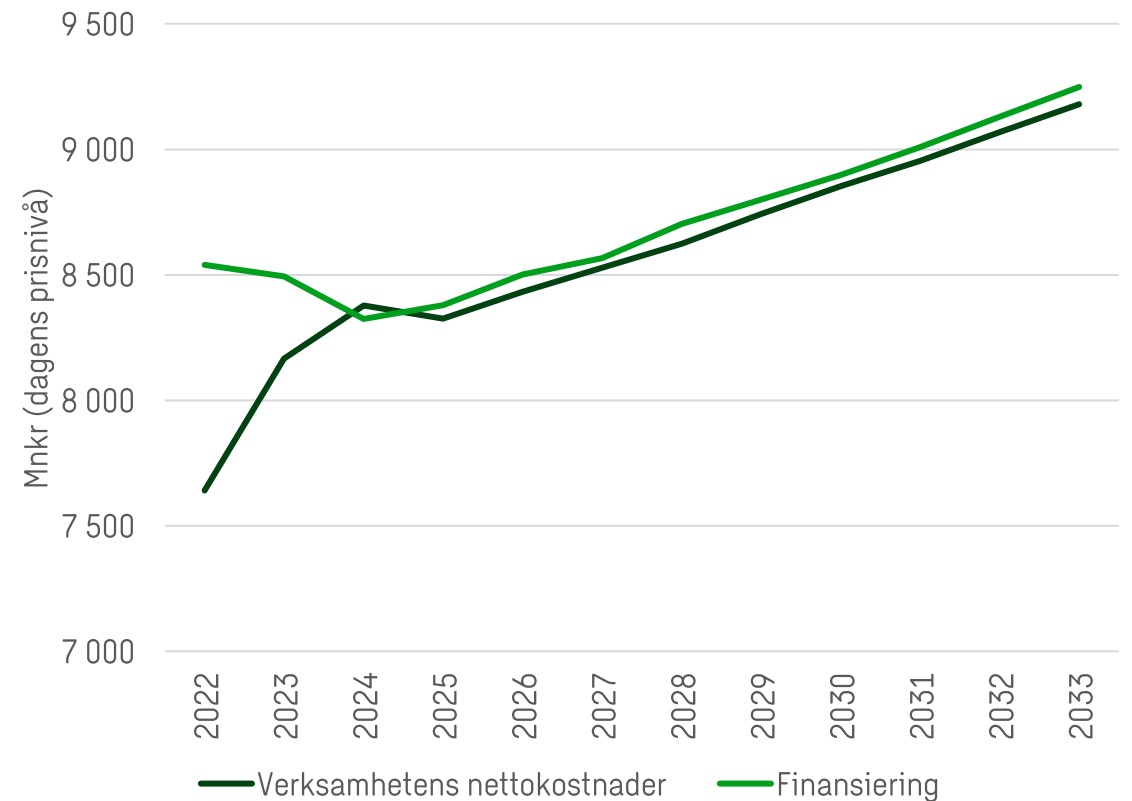
Verksamhetens nettokostnader och finansiering

På denna bild visas hur verksamhetens nettokostnader beräknas öka jämfört med skatteintäkter och utjämning. Skillnaden mellan dessa två kurvor blir kommunens resultat. Här visas utvecklingen i dagens prisnivå så att det ska bli lättare att se skillnader mellan kurvorna. I finansieringen ingår både skatteintäkter och utjämning samt finansnettot.

År 2022 beräknas skatteintäkter och generella stadsbidrag och utjämning överstiga verksamhetens nettokostnader, vilket även bedöms vara fallet år 2023. År 2024 beräknas verksamhetens nettokostnader vara högre än finansieringen. Därefter beräknas finansieringen överstiga verksamhetens kostnader.

Observera att detta inte tar hänsyn till varken eventuella effektiviseringar eller ambitionshöjningar i verksamheterna.

Verksamhetens nettokostnader och finansiering (efter finansiella poster).
Omräknat till dagens prisnivå

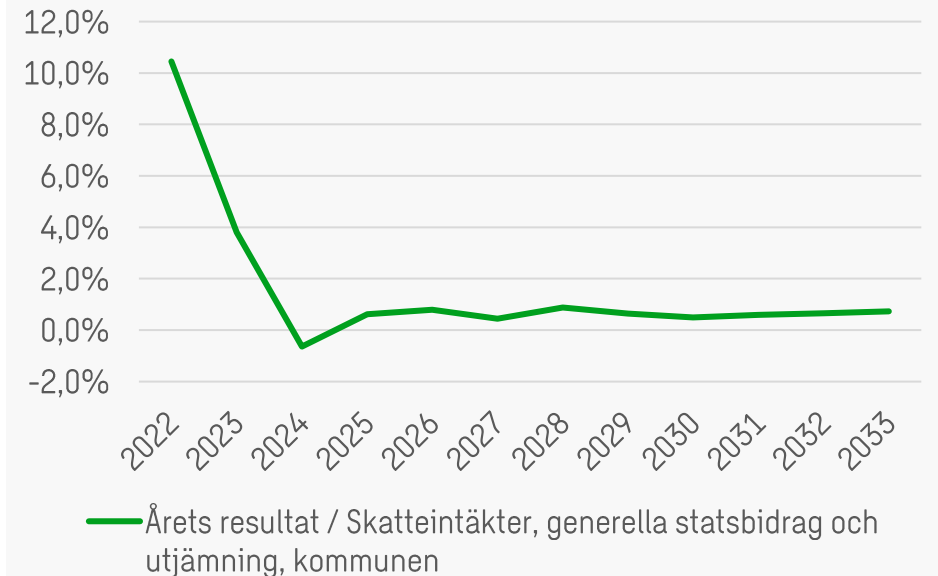
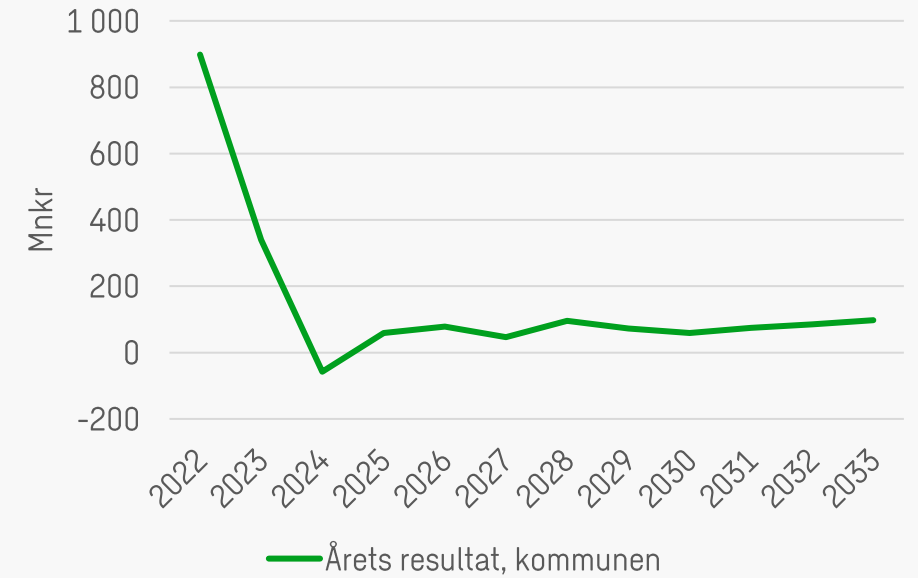
Resultaträkning

Resultatmål 1 procent

År 2022 hade kommunens ett resultat på över 10 procent (inklusive exploateringsintäkter) och år 2023 är det modellberäknade resultatet 3,8 procent (exklusive exploateringsintäkter). År 2024 beräknas resultatet bli något negativt för att därefter under perioden 2025-2033 ligga på en genomsnittlig nivå på 0,7 procent. Den långsiktiga finansiella analysen visar därmed på att kommunen inte ligger långt ifrån att kunna nå resultatmålet på 1 procent.

Under prognosperioden är exploateringsintäkterna exkluderade i resultaträkningen.

Årets resultat i löpande priser (inkl. finansiella poster)

Kassaflöde och finansiering

Kassaflöde och finansiering

Inledning och antaganden

I analysen avseende kommunens kassaflöde och balansräkning har resultaten från basscenariot antagits, vilket innebär att kommunen under perioden 2024-2033 är en bit ifrån resultatmålet på 1 procent med ett genomsnittligt ekonomiskt resultat på 0,5 procent (exklusive exploateringsintäkterna). Inkluderas det beräknade resultatet för år 2023 på 3,8 procent blir det genomsnittliga ekonomiska resultatet 0,8 procent för perioden 2023-2033.

I investeringsverksamheten ingår även vinster från exploateringen, vilket beräknas ha en betydande påverkan på kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna. Exploateringsverksamhetens påverkan på kommunens ekonomi beskrivs mer ingående i avsnittet med känslighetsanalyser.

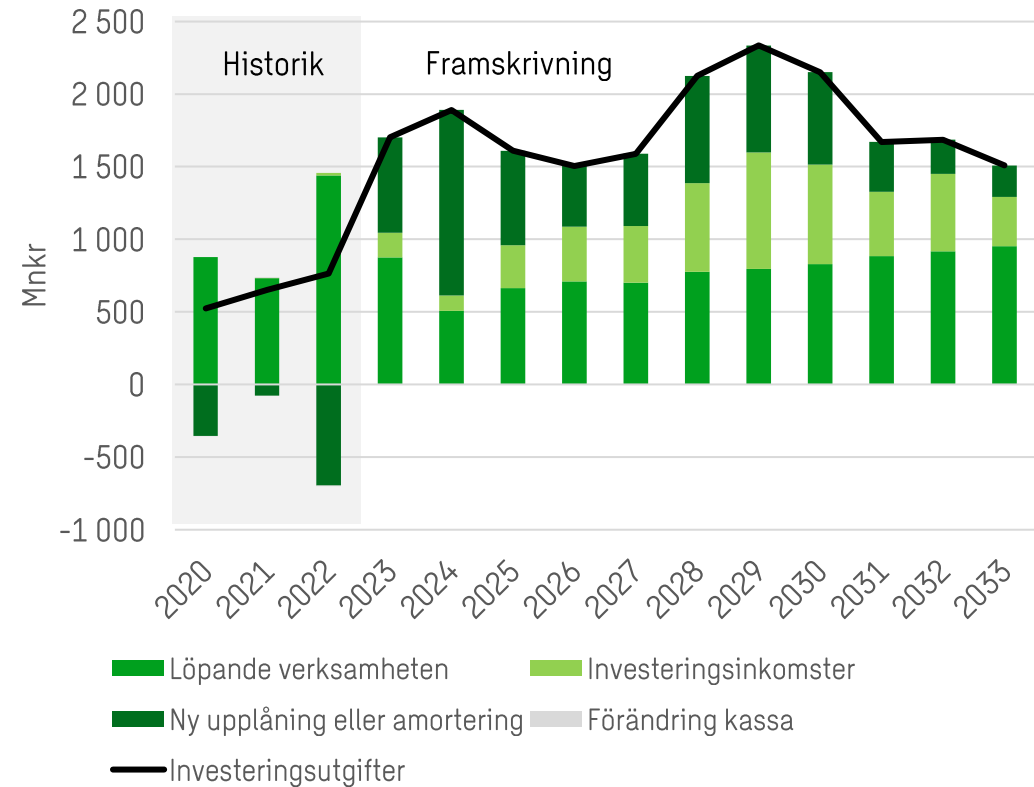
Kassaflöde och finansiering

Finansiering av investeringarna

De senaste tre åren har investeringarna kunnat finansieras med den löpande verksamheten. På sikt beräknas kommunens resultat bli lägre, vilket medför att kommunens självfinansieringsgrad minskar. Sett över prognosperioden kommer därmed upplåningen öka. Under perioden förväntas också investeringsinkomsterna öka, vilket innebär att majoriteten av investeringsutgifterna fortfarande finansieras med egna medel. Undantaget är år 2024 när upplåningen förväntas stå för omkring 68 procent av finansieringen.

Observera att exploateringsintäkterna i huvudsak ingår i den löpande verksamheten under de historiska åren 2020-2022 medan de redovisas som investeringsinkomster från och med år 2023 i figuren till höger.

Finansiering av investeringarna

Kassaflöde och finansiering

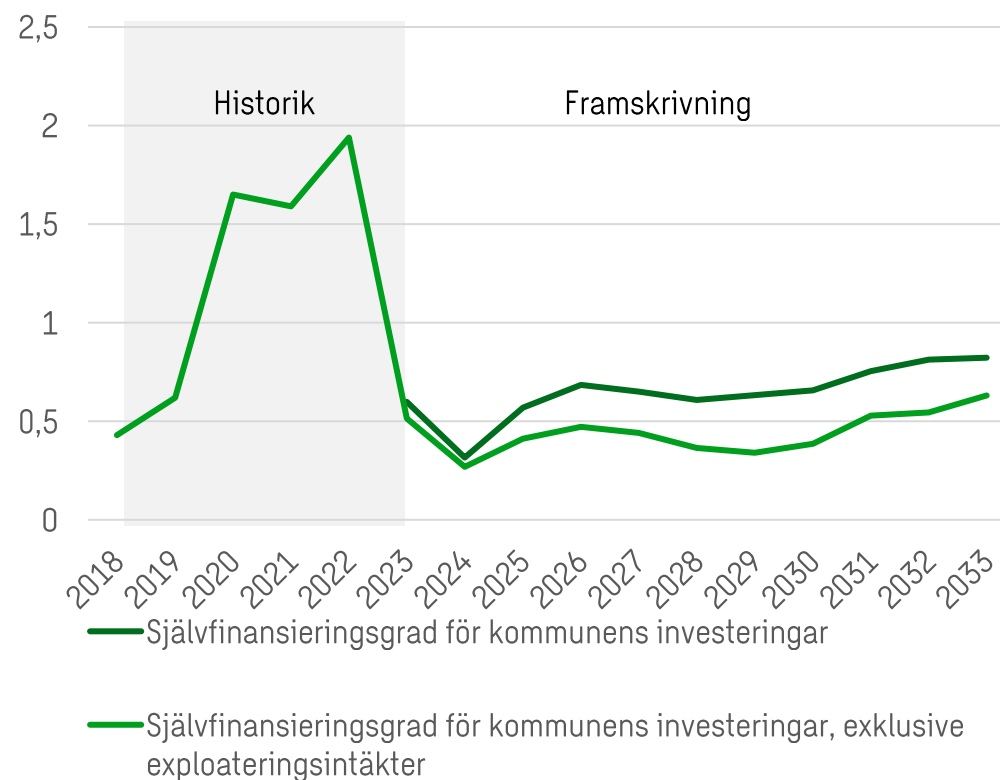
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringarna

I modellens huvudscenario har vi exkluderat exploateringsintäkterna från resultaträkningen, vilket bedöms vara ett försiktigt scenario. Med det som utgångspunkt förväntas självfinansieringsgraden ligga under 50 procent nästan hela prognosperioden (i genomsnitt 45 procent).

Ett av kommunens finansiella mål har varit att självfinansieringsgraden, exklusive exploateringsintäkter, ska öka i förhållande till snittet de fem senaste åren. Som framgår av figuren har kommunen uppnått måluppfyllelse de flesta åren fram till 2022. Under största delen av prognosperioden förväntas dock inte kommunen nå målet. Först 2031 förväntas självfinansieringsgraden öka i förhållande till snittet de fem senaste åren.

Inkluderas exploateringsintäkterna förbättras självfinansieringsgraden och ligger på 65 procent i genomsnitt 2023-2033. Det beror på att exploateringsverksamhetens intäkter ligger på ungefär samma nivå som utgifterna sett över hela perioden. Exploateringsverksamhetens investeringar har en självfinansiering på i genomsnitt 85 procent under perioden (givet inkomster och utgifter i kassaflödet samt med hänsyn till en anskaffningskostnad på försäljning av exploateringsfastigheter motsvarande i snitt 15 procent).

Självfinansieringsgraden av investeringarna, med och utan exploateringsintäkter

Balansräkning

Balansräkning

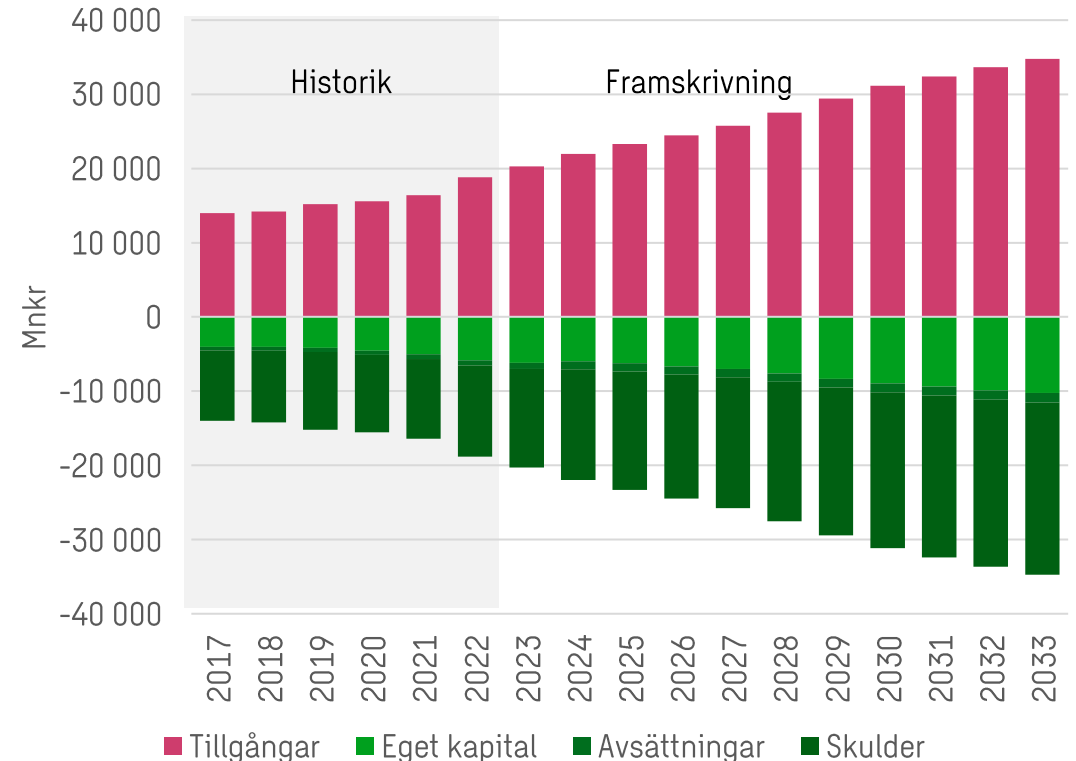
Tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital

Kommunens tillgångar kommer öka som följd av att kommunen investerar. Eftersom kommunens investeringstakt är högre än avskrivningarna i befintliga tillgångar så ökar tillgångarna totalt sett.

Det egna kapitalet kommer öka något med årets resultat samt med intäkterna från exploateringsverksamheten. Skulderna kommer också öka som följd av ökat upplåningsbehov för att finansiera investeringarna.¹

Balansomslutningen, balansräkningens tillgångssida, låg år 2022 på 18 831 miljoner kronor. Fram till år 2033 beräknas den öka till 34 751 miljoner i löpande priser.

Balansräkning fram till år 2033

¹Notera att balansräkningens sida med eget kapital och skulder skrivs med minustecken i figuren

Balansräkning

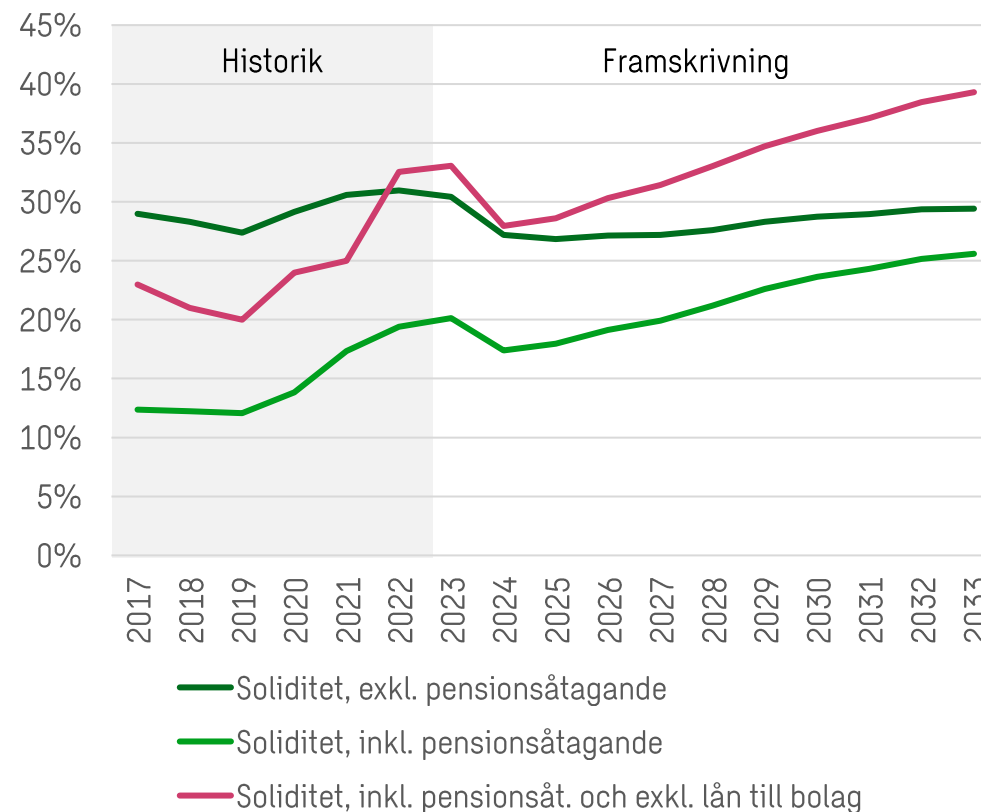
Soliditet

Kommunen har ingen målsättning kopplat till soliditeten. Kommunens mål berör som tidigare nämnt självfinansieringsgraden och årets resultat. Av vår omvärldsanalys framgick att Umeå har relativt låg soliditet i jämförelse med jämförbara kommuner. År 2022 var soliditeten 31 procent exklusive pensionsåtaganden och 19 procent inklusive åtaganden.

Under prognosperioden förväntas soliditeten initialt sjunka något för att därefter öka. Soliditeten exklusive pensionsåtaganden förväntas därefter öka till nästan samma nivå som år 2022 (29 procent). Soliditeten inklusive pensionsåtaganden förväntas öka till 26 procent år 2033. Utvecklingen beror bland annat på att huvuddelen av kommunens investeringsutgifter finansieras med resultat från den löpande verksamheten och intäkter från investeringsverksamheten. Att soliditeten inklusive pensionsåtagande ökar snabbare beror på avbetalning på pensionsskulden.

Exklusive kommunens utlåning till bolagen så ligger soliditeten inklusive pensionsåtaganden, på en högre nivå (33 jämfört md 19 procent år 2022). Denna skillnad mellan inklusive och exklusive utlåning till bolagen beräknas bestå över tid. Det bör dock observeras att analysen inte beaktar bolagens framtida investerings- och finansieringsbehov, utan det görs enbart grova antaganden baserat på historiska nivåer.

Soliditet fram till år 2033

Balansräkning

Låneskuld

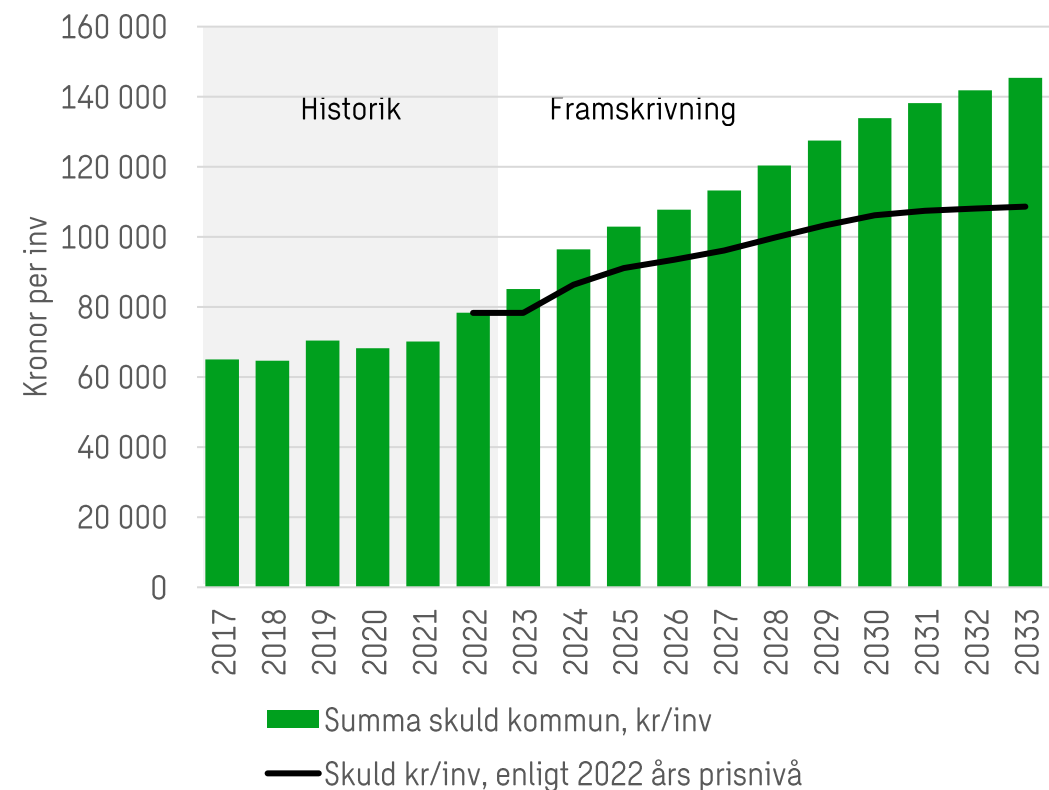
Kommunens låneskuld förväntas öka under hela prognosperioden, som följd av en hög investeringstakt.

År 2017-2022 har kommunens låneskuld legat relativt stabilt. År 2022 var låneskulden 78 300 kronor per invånare. Under prognosperioden ökar låneskulden till 145 400 kronor per invånare. I dagens prisnivå (inflationjusterat) beräknas låneskulden år 2033 ligga på 108 600 kronor per invånare.

I figuren till höger ingår kommunens vidareutlåning till de kommunala bolagen. Eftersom kommunen har internbank påverkas låneskulden även av bolagens investeringsverksamhet. Ingen ingående analys har genomförts av bolagens investeringar i denna finansiella analys, utan nivåerna antas ligga på ett genomsnitt av hur det sett ut historiskt. År 2022 motsvarade vidareutlåningen till koncernbolagen 73 procent av den totala skulden (se definition av låneskulden nedan) och till år 2033 beräknas andelen ha minskat till 57 procent. **Exklusive vidareutlåning till bolagen beräknas kommunens låneskulden per invånare öka med över 120 procent – från 21 tkr per invånare till 47 tkr per invånare (dagens prisnivå).**

Här avses låneskulden summan av långfristiga lån i banker och kreditinstitut, långfristiga lån i utländsk valuta, långfristiga skulder till koncernföretag, långfristig leasingskuld, checkkredit och övriga långfristiga skulder, samt kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder.

Låneskuld fram till år 2033

Känslighetsanalys

Känslighetsanalyser

Kommunens möjlighet att påverka utvecklingen

En framskrivning och prognos innehåller många osäkerhetsfaktorer. De flesta osäkerheter har kommunen liten påverkan på, såsom ekonomins utveckling, statsbidragets värdesäkring, inflationstakt, räntenivåer, befolkningsutvecklingen i riket med mera. Känslighetsanalyser omfattar områden där kommunen bedöms ha något större påverkan på utfallet. Följande känslighetsanalyser har valts ut i samråd med kommunen:

- **Servicenivåer för äldreomsorgen.** Känslighetsanalyser skulle kunna beräknas för alla kommunens verksamheter då det i framskrivningen alltid finns en osäkerhet i antagandena och underliggande prognoser. Det har dock inte varit möjligt att genomföra känslighetsanalyser för alla verksamheter. Äldreomsorgen har valts ut eftersom den beräknas motsvara en allt större andel av kommunens verksamhet på sikt samtidigt som det finns osäkerheter i behovsutvecklingen. Med allt fler äldre i befolkningen kommer kostnaderna för äldreomsorgen öka. Servicenivåerna har förändrats en del över tid och särskilt under pandemin. Framöver finns olika tänkbara scenarier för hur kostnaderna kan komma att utvecklas.
- **Exploateringsverksamheten.** Kommunen beräknas få större intäkter från exploateringen jämfört med historiskt. För att visa på exploateringsverksamhetens påverkan på kommunens ekonomi har ett jämförelsescenario tagits fram där exploateringsverksamheten är exkluderad.
- **Investeringarna.** Historiskt har ofta de faktiska investeringarna understigit de planerade. För att se hur detta påverkar kommunens ekonomi har ett scenario tagits fram med lägre investeringsnivå.
- **Resultatmålet.** I analysens basscenario görs inga antaganden om effektiviseringar eller ambitionshöjningar. Det medför att kommunen under analysperioden beräknas uppnå ett resultat på i genomsnitt 0,8 procent. I känslighetsanalysen har olika resultatnivåer analyserats för att se hur det påverkar ekonomin i övrigt.

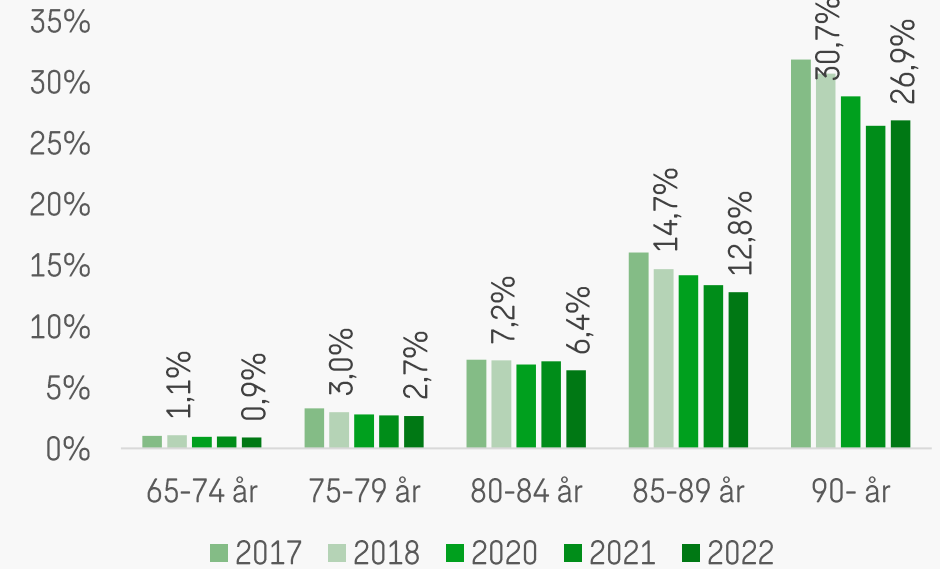
Känslighetsanalys Äldreomsorgen

- Tre scenarier

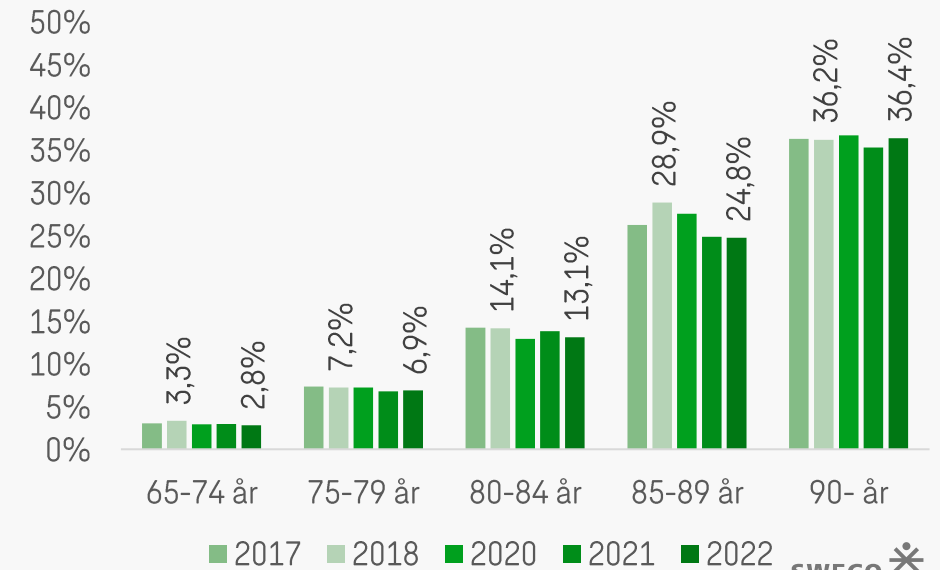
1. Basscenario: Servicenivåer inom hemtjänst och särskilt boende antas motsvara snittet av perioden 2017-2022 under hela framskrivningsperioden.
2. Scenario 2: Antar samma servicenivåer som år 2022 för hela framskrivningsperioden.
3. Scenario 3: Antar samma antal brukare totalt sett som i basscenarioet, men att antalet brukare inom särskilt boende är oförändrat under perioden 2023-2033 och att ökningen i antalet brukare enbart sker inom hemtjänsten.

Samtliga tre scenarier beaktar ökade kostnader som följd av planerade nya inhyrda externa boenden samt har samma investeringsnivåer i enlighet med kommunens planer.

Servicenivåer särskilt boende

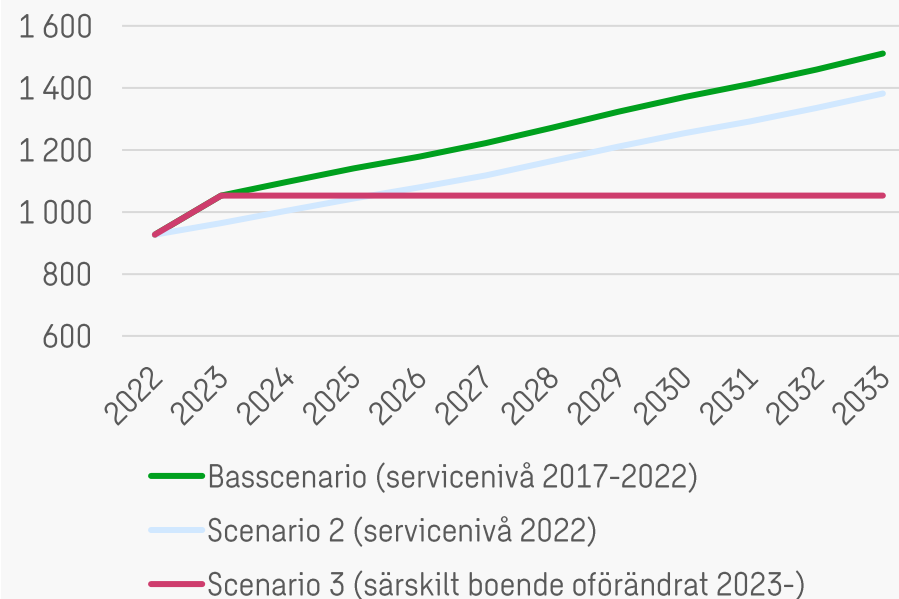
Servicenivåer hemtjänst

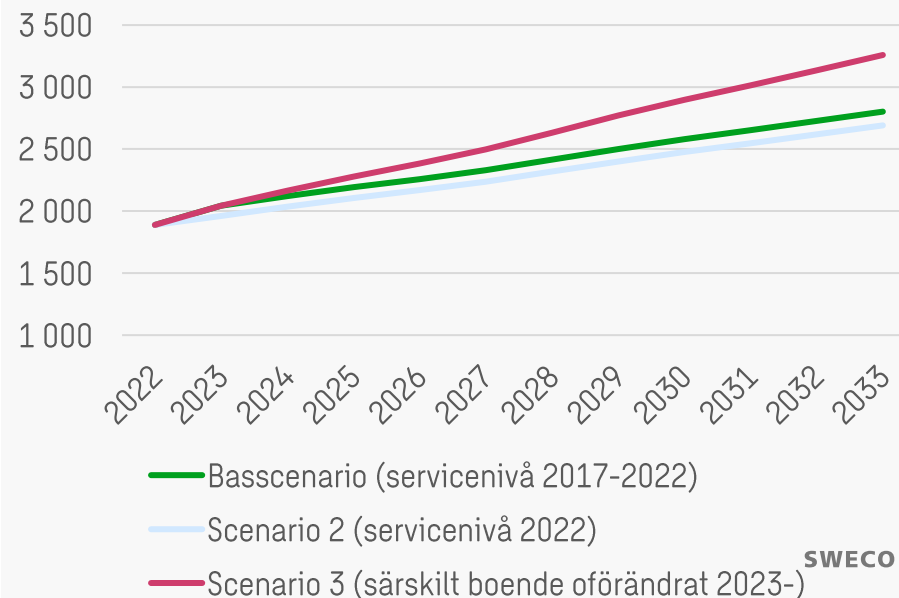
Känslighetsanalys Äldreomsorgen

- Som följd av en åldrande befolkning kommer äldreomsorgen utgöra en allt större andel av kommunens kostnader. De äldres behov av äldreomsorg, och vilken form av omsorg, har därmed stor påverkan på ekonomin. Över tid har de äldres behov av särskilt boende minskat i Umeå medan behovet av hemtjänst i olika åldersgrupper legat på en mer stabil nivå. Under pandemin minskade servicenivåerna i högre takt än tidigare och därför används i basscenariot en genomsnittlig servicenivå för de senaste åren.
- I figurerna till höger framgår att antalet brukare utvecklas i samma takt i basscenariot och i scenario 2, men att antalet brukare är fler i basscenariot (högre servicenivå). Scenario 3 har totalt sett samma antal brukare som i basscenariot, men hela ökningen av antalet brukare antas ske inom hemtjänsten. Scenario 3 antar därmed att servicegraderna ökar inom hemtjänsten och minskar inom särskilt boende.

Antalet brukare med särskilt boende

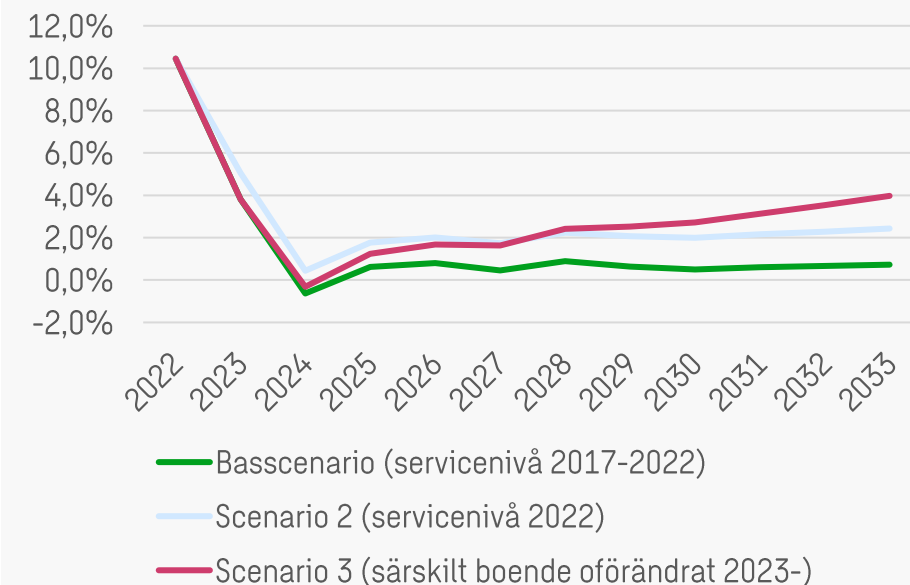
Antalet brukare med hemtjänst

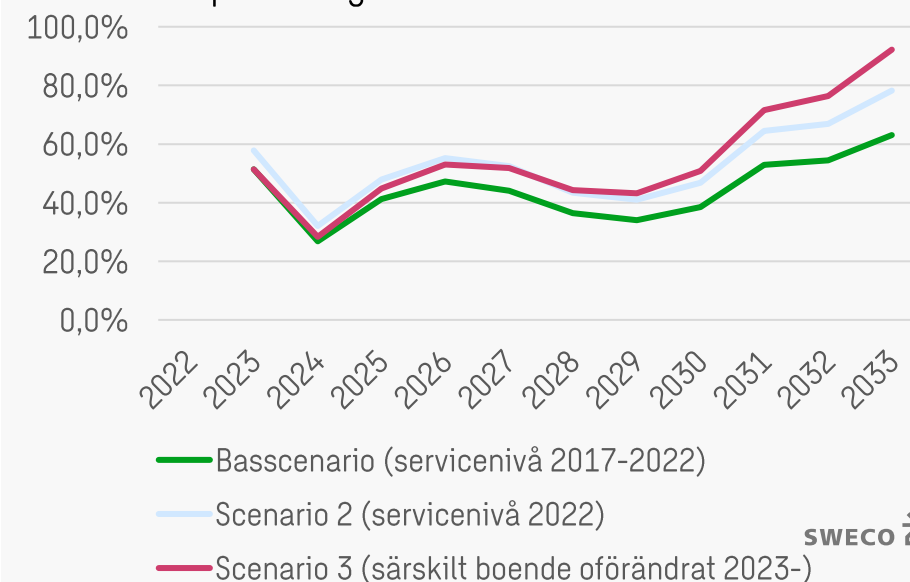
Känslighetsanalys Äldreomsorgen

- Om servicenivåerna antas ligga på den lägre nivå som var år 2022 under hela framskrivningsperioden (scenario 2) så beräknas det årliga resultatet i relation till skatteintäkter och utjämning bli 2,2 procent i snitt istället för 0,8 procent i basscenarioet. Genomsnittligt utfall blir runt 2,4 procent för scenario 3.
- Som följd av mer positivt ekonomiskt resultat blir även självfinansieringsgraden för kommunens investeringar (exklusive exploateringsintäkter) högre. Under perioden 2023-2033 blir självfinansieringsgraden i genomsnitt följande för de tre scenarierna:
 - Basscenario: 45 procent självfinansieringsgrad
 - Scenario 2: 53 procent självfinansieringsgrad
 - Scenario 3: 55 procent självfinansieringsgrad

Årets resultat / Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, kommunen

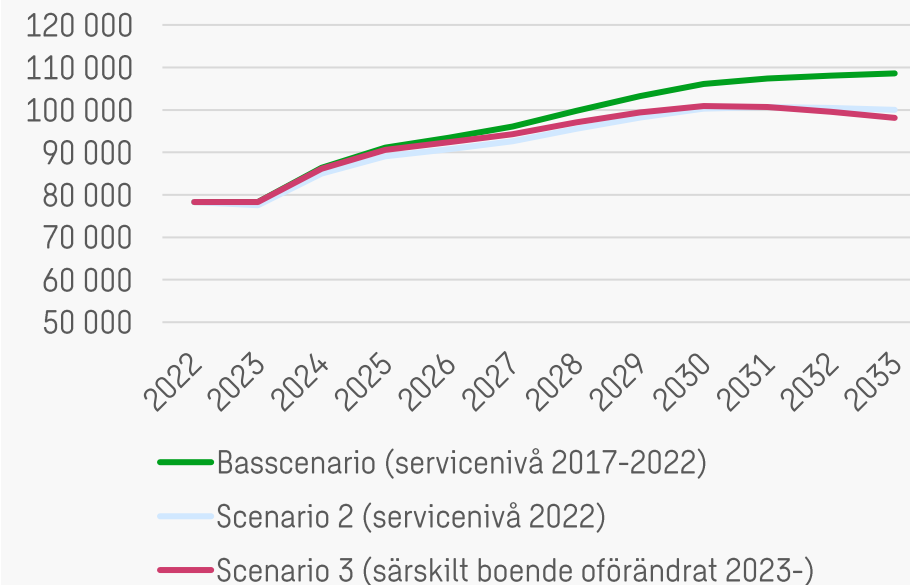
Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, exklusive exploateringsintäkter

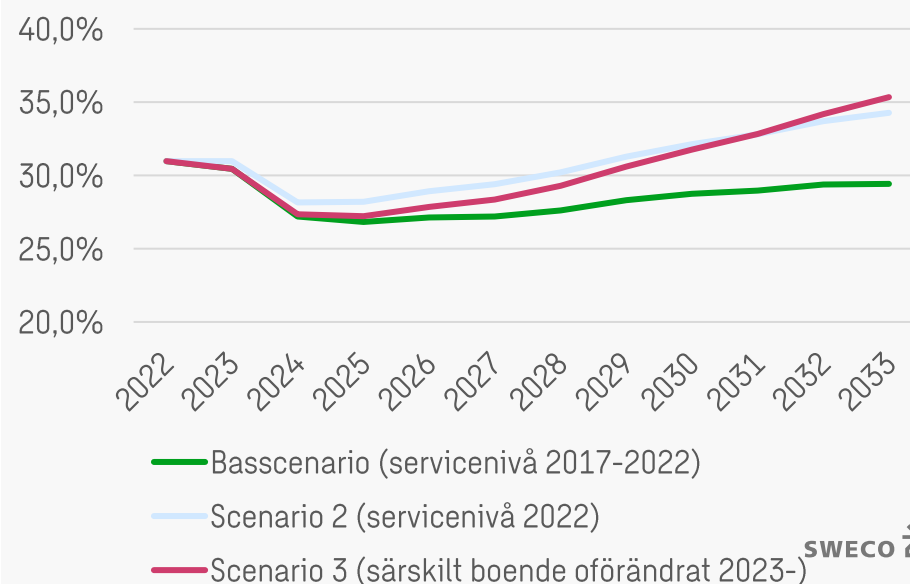
Känslighetsanalys Äldreomsorgen

- Som följd av bättre ekonomiskt resultat och högre självfinansieringsgrad av investeringarna i scenario 2 och 3 jämfört med basscenariot så beräknas även kommuns skuld öka i lägre takt, framförallt från ungefär år 2027 och framåt. Skuldnivåerna redovisas här i fasta priser för att bättre kunna jämföra med dagens nivå.
- Soliditeten exklusive pensionsåtagandena blir högre i scenario 2 och 3 jämfört med basscenariot. I basscenariot landar soliditeten enligt balansräkningen på 29 procent år 2033 jämfört med 31 procent år 2022. I scenario 2 och 3 landar soliditeten år 2033 på cirka 35 procent. I samtliga scenarier minskar soliditeten de närmaste åren som följd av hög investeringstakt och lägre självfinansieringsgrad.

Summa skuld kommun, kr/inv, enligt 2022 års prisnivå

Soliditet, % enligt balansräkningen, kommunen

Känslighetsanalys Äldreomsorgen

Sammanfattande slutsats och analys

- Känslighetsanalysen för äldreomsorgen avser hur olika antaganden (effektiviseringar av verksamheten och/eller förändrat behov) påverkar kommunens ekonomi. Bas scenariot antar att det inte sker någon effektivisering av verksamheten och ingen hänsyn tas till att omsorgsbehovet kan flyttas upp i åldrarna i och med att vi bedöms leva längre. Trenden i Umeå har varit att servicenivåerna minskat, framförallt inom särskilt boende. En kombination av utfallet av scenario 2 och 3 bedöms därför kunna vara en sannolik utveckling av verksamheten.
- Att det kan finnas utrymme för (behov av) något lägre servicenivåer på sikt stärks även när det görs jämförelser med liknande kommuner. Umeå har högre nettokostnader inom äldreomsorgen jämfört med förväntat (nettokostnadsavvikelse på 17 procent år 2022).¹ Umeå kommuns sammantagna servicenivå inom hemtjänst och särskilt boende är även högre jämfört med liknande kommuner. År 2021 hade 12,7 procent i Umeå hemtjänst i ordinärt boende eller särskilt boende i åldrarna 65+ medan motsvarande andel i liknande kommuner var 10,3 procent. Motsvarande andel för åldrarna 80+ var 34 procent i Umeå och 27 procent i liknande kommuner.²

¹ Nettokostnadsavvikelse är ett nyckeltal som visar hur mycket i procent som en kommuns nettokostnader avviker från de förväntade kostnaderna för olika verksamheter. De förväntade kostnaderna bygger på kostnadsutjämnningen och visar vad kommunens verksamheter borde ha för kostnader givet de strukturella förutsättningar som råder i den specifika kommunen. Källa: Kolada/SKR.

² Här avses kommuner som inom äldreomsorgen liknar Umeå enligt definitioner från Kolada.se, vilket i detta fall avser Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Norrköping, Växjö och Örebro. Källa: Kolada samt SCB och Socialstyrelsen.

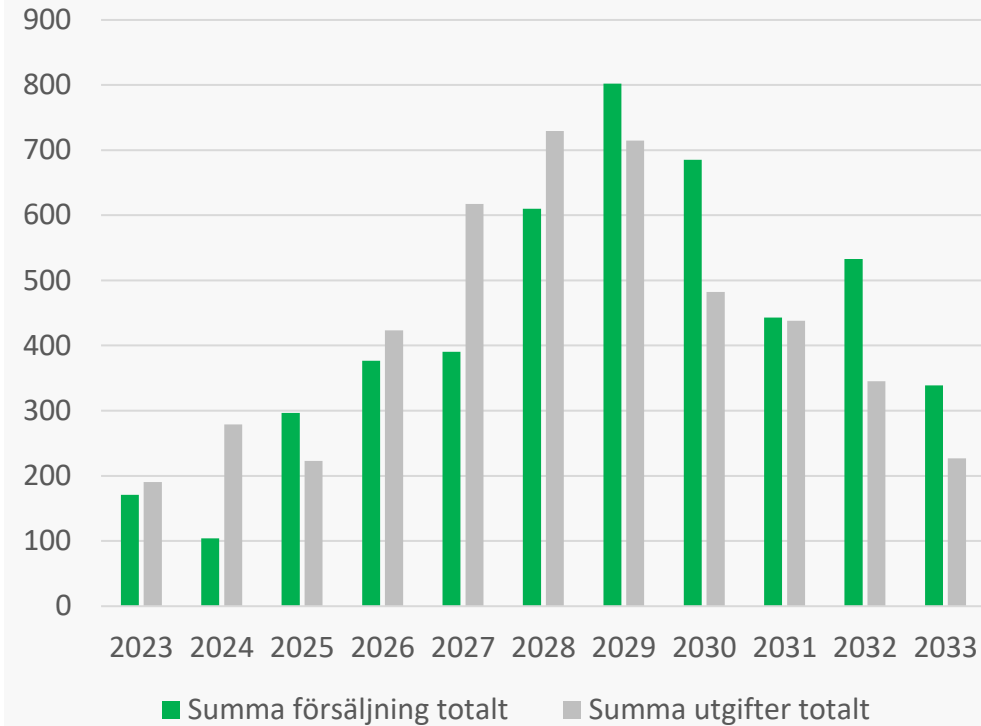

Känslighetsanalys Exploateringsverksamheten

- Två scenarier
 1. Basscenario: Inklusive exploateringsverksamheten enligt uppgifter som tillhandhållits av kommunen.
 2. Scenario 2: Exklusive både exploateringsutgifter och exploateringsintäkter.

Kommunen beräknas få större intäkter från exploateringen jämfört med historiskt. Över tidsperioden 2023-2033 beräknas kommunen sammantaget ha något högre försäljningsintäkter jämfört med utgifter.

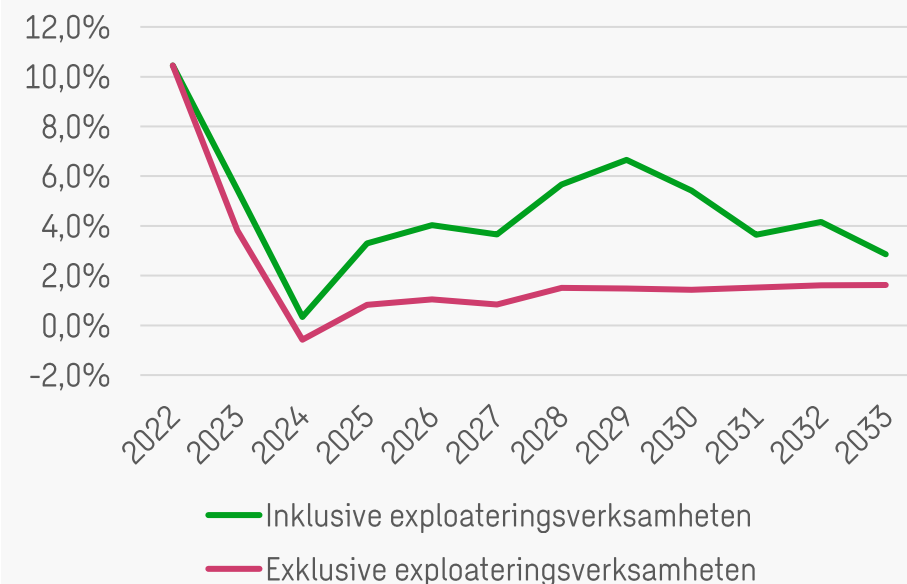
Exploateringsverksamhetens prognostiserade försäljningsintäkter och utgifter

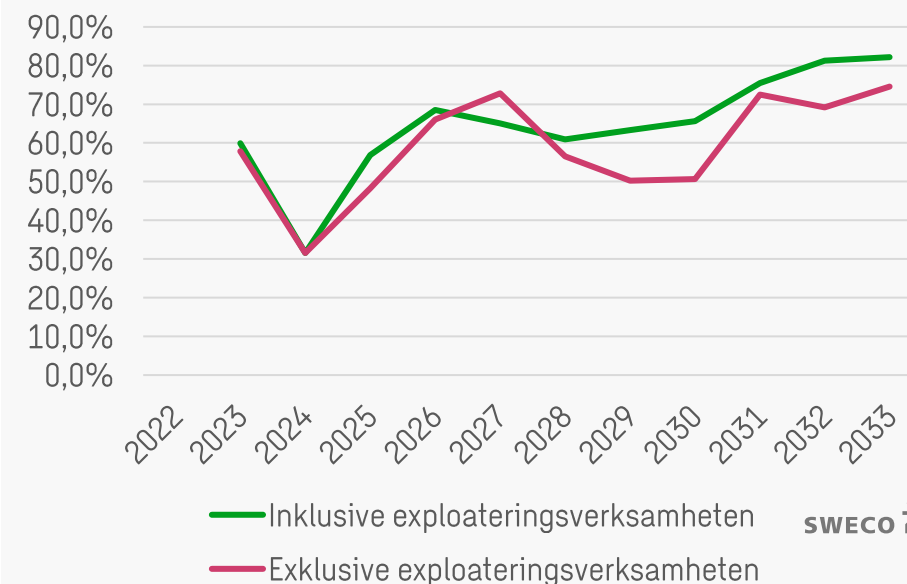
Känslighetsanalys Exploateringsverksamheten

- Årets resultat i relation till skatteintäkter och utjämning påverkas mycket av de beräknade exploateringsintäkterna, vilket framgår av den översta figuren till höger. Resultatet **inklusive exploateringsverksamheten** avser analysens basscenario, men redovisas här inklusive exploateringsintäkterna till skillnad från övriga rapporten där exploateringsintäkterna inte inkluderas i resultatredovisningen. Resultatet **exklusive hela exploateringsverksamheten** blir här något mer positivt jämfört med basscenarioets resultat där *enbart intäkterna* exkluderas. Det beror på lägre avskrivningar som följd av att även exploateringsverksamhetens investeringsutgifter exkluderas i det alternativa scenariot.
- Nyckeltalet för självfinansiering av investeringar (inklusive exploateringsintäkterna) beräknas här genom att ta årets resultat (inklusive exploateringsintäkter) plus avskrivningar dividerat med nettoinvesteringarna (vilket här är lika med bruttoinvesteringar). Självfinansieringsgraden blir likvärdig för båda scenarierna eftersom nettoinvesteringarna och de finansiella kostnaderna blir lägre exklusive exploateringsverksamheten, vilket i scenariot inklusive exploateringsverksamheten vägs upp med högre intäkter. Sammantaget blir mer positiv med exploateringsverksamheten jämfört med exklusive exploateringsverksamheten, ett genomsnitt på 65% jämfört med 59% under framskrivningsperioden.

Årets resultat (inkl. exploateringsintäkter) / Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, kommunen

Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, **inklusive exploateringsintäkter**

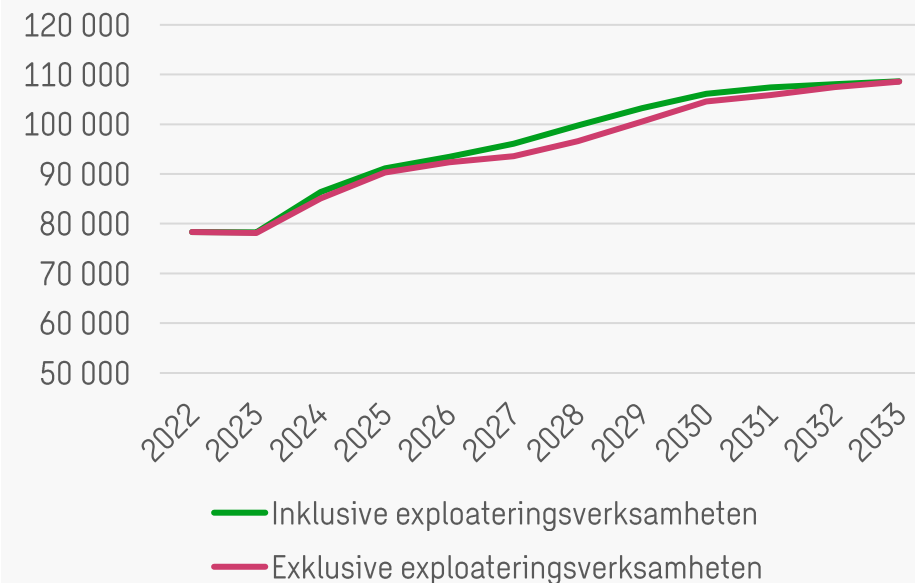

Känslighetsanalys

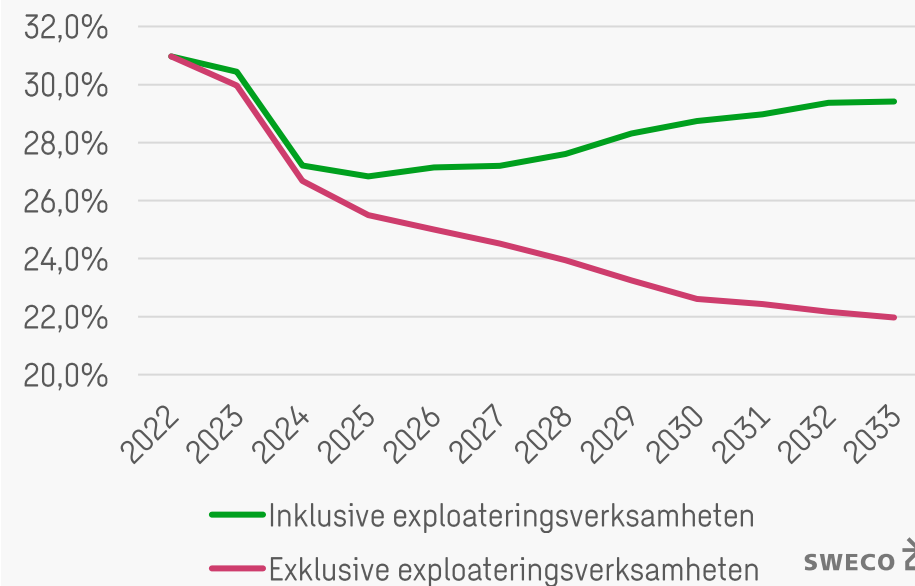
Exploateringsverksamheten

- Skuldnivåerna redovisas här i fasta priser för att bättre kunna jämföra med dagens nivå. Här utvecklas skulderna ungefär likvärdigt i båda scenarierna. Det beror i huvudsak på att exploateringsverksamhetens intäkter ungefär motsvarar utgifterna under perioden.
- Även fast skillnaderna är små för kommunens självfinansieringsgrad för investeringarna (inklusive exploateringsintäkterna) mellan scenarierna, inklusive och exklusive exploateringsverksamheten, så blir exploateringsverksamhetens påverkan på soliditeten betydande. Utan exploateringsverksamheten skulle soliditeten minska under hela framskrivningsperioden trots ett ekonomiskt resultat på i snitt 1,4 procent årligen.
- Det bör observeras att exploateringsintäkterna ofta är en följd av investeringsverksamhet som skett under längre tid historiskt. Det går därför inte att utvärdera exploateringsprojektens ekonomiska utfall med de underlag som används i framskrivningen.

Summa skuld kommun, kr/inv, enligt 2022 års prisnivå

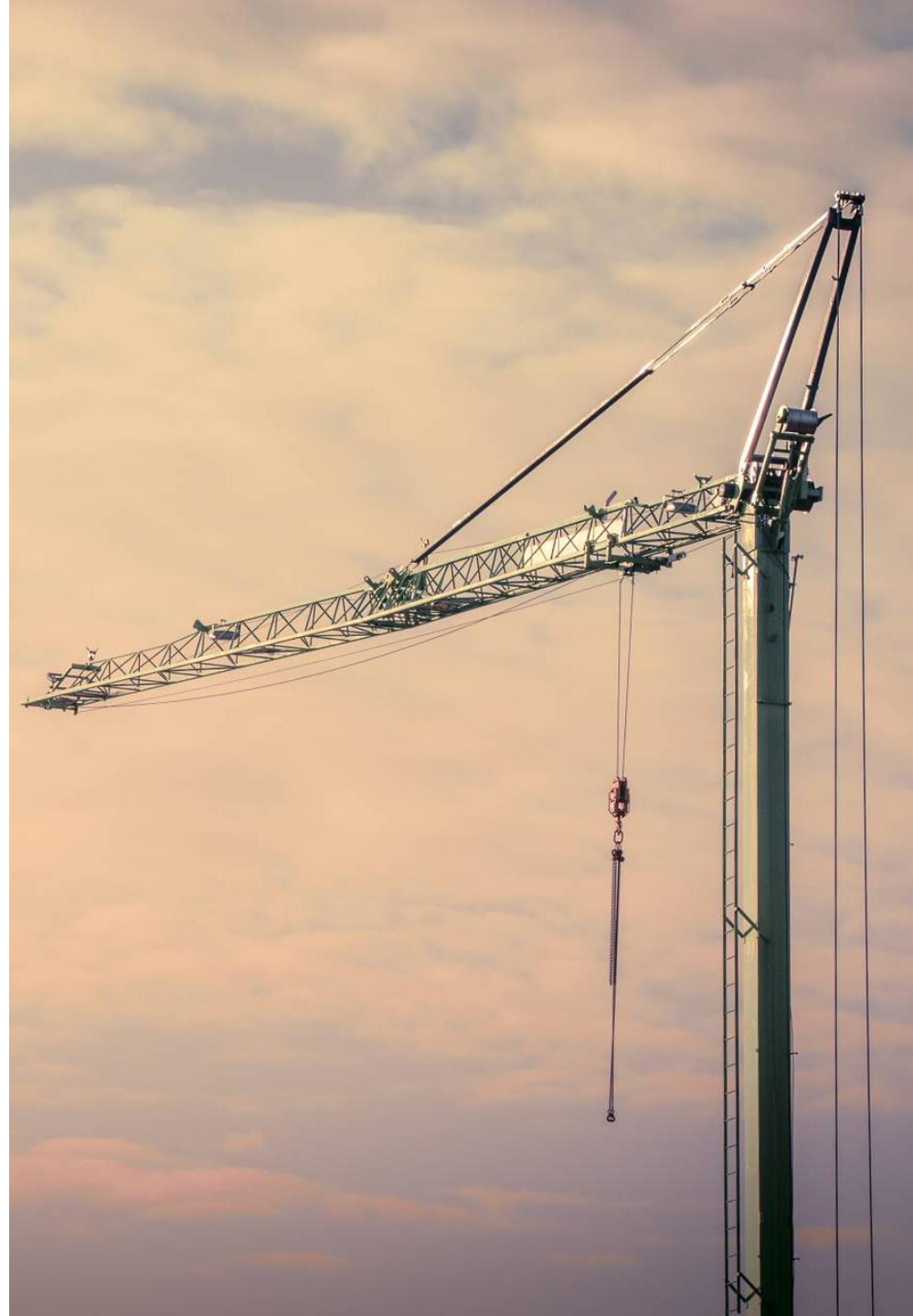
Soliditet, % enligt balansräkningen, kommunen

Känslighetsanalys Exploateringsverksamheten

Sammanfattande slutsats och analys

- Exploateringsverksamheten beräknas få stor påverkan på kommunens ekonomiska resultat samt kommunens soliditet. Om exploateringsintäkterna inkluderas blir kommunens resultat i genomsnitt 2,7 procentenheter högre årligen jämfört med ett ekonomiskt resultat där kommunens exploateringsverksamhet exkluderas i sin helhet. En del av det positiva resultatet behöver dock användas för att finansiera exploateringsverksamhetens investeringsutgifter. Eftersom exploateringsverksamheten beräknas ha ungefär lika höga inkomster som utgifter blir verksamhetens påverkan på soliditeten positiv.
- Syftet med känslighetsanalysen för exploateringsverksamheten är i huvudsak att tydliggöra verksamhetens påverkan på kommunen. I känslighetsanalysen ingår ingen analys av exploateringsverksamhetens risker. En viktig slutsats är dock att kommunens soliditet (exklusive pensionsåtagandena) skulle minska betydligt om exploateringsintäkterna skulle bli lägre än planerat. Även med ett årligt resultat på i genomsnitt strax över 4 procent (inklusive exploateringsintäkter) så kommer det inte att vara tillräckligt för att bibehålla samma soliditet som idag. Det beror på den höga investeringstakten i kommunen som helhet.

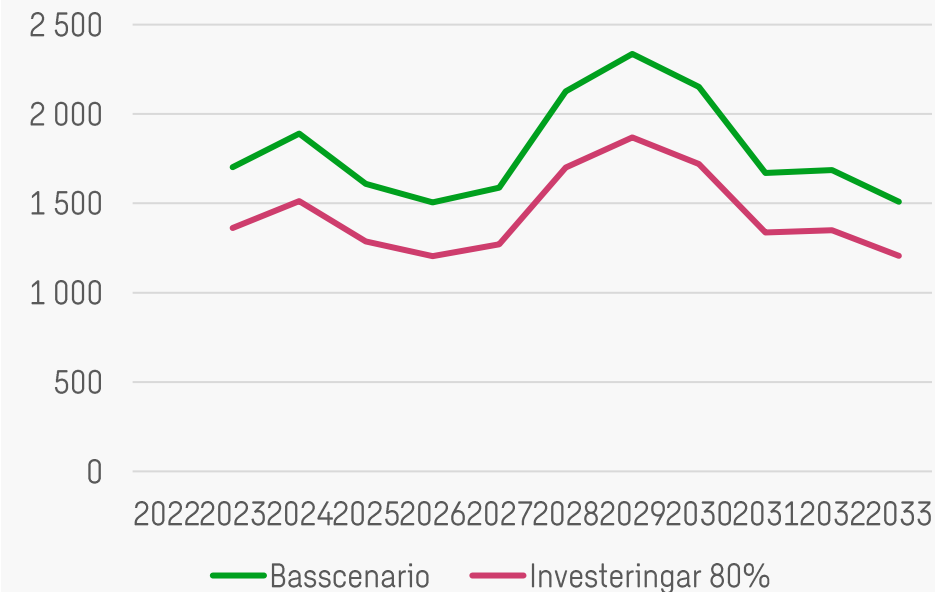

Känslighetsanalys Investeringar

- Två scenarier
 1. Basscenario: Investeringsunderlag enligt uppgifter som tillhandhållits av kommunen.
 2. Scenario 2: Antar att endast 80 procent av investeringarna genomförs. Även utgifter och intäkter från exploateringsverksamheten räknas ned med samma procentsats.

De senaste 10 åren har kommunens genomsnittliga nettoinvesteringar legat på ungefär samma nivå som i riket och i större städer, 5900 kronor per invånare i Umeå jämfört med 5800 kronor i riket och 5650 kronor per invånare i större städer (Källa: SCB). De senaste 10 åren har kommunens investeringsutgifter legat på i snitt ungefär 750 mnkr årligen (i huvudsak varierat mellan 500 och 1000 mnkr). Enligt kommunens investeringsunderlag för perioden 2023-2033 ligger investeringarna på nivåer över det dubbla jämfört med senaste 10 åren, i genomsnitt 1800 mnkr årligen. Det lägre analys scenariot har också en hög investeringsnivå på över 1400 mnkr årligen.

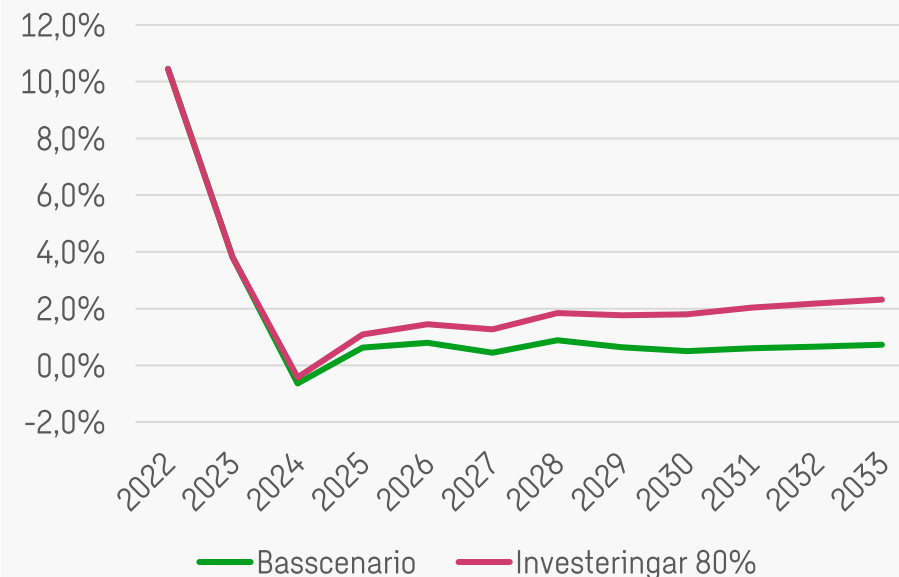
Investeringsutgifter (mnkr), inklusive exploateringsverksamheten

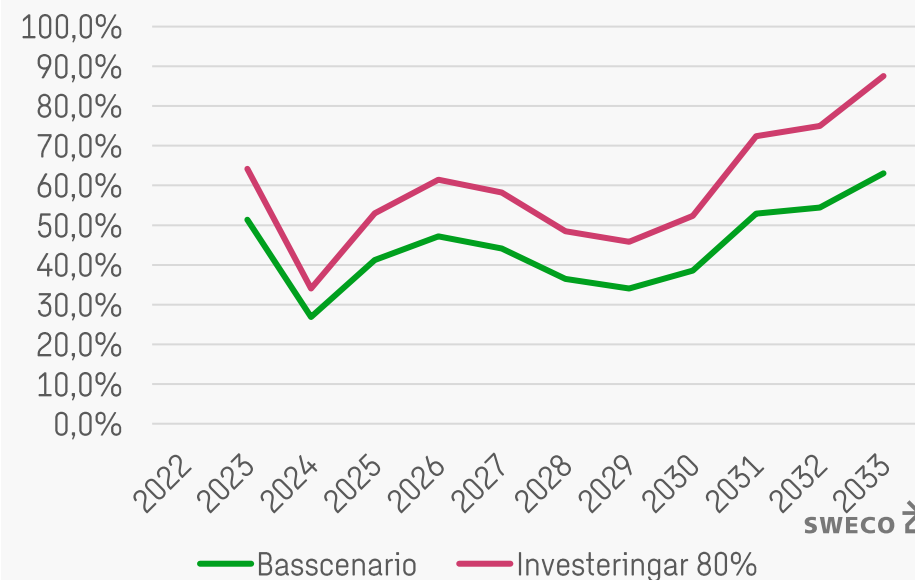
Känslighetsanalys Investeringar

- En minskning av kommunens investeringsutgifter på 20 procent, nästan 400 mnkr mindre per år, skulle få betydande påverkan på kommunens ekonomiska resultat – från ett årligt resultat på i snitt 0,8 procent i basscenariot till 1,7 procent i det alternativa scenariot. Det beror på lägre kostnader för avskrivningar och lägre räntekostnader.
- Självfinansieringsgraden för kommunens investeringar skulle påverkas i ännu högre utsträckning jämfört med det ekonomiska resultatet. Det beror på att en lägre investeringstakt medför en något högre kassaflöde från den löpande verksamheten, men framför allt att det inte är lika mycket investeringar som behöver finansieras. I basscenariot är den genomsnittliga självfinansieringsgraden, exklusive exploateringsintäkter, på i genomsnitt 45 procent under perioden 2023–2033. I det alternativa scenariot med lägre investeringsnivå landar självfinansieringsgraden på 59 procent.

Årets resultat / Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, kommunen

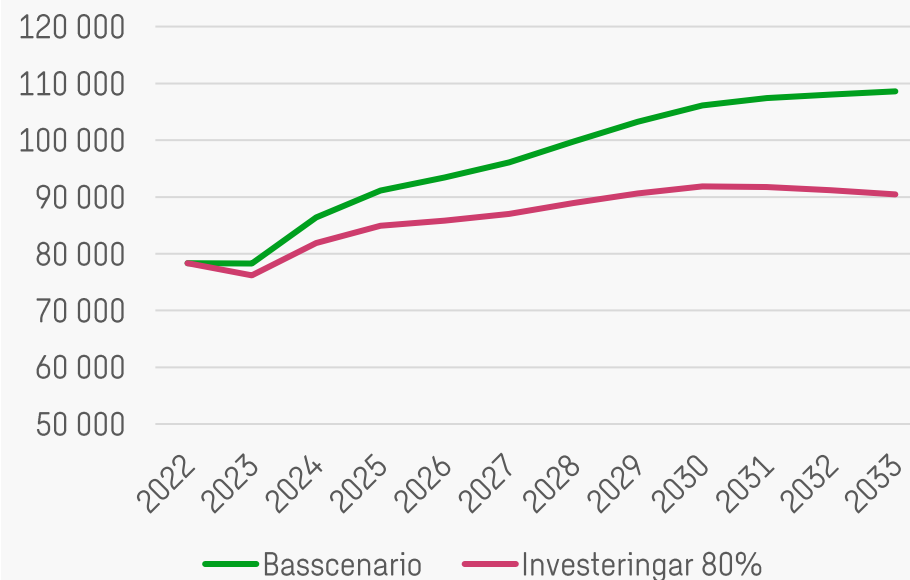
Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, exklusive exploateringsintäkter

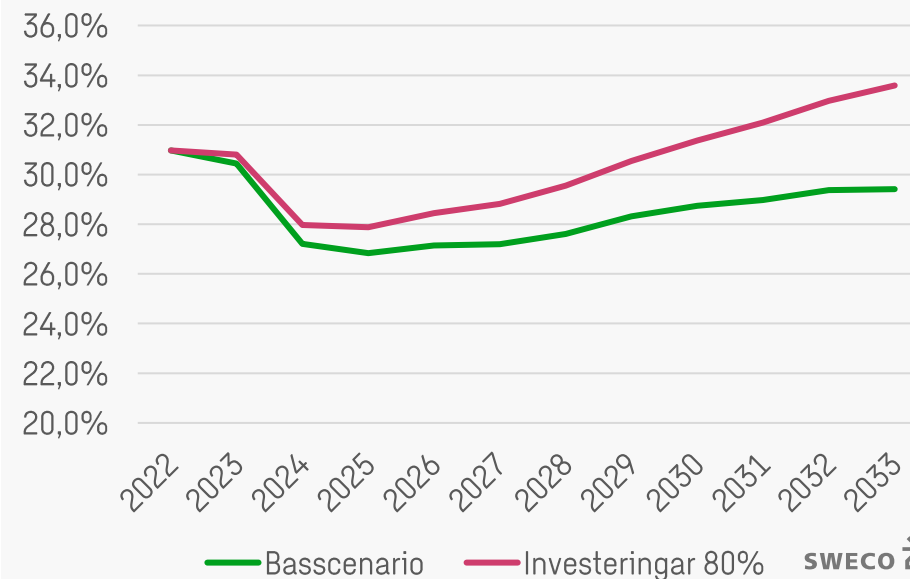
Känslighetsanalys Investeringar

- Skuldnivåerna redovisas här i fasta priser för att bättre kunna jämföra med dagens nivå. I analysens basscenario landar skulden per invånare på 109 tkr år 2033 i dagens prisnivå – en ökning med närmare 40 procent. I det alternativa scenariot med lägre investeringsnivå landar skulden på ungefär 90 tkr per invånare, vilket motsvarar en ökning på 15 procent jämfört med år 2022.
- Påverkan på soliditeten av en lägre investeringstakt är också tydlig. I basscenarioet landar soliditeten på 29,4%, medan en lägre investeringsnivå resulterar i en soliditet på 33,6% samma år.

Summa skuld kommun, kr/inv, enligt 2022 års prisnivå

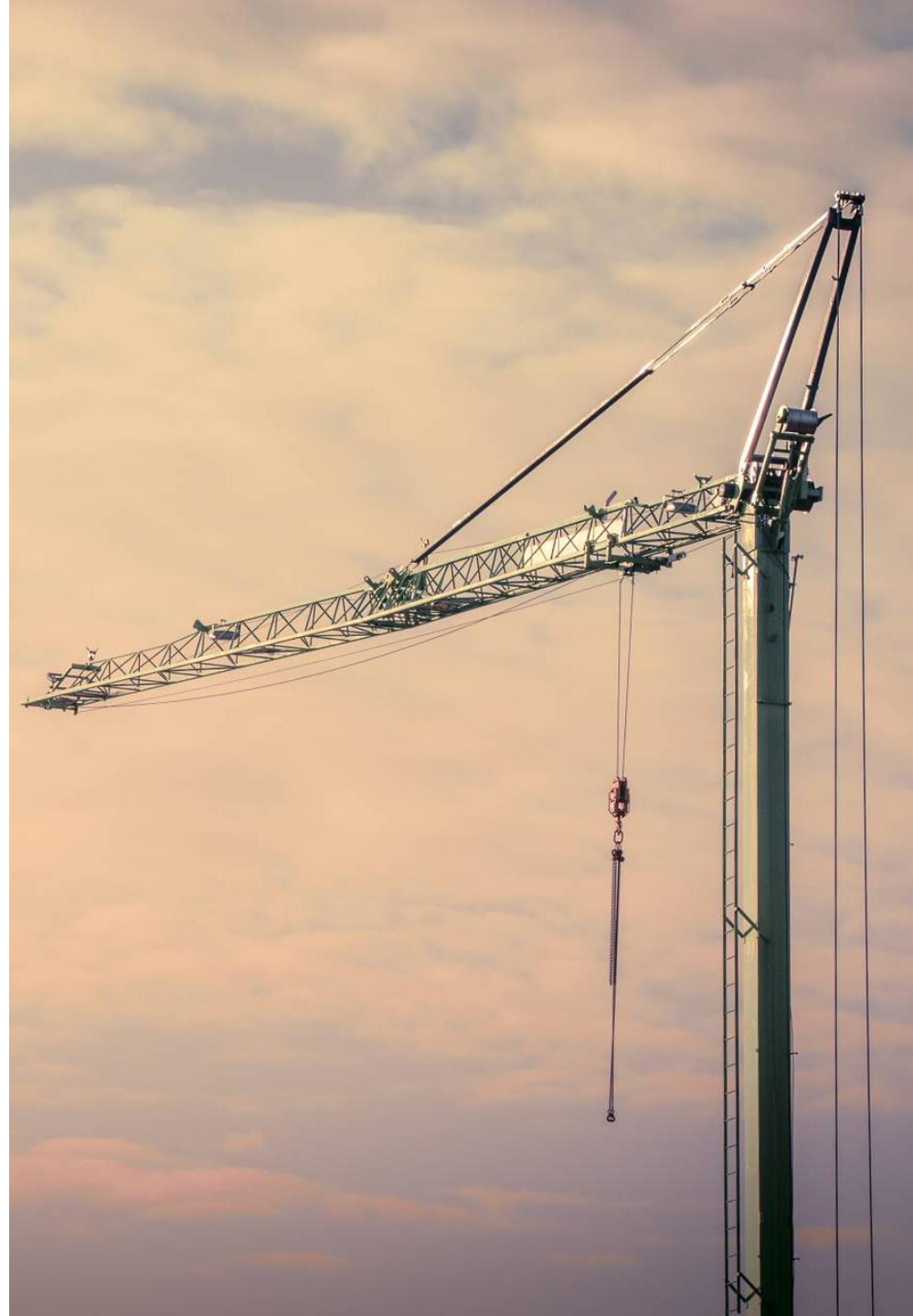
Soliditet, % enligt balansräkningen, kommunen

Känslighetsanalys Investeringar

Sammanfattande slutsats och analys

- Kommunens investeringsunderlag för framskrivningsperioden ligger på historiskt höga nivåer. Även om kommunen inte genomför alla investeringar så kommer investeringsnivån ändå vara hög. Investeringarna påverkar kommunens ekonomi på flera sätt.
 - En lägre investeringstakt skulle medföra bättre ekonomiskt resultat som följd av lägre avskrivningar och lägre räntekostnader. Hur olika investeringsnivåer skulle påverka verksamheterna har dock inte beaktats i känslighetsanalysen och beror på vilka investeringar som flyttats fram i tiden och/eller inte genomförs i samma omfattning givet en lägre investeringsnivå.
 - En lägre investeringstakt medför att självfinansieringsgraden blir högre när kassaflödet från den löpande verksamheten inte behöver finansiera lika höga investeringsnivåer.
 - Lägre investeringsnivå medför även att skulderna blir lägre och soliditeten högre.

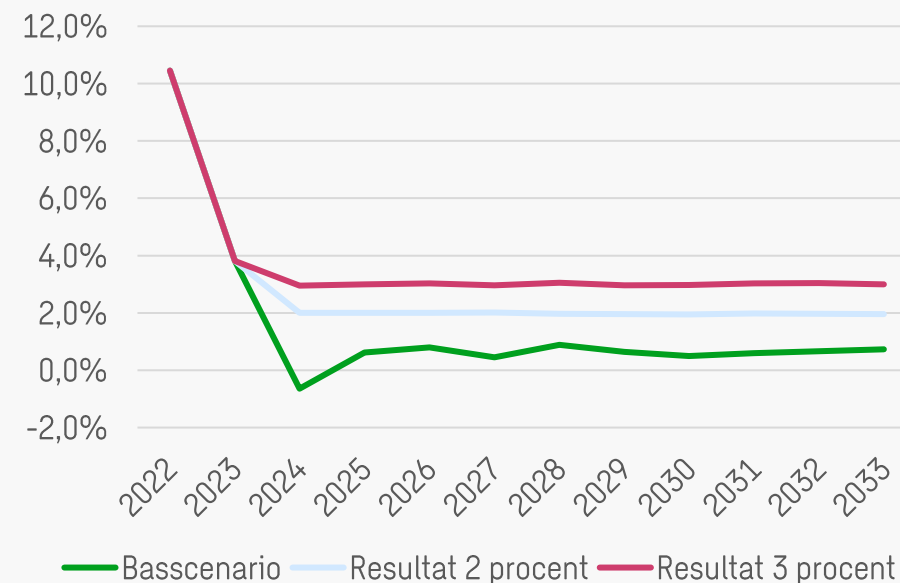
Känslighetsanalys Resultatmål

- Tre scenarier

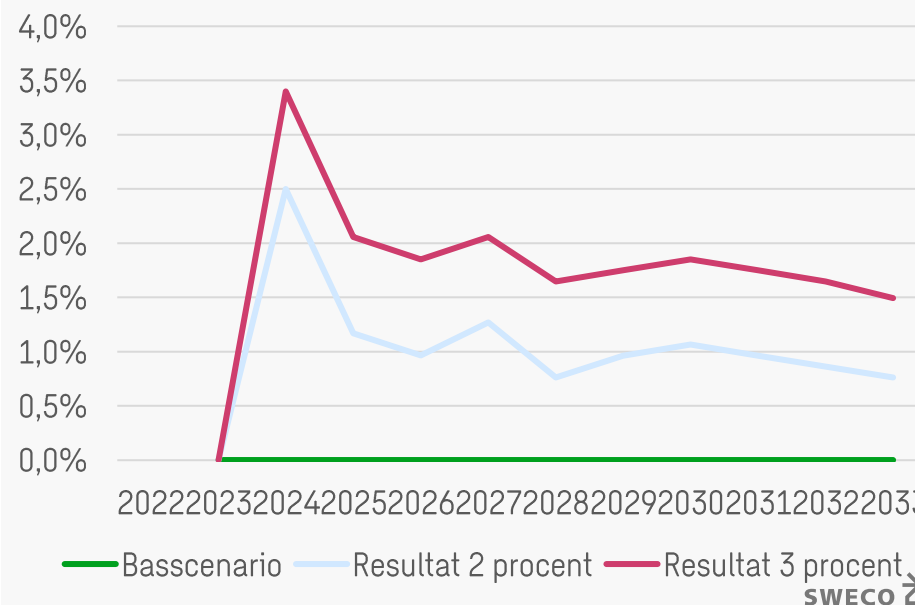
1. Basscenario: Ekonomiskt resultat för basscenarioet blir i genomsnitt cirka 1 procent under perioden 2023-2033, vilket är kommunens ekonomiska målsättning.
2. Scenario 2: Samma som basscenario, men med anpassad effektivisering för att nå resultat på 2 procent under perioden 2024-2033.
3. Scenario 3: Samma som basscenario, men med anpassad effektivisering för att nå resultat på 3 procent under perioden 2024-2033.

För att nå ett resultat på 2 procent krävs i genomsnitt en årlig effektiviseringstakt på 0,8 procent under framskrivningsperioden. För att nå ett resultat på 3 procent krävs en effektivisering på i genomsnitt 1,5 procent årligen. Effektiviseringsbehovet är störst i början av perioden.

Årets resultat / Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag, kommunen

Effektiviseringsbehov (aggregerat) för att nå olika resultatmål

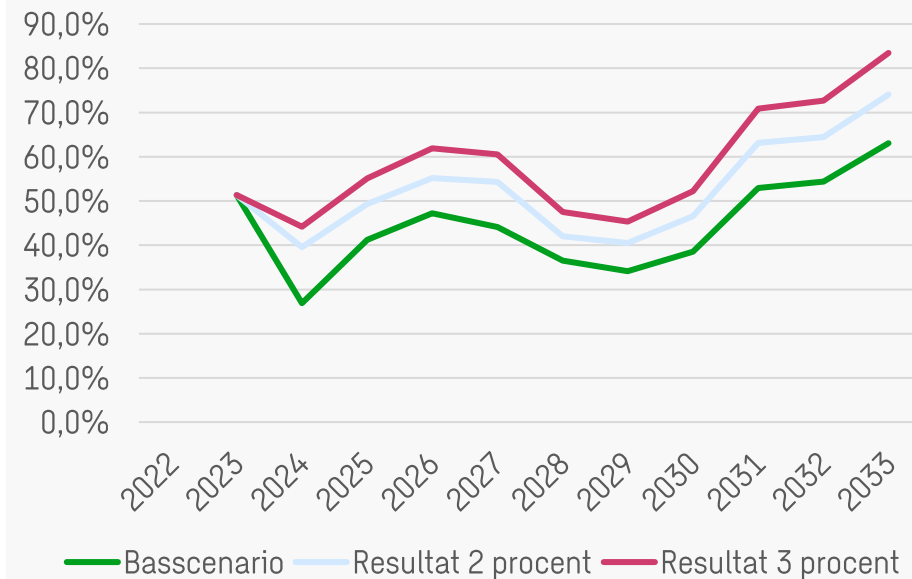

Känslighetsanalys

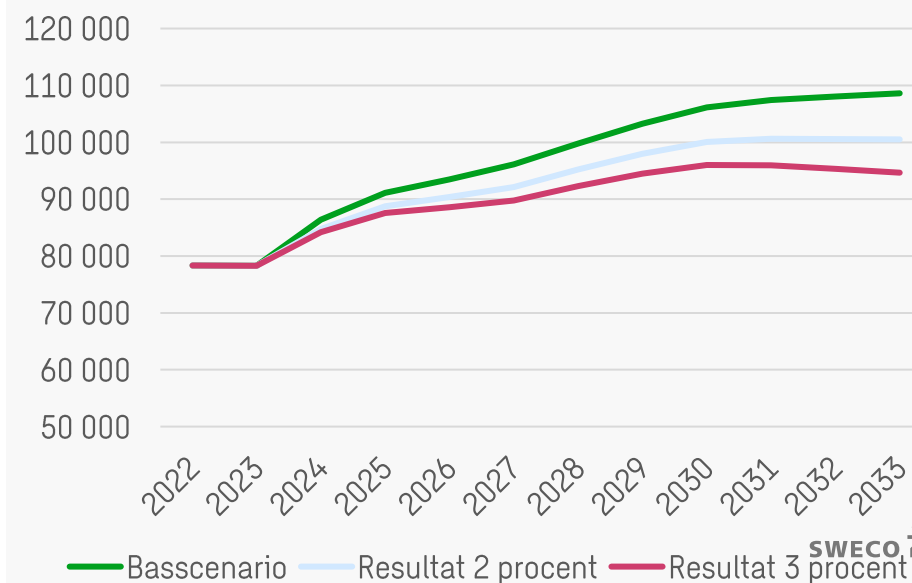
Resultatmål

- Ett ekonomiskt resultat på 2 procent resulterar i en självfinansiering av investeringarna (exklusive exploateringsintäkter) på 53 procent under framskrivningsperioden, jämfört med basscenarioets 45 procent. Ett resultatmål på 3 procent skulle medföra att självfinansieringen skulle öka till i genomsnitt 59 procent under perioden.
- En högre självfinansiering skulle medföra minskat upplåningsbehov för att finansiera investeringarna. En ökning med det ekonomiska resultatet med 1 procentenhet skulle medföra att låneskulden skulle vara nästan 6000 kronor lägre per invånare år 2033 (i dagens prisnivå). Det motsvarar en minskning av låneskulden på 1,1 miljarder kronor i löpande priser.

Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, exklusive exploateringsintäkter

Summa skuld kommun, kr/inv

Känslighetsanalys

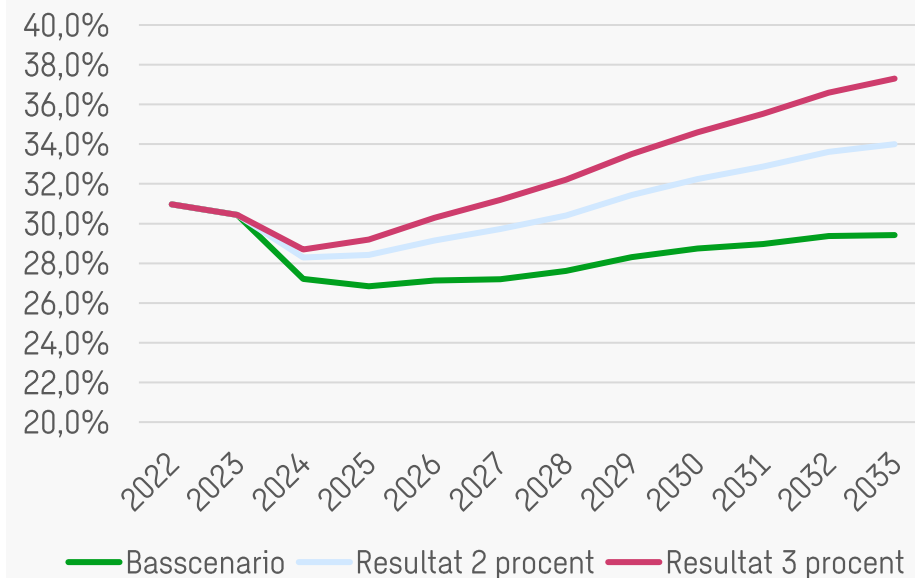
Resultatmål

- Med ett ekonomiskt resultat på i genomsnitt 0,8 procent årligen skulle kommunen uppnå en soliditet år 2033 som är lägre än idag, 29 jämfört med 31 procent. Med ett resultatmål på 2 procent skulle soliditeten öka till 34 procent och med ett resultat på 3 procent skulle soliditeten öka till 37 procent fram till och med år 2033.

Sammanfattande slutsats och analys

- Ett högre ekonomiskt resultat skulle medföra ökad självfinansiering av investeringarna, lägre skuldsättning och högre soliditet.
- En ökning av det årliga ekonomiska resultat till cirka 3 procent skulle ha motsvarande påverkan på kommunens soliditet som hela exploateringsverksamheten.
- Det har inte genomförts någon genomgående analys av kommunens möjlighet att ha högre resultatmål.

Soliditet, % enligt balansräkningen, kommunen

Slutsatser

Slutsatser och rekommendationer

Osäkerheter och utmaningar i omvärlden

De ekonomiska förutsättningarna ser sämre ut de närmaste åren för rikets kommuner. År 2023-2024 bedöms bli svaga år för Sveriges ekonomi, vilket även påverkar kommunerna. Statsbidraget bedöms också öka svagare på sikt. Till detta kommer ett högre ränteläge och högre inflation. Det kommer påverka kommunens driftkostnader, intäkter från skatter och bidrag samt investeringsutgifterna. Kommunen behöver ta höjd för dessa risker i sin planering.

Kommunen har goda möjligheter att nå resultatmålet

Kommunens mål är att ha ett resultat på minst 1 procent årligen. Den långsiktiga finansiella analysen visar på att kommunen, utan att behöva göra några större effektiviseringar, har goda möjligheter att nå resultatmålet (exklusive exploateringsintäkter) trots utmanande omvärldsfaktorer och höga investeringsnivåer. Det är många faktorer som samspelar till det förhållandevis positiva ekonomiska utfallet. Det beror delvis på bedömt fortsatt höga krafthandelsintäkter år 2023, vilket väger upp den utmanande ekonomin i övrigt. Statsbidraget till kommunerna ligger på historiskt

höga nivåer, och även om statsbidraget inte bedöms vara värdesäkrat på sikt så bidrar dagens historiskt höga nivå till att kommunerna ges något bättre förutsättningar att klara utmaningarna. Umeå beräknas ha en mer positiv demografisk utveckling jämfört med övriga riket, vilket innebär lägre kostnadsökningar jämfört med många andra kommuner samt högre skatteintäkter. Även fast utjämningsystemet utjämnar större delen av dessa demografiska fördelar så är inte utjämnningen 100-procentig.

Det bedöms bli svårt att nå resultatmålet år 2024 utan att behöva göra större effektiviseringar, men åren därefter bör kommunen kunna nå ett resultat på runt 1 procent (i basscenariot uppnår kommunen ett genomsnittligt resultat på 0,7 procent under perioden 2025-2033). Ett resultat på 1 procent kommer dock inte vara tillräckligt för att nå en hög självfinansiering av investeringar och för att kunna öka soliditeten på sikt (kommunen har idag en förhållandevis låg soliditet i jämförelse med jämförbara kommuner).

Slutsatser och rekommendationer

Svårt att nå hög självfinansieringsgrad även med höga resultatnivåer

Umeå kommuns investeringsunderlag visar på höga investeringar under analysperioden. Det högre ränteläget och hög inflation (inte minst inom byggsektorn) medför risker såsom ökade investeringskostnader och höga finansieringskostnader. Den höga investeringsnivån medför även utmaningar med att nå hög självfinansieringsgrad av investeringarna.

I genomsnitt beräknas kommunen kunna nå en självfinansieringsgrad exklusive exploateringsintäkter på 45% under framskrivningsperioden (65% inklusive exploateringsintäkter). Detta medför att kommunen behöver ta lån för att finansiera investeringarna. Om kommunen skulle ha ett ekonomiskt resultat på i snitt 3 procent årligen (istället för målsättning på 1 procent) skulle det resultera i en självfinansieringsgrad på 59% (79% inklusive exploateringsintäkter). De senaste fem åren hade kommunen en självfinansieringsgrad (exklusive exploateringsintäkter) på 125%.

Låneskulden kommer att öka med den höga investeringstakten

Inklusive vidareutlåning till koncernbolagen beräknas låneskulden, totalt i miljoner kronor i löpande priser, mer än fördubblas under perioden. Inklusive vidareutlåning till koncernbolagen beräknas låneskulden per invånare öka med 40 procent (fasta priser).

Exklusive utlåning till bolagen beräknas kommunens låneskuld per invånare öka med över 120 procent. Den högre låneskulden medför ökade kapitalkostnader, vilket innebär lägre ekonomiskt resultat och ökad känslighet för ändrade räntenivåer.

Om kommunen genomför 80 procent av investeringarna under framskrivningsperioden skulle låneskulden per invånare (i dagens prisnivå) öka med 15 procent till år 2033 (istället för 40 procent).

Med kommunens beräknade investeringsnivåer blir det svårt att undvika att låneskulden ökar. Ett bättre ekonomiskt resultat får ändå betydelsefull påverkan på låneskuldens utveckling på sikt. En ökning av det genomsnittliga resultatet med 1 procentenhet skulle minska låneskulden (i fasta priser) med ungefär 6000 kronor per invånare fram till år 2033. I löpande priser beräknas det motsvara en minskning på 1,1 miljarder kronor.

Slutsatser och rekommendationer

Kommunens resultatmål kan behöva ses över för att ha en god ekonomi på lång sikt

Kommunen beräknas ha höga exploateringsintäkter under analysperioden, vilket blir viktigt för att kunna bibehålla och öka kommunens soliditet. Det finns dock risker med att förlita sig på exploateringsintäkter för att ha en god ekonomi, vilket också är en anledning till att kommunens målsättningar varit exklusive exploateringsintäkter. Trots att kommunen under analysperioden ligger i närheten av resultatmålet på 1 procent så är det ändå inte tillräckligt för att kunna nå det tidigare självfinansieringsmålet.

För att säkra en hög självfinansieringsgrad och hög soliditet på lång sikt, samtidigt som investeringsnivåerna är höga, så skulle det ekonomiska resultatet behöva vara betydligt högre än nuvarande målsättning på 1 procent.

Hög självfinansieringsgrad av investeringarna fortsatt viktigt

Självfinansieringsmålet har tidigare uttryckts som att den ska öka jämfört med de senaste fem åren. Kommunen har nått målet de senaste åren, men bedöms inte kunna nå detta mål igen förrän år 2031. Det beror delvis på att målet jämför med historiken och de senaste åren har självfinansieringen varit hög. Att det blir svårt att nå målet beror också på de höga investeringsnivåerna.

En fortsatt hög självfinansieringsgrad bedöms som fortsatt viktigt för att säkra hög och ökande soliditet samt att kommunens skulder (och kapitalkostnader) inte ökar i för hög takt.

Utgångspunkten i begreppet god ekonomisk hushållning är att varje generation ska bära kostnaderna för den kommunala servicen, vilket bland annat innebär att dagens generation ska överlämna en välfärd med likvärdig ekonomisk styrka till kommande generation. Några sätt att följa upp denna grundprincip är säkerställa god soliditet på sikt samtidigt som skulderna inte ska öka i för hög takt. Denna analys svarar dock inte på vilka nivåer som är önskvärda på kort och lång sikt.

Bilaga 1

Metod

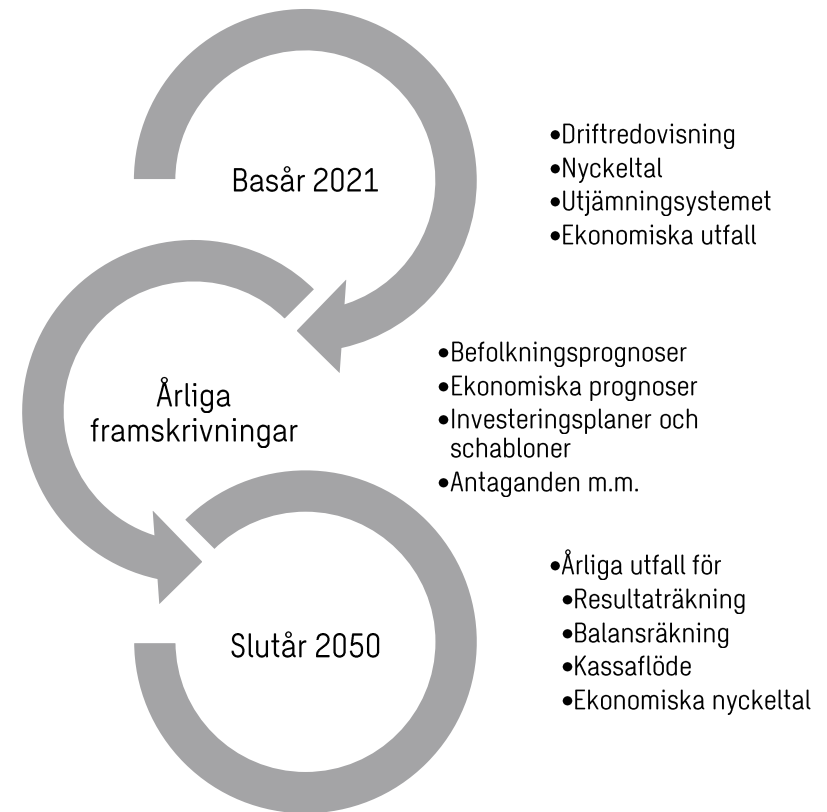
Bilaga 1 – Metod

Swecos modell för långsiktig kommunalekonomisk analys

Sweco har under lång tid utvecklat en metodik för att göra långsiktiga kommunalekonomiska (finansiella) analyser. I flera uppdrag till bland annat kommuner och Samordning för bostadsbyggande (Fi N 2017:08) har en kommungenerell kalkylmodell tagits fram som kan användas för att göra scenarioanalyser för kommunens framtida ekonomiska utveckling. Kommunen har tillgång till hela kalkylmodellen för att kunna göra egna antaganden och känslighetsanalyser vid behov.

Modellen är i grunden en årlig demografisk framskrivning av kommunens ekonomi baserat på kommunens befolkningsprognos. Till detta tillkommer andra prognoser såsom befolkningsprognos för riket, skatteunderlagsprognoser, ekonomiska prognoser för löner, räntor och inflation samt prognos för pensionsskulden.

De första tio åren i den långsiktiga analysen finns mer ekonomiska prognoser och antaganden från exempelvis SKR och Konjunkturinstitutet. På längre sikt används mer grovre antaganden över ekonomins utveckling och därmed är det i huvudsak den demografiska utveckling i kommunen och riket som påverkar de årliga resultaten på lång sikt.

Kommunen

Driftredovisning (underlag)

Intäkter

Kostnader

Per verksamhetsområde:

- Volymuppräknig (demografi)
- Prisuppräknig (löner, lokaler m.m.)
- Effektiviseringar
- Ambitionshöjningar

Resultaträkning (utfall)

Verksamhetens intäkter
Verksamhetens kostnader
Avskrivningar
Skatteintäkter
Generella statsbidrag och utjämning
Finansiellt resultat
Årets resultat

Skatter och bidrag (underlag)

Skatteintäkter
Generella statsbidrag och utjämning:

- Kostnadsutjämning
- Inkomstutjämning
- Regleringsbidrag/-avgift
- LSS-utjämning
- Fastighetsavgift

Kommunkoncernen

Investeringar (underlag)

Utgifter

Intäkter

Exploateringskalkyler
Investeringschabloner
Investeringsplaner
Budget
Övriga antaganden

Balansräkning (utfall)

Materiella och immateriella
anläggningstillgångar
Finansiella anläggningstillgångar
Omsättningstillgångar
Eget kapital
Avsättningar
Skulder

Kassaflödesanalys (utfall)

Löpande verksamhet
Investeringsverksamhet
Finansieringsverksamhet
Årets kassaflöde

Årlig framskrivning - en förenklad innehållsskiss

Övriga viktiga beräkningar,
indata och antaganden i
modellen (exempel)

- **Befolkningsprognoser**
Schabloner (kostnad för nya anläggningar m.m.)
- Skatteunderlagsprognos
(beräknas i modell)
- Prognos för pensionsskulden
- Övriga indata till modellen
hämtas från offentliga källor
såsom SCB, SKR,
Konjunkturinstitutet, Skolverket,
Kolada och Socialstyrelsen

Bilaga 1 – Metod

Framskrivning av verksamhetens nettokostnader

Kommunens befolkningsprognos är grunden i framskrivningen av verksamhetens kostnader och intäkter. Kommunens driftredovisning skrivs fram årligen fram till år 2050. Kommunen delas upp i **28 verksamheter** och för varje verksamhet används olika åldersgrupper och nyckeltal för behovsframskrivningen.

Varje verksamhet delas i sin tur in i **13 olika kostnads- och intäktsposter**. Löner och övriga personalomkostnader räknas upp med antagen löneutveckling för olika verksamhetsområden. Köp av huvudverksamhet räknas upp med en kombination av löner och inflation, likaså övriga interna kostnader, taxor och avgifter, övriga externa intäkter samt interna intäkter. Lokalkostnader (exklusive kapitalkostnader) och övriga kostnader räknas upp med vald inflationstakt.

Kapitalkostnaderna (avskrivningar och räntor) beräknas för hela kommunen och fördelas inte ut per verksamhet. Det finns dock en mer schabloniserad kapitalkostnads-post per verksamhet som inte inkluderas i den slutliga resultaträkningen. I den slutliga resultaträkningen justeras även de kalkylerade personalomkostnaderna med en särskild framtagna prognos för pensionskostnaderna.

Volymuppräknig

- Verksamheternas kostnader och intäkter räknas upp årligen baserat på den demografiska utvecklingen. Här tas även hänsyn till exempelvis inskrivningsgrader i skola, pendling och andel brukare i olika åldersgrupper.

Prisuppräknig

- Efter volymuppräknig görs prisuppräknig för de olika posterna i driftredovisningen. Här används i huvudsak prognoser för inflation och löneutveckling.

Effektiviseringar och ambitionshöjningar

- Slutligen appliceras eventuell effektivisering och ambitionshöjningar på verksamheternas kostnader.

Bilaga 1 – Metod

Volymuppräknning

- Driftredovisning hämtas från SCB och är tillsammans med befolkningsprognosen grunden för volymuppräknningen
- Exempel förskola:
 1. Antalet förskolebarn beräknas årligen baserat på befolkningsprognos och inskrivningsgrader
 2. Kostnader och intäkter för basåret skrivs fram med förändringen av antalet inskrivna barn
- Exempel på andra nyckeltal som används inom olika verksamhetsområden för beräkningarna: elevpendling, inskrivningsgrader, kostnader för olika insatser samt andel brukare i olika åldersgrupper

Bilaga 1 – Metod

Prisuppräknning

- För att kunna göra en prisuppräknning hämtas uppgifter från Konjunkturinstitutets prognoser avseende inflation och löner. Egna antaganden görs på längre sikt
- Löner och övriga personalomkostnader räknas upp med antagen löneutveckling för olika verksamhetsområden. Köp av huvudverksamhet räknas upp med en kombination av löner och inflation, likaså övriga interna kostnader, taxor och avgifter, övriga externa intäkter samt interna intäkter. Lokalkostnader (exklusive kapitalkostnader) och övriga kostnader räknas upp med inflationstakten
- Kapitalkostnaderna exkluderas från driftredovisningen och beräknas för hela kommunen
- Verksamhetens slutliga budget (ökning/minskning av kommunbidraget) för respektive år är en kombination av volymuppräknning, prisuppräknningar och eventuellt effektiviseringskrav

Bilaga 1 – Metod

Effektivisering

- Kalkylmodellen svarar inte på vilka eventuella utrymmen som finns för effektiviseringar
- Det går både att applicera effektiviseringskrav och ambitionshöjningar för respektive verksamhet
- Effektiviseringar används huvudsakligen för att illustrera vad som beräknas krävas för att nå ekonomiskt uppsatta mål
- Effektiviseringen läggs på kostnaderna och inte intäkterna (justeringar görs dock för interna kostnader och intäkter)
- Det går även, istället för effektiviseringskrav på verksamheterna, att justera skattesatsen för att nå ekonomiskt uppsatta mål

Bilaga 1 – Metod

Skatter och bidrag

- Beräknas på liknande sätt som i SKRs modell för skatter och bidrag
- Skatteunderlag på längre sikt baseras på befintliga prognoser, antaganden avseende löneutveckling och demografiska förändringar i riket och kommunen
- Mycket av underlagen kommer från SKR (prislappar kostnadsutjämning, skatteunderlagsprognos m.m.) samt SCB (befolkningsutveckling)
- Kostnadsutjämningen baseras på en volymuppräknning och prisuppräknning för hela riket och kommunen där skillnader i den demografiska utvecklingen påverkar det slutliga utfallet